

האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים
المجمع الوطني الإسرائيلي للعلوم والآداب
THE ISRAEL ACADEMY OF SCIENCES AND HUMANITIES

דין וחשבון שנתי תשפ"ו 2025–2026

האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים
المجمع الوطني الإسرائيلي للعلوم والآداب
THE ISRAEL ACADEMY OF SCIENCES AND HUMANITIES

דין וחשבון שנתי תשפ"ו 2025–2026

מוגש מטעם מועצת האקדמיה לאספה הכללית של האקדמיה
לפי סעיף 11 לחוק האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים, תשכ"א-1961

פרופ' דוד הראל נשיא האקדמיה

עריכה: נעמה שילוני, מנהלת אגף קשרי ציבור
עריכת משנה: ערגה אלמוג, רכזת פרסומים ואירועים
עריכת לשון: יהודית (דיתיק) ידלין
עיצוב ועריכה גרפית: סטודיו נאוי קצמן
צילום כריכה: מיכל פתאל
תרגום: יניב פרקש

את התצלומים הנוספים שבחוברת צילמו אלה:

יעל אילן, ערן בארי, בית הנשיא, ד"ר חן ברם, האקדמיה ההונגרית למדעים,
ועדת המדע והטכנולוגיה, פרופ' עודד ליבנה, מכון ון ליר בירושלים, ינון פוקס, מיכל פתאל,
אודי קצמן, עמיקם שוב, פרופ' שרון שוורץ, הילה שילוני, פרופ' גדעון שלח-לביא,
ALLEA, Blavatnik Family Foundation, CERN, DESY, ESUO, Falling Walls Lab,
Koinon, Piotr Terlecki for the Polish Academy of Sciences,
Pugwash Conferences, SESAME, STS Forum
כל זכויות התצלומים שייכות לאקדמיה הלאומית הישראלית למדעים אלא אם צוין אחרת.

האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים

כיכר אלברט איינשטיין, ת"ד 4040, ירושלים 9104001

טלפון: 02-5676222, דואר אלקטרוני: info@academy.ac.il

www.academy.ac.il

עקבו אחרינו ברשתות החברתיות

תוכן העניינים

8	מבוא
9	דבר הנשיא
12	מועצת האקדמיה, מנהל האקדמיה
13	ייסודה של האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים
15	מטרות האקדמיה ותפקידיה
16	נושאי תפקידים בעבר ובהווה
19	חברי האקדמיה
33	מקבלי הפרסים וציוני הכבוד מקרב חברי האקדמיה

37	דוח פעילות	1
40	1.1 קבלת חברים חדשים לאקדמיה	
41	1.2 הערכה וייעוץ לגורמי ממשל	
42	1.3 גילויי דעת מטעם מועצת האקדמיה וועדות האקדמיה	
	1.4 קידומו וחזקו של הקשר עם אקדמיות זרות	
42	ומעמדו הבין-לאומי של המדע הישראלי	
43	1.5 טיפוח הצעירים במדע	
44	1.6 הנגשת המדע לציבור והנחלתו	

2

החטיבה למדעי הטבע

48	
51	2.1 הוועדה הלאומית לקרינת סינכרוטרון
53	2.1.1 ESUO – הארגון האירופי של משתמשי הסינכרוטרון
54	2.1.2 SESAME – מתקן לקרינת סינכרוטרון במזרח התיכון
56	2.2 פיזיקה של אנרגיות גבוהות – פעילות ישראל ב־CERN
58	2.3 פאונה ופלורה של ארץ ישראל
59	2.4 הוועדה הלאומית לפיזיקה גרעינית
60	2.5 תוכנית Frontiers of Science

3

החטיבה למדעי הרוח

62	
66	3.1 המפעל המשותף עם MGH
66	3.2 פורומי הצעירים של מדעי הרוח והחברה
68	3.3 German–Israeli Frontiers of the Humanities — GISFOH

4

האגף לייעוץ וקשרי ממשל

70	
72	4.1 ועדת דוח מצב המדע
74	4.2 ועדת מפת דרכים למדע הישראלי
	4.3 ועדת מומחים בנושא עתיד השיטור והמשטרה בישראל –
74	מה ניתן ללמוד מן המחקר?
75	4.4 ועדת ההיגוי להתמודדות עם משבר האקלים
76	4.5 ועדת ההיגוי למיפוי הפגיעות לסיכוני אקלים
76	4.6 ועדת מומחים בנושא התמדה במסלולי מצוינות במתמטיקה ובמדעים
77	4.7 ועדה בנושא הערכת מצוינות אקדמית

5

האגף לקשרים בין־לאומיים

79	
81	5.1 קשרי מדע עם מדינות ועם אקדמיות למדעים בשנת תשפ"ו
89	5.2 המרכז האקדמי הישראלי בקהיר
89	5.3 קשרים עם מוסדות בין־לאומיים

6

ההוצאה לאור

94	
96	6.1 פרסומים שראו אור בשנת הדוח

98	מלגות ופרסים	7
7.1	תוכנית המלגות לתלמידי מחקר לתואר דוקטור במדעי הרוח והחברה	
99	מיסודה של הקרן ע"ש אליכס דה רוטשילד	
100	7.2 תוכנית מלגות אדמס	
102	7.3 תוכנית מלגות רות ארנון	
7.4	תוכנית מלגות ההצטיינות של המועצה להשכלה גבוהה	
102	והאקדמיה הלאומית הישראלית למדעים לחוקרי בתר־דוקטורט מחו"ל	
103	7.5 פרס כדור הארץ של פרונטירס Frontiers	
7.6	פרסי בלווטניק למדענים צעירים מצטיינים	
103	במדעי החיים, בכימיה ובמדעי הפיזיקה וההנדסה	
105	7.7 הפרס בחקר הקבלה על שם גרשם שלום	
105	7.8 מלגות קרן פולקס בישראל	
108	האקדמיה הצעירה הישראלית	8
120	פעילויות נוספות לקידום מטרותיה של האקדמיה	9
121	9.1 מרכז הקשר לחוקרים ישראלים	
121	9.2 הקרן הלאומית למדע	
124	9.3 תל"מ – הפורום לתשתיות לאומיות למחקר ולפיתוח	
128	הרצאות, כינוסים ואירועים ביוזמת האקדמיה	10
136	תקציב האקדמיה	11
139	ועדות האקדמיה	12
146	נציגי האקדמיה בגופים ובמוסדות	13
149	חברים שהלכו לעולמם	14
161	נספחים	15
162	15.1 חוק האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים	
164	15.2 תקנון האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים	

האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים
THE ISRAEL ACADEMY OF SCIENCES AND HUMANITIES

האקדמיה הלאומית למדעים
الأكاديمية الوطنية للعلوم والآداب
THE ISRAEL ACADEMY OF SCIENCES AND HUMANITIES

האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים
האקדמיה הלאומית למדעים
האקדמיה הלאומית למדעים

מבוא

דבר הנשיא

חברות וחברי האקדמיה, קוראות וקוראים נכבדים,

פרופ' דוד הראל
נשיא האקדמיה

שנת תשפ"ו המסתיימת בימים אלו המחישה את המחיר המצטבר שגובה תקופה ממושכת של משבר ואי-ודאות מן המדע והמחקר בישראל. לאחר שנים של התמודדות עם משברים ביטחוניים, חברתיים ומדיניים, שוב אין מדובר רק בקשיים חולפים: גובר החשש מפני שחיקה ארוכת טווח בתשתיות המחקר ובמשאבים העומדים לרשותו, מפגיעה חסרת תקנה בקשרים הבין-לאומיים ומכרסום ביכולתה של ישראל למשוך ולטפח את הדורות הבאים של חוקרות וחוקרים מצטיינים.

לנוכח מציאות זו פעלה האקדמיה לא רק לתת מענה לאתגרי השעה אלא גם להביט קדימה: להתריע על מגמות המסכנות את עתידו של המדע הישראלי, להעמיד ידע מקצועי לרשות מקבלי ההחלטות ולפעול לחיזוק מערכת המחקר ולשמירה על עצמאותה ועל מעמדה בעולם.

במרכז פעילותה של האקדמיה השנה עמד פרסום דוח מצב המדע תשפ"ו/2025, החמישי בסדרת הדוחות התלת-שנתיים שהאקדמיה מגישה לממשלה ולכנסת מכוח חוק האקדמיה. הדוח, פרי עבודה מאומצת של כשנתיים וחצי, בהובלת חברת האקדמיה פרופ' עדי קמחי ובהשתתפות של יותר מ-30 חברים בתתי-הוועדות שפעלו לצידה, הצביע על מגמות מדאייגות במערכת המחקר בישראל, ובהן שחיקה מתמשכת בהשקעה הלאומית במחקר האקדמי, פגיעה בקשרים המדעיים הבין-לאומיים והשלכותיה המתמשכות של המלחמה על המחקר ועל החוקרים. הדוח הוגש לנשיא המדינה ולשרת החדשנות, המדע והטכנולוגיה, נדון בישיבה מיוחדת של ועדת המדע והטכנולוגיה של הכנסת, הופץ בקרב ראשי מוסדות ההשכלה הגבוהה ובעלי עניין רבים וכן הוצג לציבור הרחב. זמן לא רב לאחר פרסומו הודיעה ות"ת על כוונתה להקים קרן למלגות השתלמות בחו"ל וקרן למחקר יישומי, שתי יוזמות שעליהן המליץ הדוח. סמוך לאחר מכן הודיע משרד האוצר על הקצאת 3.1 מיליארד ש"ח להקמת מחשב-על. בהמשך לעבודה זו הקמנו השנה את ועדת "מפת הדרכים למדע הישראלי", שנועדה להתוות יעדים אסטרטגיים למדע בישראל לטווח הבינוני והארוך.

בד בבד נאלצנו להיאבק בניסיונות חמורים לפגוע בעצמאותה של מערכת ההשכלה הגבוהה ולהכפיפה לשיקולים פוליטיים. בחודש ינואר פרסמה מועצת האקדמיה גילוי דעת נחרץ נגד הצעת התיקון לחוק המל"ג, שהיא ניסיון להשתלטות פוליטית על המועצה להשכלה גבוהה ופגיעה קשה בעצמאותה. בהמשך השנה התרענו מפני הצעת החוק להקמת רשות מורשת ביהודה ושומרון, שעלולה לפגוע במחקר הארכאולוגי ובקשרי המדע הבין-לאומיים של ישראל, ובחודש יולי יצאה המועצה נגד הצעת

החוק להרחבת ההפרדה המגדרית באקדמיה, הפוגעת בעקרונות השוויון והמצוינות האקדמית. מול ניסיונות אלה עמדתנו הייתה ועודנה חד-משמעית: עצמאות ההשכלה הגבוהה והחופש האקדמי אינם אינטרס מגזרי של האוניברסיטאות, אלא תנאי לקיומה של מערכת מחקר מצטיינת וחופשית. הכפפת המדע וההשכלה הגבוהה לשיקולים פוליטיים מסכנת את חוסנה המדעי, הכלכלי והחברתי של מדינת ישראל ואת מעמדה בעולם.

בזירה הבין-לאומית הוסיפה הקהילה המדעית הישראלית להתמודד עם התרחבותם של ביטויי החרם האקדמי, הגלויים והסמויים, ועם הקשיים הגוברים בשימור קשריה עם הקהילה המדעית בעולם. לנוכח מגמות אלה השקענו מאמצים רבים בשימור ערוצי הדיאלוג המדעי ובהבהרת עמדתנו כי בידוד חוקרים ומוסדות מחקר ישראלים אינו פוגע בישראל בלבד, אלא במדע עצמו וביכולתו להתקיים כמרחב פתוח החוצה גבולות לאומיים ופוליטיים. את המסר הזה הבאתי לבמות בין-לאומיות חשובות, ובהן פסגת Falling Walls בברלין, פורום STS בקיוטו, כינוס Pugwash בהירושימה, ולאחרונה גם לפני מליאת האולימפיאדה לנוער במדעי המחשב בטאשקנט. לצד המאבק בחרם פעלנו גם לפתיחת ערוצים חדשים ולחזוק שותפויות קיימות, ובהן השתתפות בכינוס ההקמה של רשת AASPIRE של מדינות הסכמי אברהם והצטרפות כחברה מייסדת לקהילת האקדמיות Koinon. בתקופה של קיטוב ובידוד גוברים נוכחנו שוב ושוב כי קשרים מדעיים ואמון מקצועי שנבנו לאורך שנים יכולים לעמוד גם במבחן של מחלוקות פוליטיות קשות. דווקא בזמנים כאלה חשוב לשמור על המדע כערוץ של דיאלוג ושיתוף פעולה בין אנשים ומדינות.

תחום הייעוץ לממשלה הוסיף להתבסס כאחד מצירי הפעילות העיקריים של האקדמיה. במסגרת האגף לייעוץ וקשרי ממשל פעלו ועדות מומחים בתחומים מגוונים, ממדיניות מחקר ואקלים ועד חינוך ושיטור, שביקשו לחבר בין הידע המחקרי לבין שאלות מדיניות בעלות חשיבות לאומית. אנו מייחסים חשיבות מיוחדת להעמדת ידע מקצועי ובלתי תלוי לרשות מקבלי ההחלטות.

היום, יותר מתמיד, טיפוח דור העתיד של החוקרות והחוקרים בישראל הוא משימה בעלת חשיבות לאומית. תמכנו בחוקרים צעירים מצטיינים באמצעות תוכניות המלגות והפרסים של האקדמיה, ובהן תוכנית מלגות אדמס ופרסי בלוטניק למדענים צעירים. במהלך השנה הורחבה גם תוכנית המלגות לתלמידי מחקר במדעי הרוח והחברה מיסודה של הקרן ע"ש אליכס דה רוטשילד, עם ייסודה של מלגת נילי כהן לכבודה של נשיאת האקדמיה לשעבר. האקדמיה הצעירה הישראלית המשיכה אף היא בפעילות ענפה. סקר המשך שפרסמה השנה על השפעות המלחמה על הסגל האקדמי המחיש כיצד התמשכות המשבר נותנת את אותותיה בעבודה המדעית עצמה, ובין השאר הצביע על ירידה חדה במספר המאמרים שנשלחו לפרסום לעומת התקופה שקדמה למלחמה. אך פעילותה של האקדמיה הצעירה לא הסתכמה בהתמודדות עם קשיי ההווה, אלא נשאה את מבטה גם אל העתיד. אחד המיזמים ששימחו אותי במיוחד השנה היה הוצאת ספר הילדים "סיפורי תגלית", שבו עשרים מדעניות ומדענים צעירים בישראל פותחים בפני ילדים צוהר אל תגליותיהם ואל הדרך שהובילה אותם אל המדע. הייתה לי הזכות לכתוב את ההקדמה לספר, המבקש לעורר בילדות ובילדים סקרנות, חדוות גילוי ואת התחושה שגם הם יכולים להיות המדעניות והמדענים של המחר.

הנגשת המדע לציבור והמפגש הישיר בין חוקרים לבין הקהל הרחב היו חלק מרכזי בפעילותנו. בית האקדמיה אירח לאורך השנה עשרות הרצאות, כינוסים, ערבי עיון ומפגשים מדעיים במגוון רחב של תחומי דעת, ובהם סדרת "בשערי האקדמיה", שעסקה השנה בנושא "התחלות". תקופת הדוח הייתה יוצאת דופן גם בכך שהתקיימו בה שתי הרצאות דרווין. נוסף על הקהל שהגיע לבית האקדמיה, המשכנו להרחיב את מעגל המשתתפים באמצעות שידורים חיים והנגשת האירועים במרחב הדיגיטלי, שבו עשרות אלפי משתמשים עוקבים כיום אחר פעילות האקדמיה. בכך אנו מבקשים לפתוח את שערי האקדמיה בפני ציבור רחב ככל האפשר ולהפגישו עם המחקר הישראלי על עושרו, גיוונו ומצוינותו.

כמדי שנה, התחדשות השורות היא אחד הרגעים המשמחים בחיי האקדמיה. בטקס חגיגי בחנוכה תשפ"ו קיבלנו אל שורותינו את החברות והחברים שנבחרו אשתקד, ובחודש מאי בחרה האספה הכללית שלוש חברות ושני חברים חדשים, שיצטרפו אלינו בחנוכה תשפ"ז.

אני מבקש להודות לחברות ולחברי האקדמיה, שמעורבותם, ניסיונם ומחויבותם עומדים בבסיס העשייה המתוארת בדוח זה. תודתי נתונה לעמיתיי במועצת האקדמיה: סגנית הנשיא פרופ' מרגלית פינקלברג, יו"ר החטיבה למדעי הטבע פרופ' יוסי קוסט, יו"ר החטיבה למדעי הרוח פרופ' אבנר הולצמן והנשיאה לשעבר פרופ' נילי כהן. אני מודה מעומק הלב גם למנכ"לית אסתר סיוון ולצוות עובדות ועובדי האקדמיה המסור, וכן לחברות, לחברים ולבוגרי האקדמיה הצעירה הישראלית. דווקא מתוך העשייה המרשימה של השנה החולפת אני מביט קדימה בתקווה ובאמונה בכוחו של המדע הישראלי להתחדש, לצמוח ולפרוח.

פרופ' דוד הראל

נשיא האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים

מועצת האקדמיה

פרופ' מרגלית פינקלברג

סגנית הנשיא

פרופ' אבנר הולצמן

יו"ר החטיבה למדעי הרוח

אסתר סיוון

המנכ"לית

פרופ' דוד הראל

הנשיא

פרופ' יוסף קוסט

יו"ר החטיבה למדעי הטבע

פרופ' נילי כהן

הנשיאה לשעבר, משקיפה

מנהל האקדמיה

האגף לקשרים בין-לאומיים

ליאת מנדלבאום שור מנהלת

רות חסון מתאמת קשרים בין-לאומיים

פרויקטים מיוחדים

מאירה ברנדויין מנהלת

ההוצאה לאור

ליאת אושרי מנהלת

עירית לוריא עורכת ראשית

ריטה סילצוב אחראית שיווק והפצה

יהודה גרינבאום מפיק דפוס

האקדמיה הצעירה הישראלית

תמי פלג מנהלת

תחזוקה ומשק

מיכאל זגורי מנהל

כוכי מימרן מתאמת תחזוקה ומשק

יוסי אפללו עוזר

גיל דיין עוזר

מיכל כהן עובדת משק

אורלי דהן עובדת משק

מחשוב

יעקב רוטמן אחראי מחשוב

ארכיון

רבקה פרדס-גבריאל ארכיונאית

לשכת הנשיא ומנכ"לית האקדמיה

ירדנה דהן ראשת הלשכה

כספים ומנהל

יואב טאובמן סמנכ"ל

ילנה יופה חשבת

אלה בדליאן מנהלת חשבונות

משאבי אנוש

דגנית עזר מנהלת

האגף לייעוץ וקשרי ממשל

רננה פרזנצ'בסקי-אמיר מנהלת

ד"ר טלי פרידמן מרכזת אקדמית

ד"ר נירית טופול מרכזת אקדמית

לירון דין מרכזת אקדמית

אלעד כהן מרכז אקדמי

נוגה לוי מתאמת מנהלתית

החטיבה למדעי הטבע

ד"ר יעל בן-חיים מנהלת

החטיבה למדעי הרוח

סימה דניאל מנהלת

זיוה דקל מתאמת מנהלתית

האגף לקשרי ציבור,

יישום חוק חופש המידע

נעמה שילוני מנהלת

ערגה אלמוג רכזת פרסומים ואירועים

יוסי שוויג מנהל תוכן ומדיה

ייסודה של האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים

בראשית שנות החמישים החלו לדון במשרד החינוך והתרבות על אפשרות הקמתן של שתי אקדמיות: האחת למדעי הרוח והאחרת למדעי הטבע. בשנת 1955 הוקמה ועדה בראשותו של שר החינוך דאז פרופ' בן-ציון דינור ובהשתתפותם של אחדים מבכירי המדענים, והיא דנה בהצעות להקמת האקדמיות. הוועדה המליצה לפני הממשלה לפתוח בצעדים לקראת הקמתה של "פרה-אקדמיה". הממשלה קיבלה את ההצעה, אולם ההתנגדות שהתעוררה בכנסת הביאה לגיזתה. באותה השנה פנתה משפחת ון ליר לממשלת ישראל והציעה להקים בירושלים "מרכז לקידום התרבות" שישימש מקום מפגש לאנשי מדע, לאנשי רוח, להוגי דעות ולאנשי אומנות. ההצעה נדונה בממשלה בדצמבר 1955 ואושרה. בהחלטה נאמר ש"המרכז לקידום התרבות יאכסן את האקדמיה ללשון העברית ואת האקדמיות (העתידות לקום) למדעי רוח וטבע ולאומנויות", ומטרתו תהיה "ריכוז הישגי המחקר האקדמי הגבוה". בעקבות ההחלטה הקצתה הממשלה את חלקת הקרקע שעליה עומדים היום האקדמיה למדעים ומכון ון ליר. ואולם, בשל ההסתייגויות שנתעוררו באותה התקופה מהקמת האקדמיה שינתה הממשלה את החלטתה, ובנוסף המתקן של ההחלטה מ-8 במרץ 1956 הושמט הסעיף הקובע כי המרכז יאכסן את האקדמיות הלאומיות.

על אף נסיגתה של הממשלה מהחלטתה הראשונה נמשכו המאמצים להקים את האקדמיה. בראש היוזמים עמד פרופ' אהרן קציר. הוא הציג לפני דוד בן-גוריון את תוכניתו להקים שתי אקדמיות, שתפקידן יהיה בין השאר לרכז את הדגולים מקרב אנשי הרוח, המלומדים, המדענים והאומנים בישראל; להשתתף בתכנון המדעי-הלאומי של פיתוח הארץ; לייצג את ישראל בפורום המדע הבין-לאומי; לקיים מגע מתמיד עם הגופים המקבילים בחוץ לארץ; לקיים פעולות אחרות בעלות אופי אקדמי או חינוכי. דוד בן-גוריון נתן את ברכתו להצעה.

לאחר פגישת הכנה של פרופ' אהרן קציר עם רקטור האוניברסיטה העברית בירושלים ונשיא הטכניון – מכון טכנולוגי לישראל, שנדונו בה הצעותיו של פרופ' קציר, זימן דוד בן-גוריון ב-28 בנובמבר 1957 דיון בפורום רחב כדי ללבן את הבעיות הכרוכות בייסוד האקדמיה. בדיון השתתפו גם שר החינוך והתרבות דאז זלמן ארן, שר החינוך שקדם לו פרופ' בן-ציון דינור ופרופסורים מן המוסדות להשכלה גבוהה. הדיון נסב על אופייה של האקדמיה ועל תפקידיה, והובאו בו נימוקים בעד ונגד הקמתה. בסיכום הדיון הוחלט על הקמת ועדה מכינה לקראת הקמת האקדמיה אף כי נשארו בעינם חילוקי הדעות וההיסוסים בקרב משתתפי הדיון באשר להקמתו של מוסד שהוא מעין אקדמיה.

ביוני 1958 נתמנתה ועדה שמתפקידה היה להציע רשימת מועמדים לוועדה המכינה. ועדה זו חרגה מן התפקיד שהוטל עליה והכינה גם טיוטה של הצעת החלטה בדבר הקמת "בית ועד" או "אקדמיה". באוקטובר 1958 הגיש שר החינוך והתרבות את ההצעה לממשלה, והיא אושרה ב-9 בנובמבר 1958. לפי ההצעה ייפתח הממשלה את כוחם של ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות למנות ועד מכין להקמת "בית ועד" (אקדמיה) למדעי הרוח והטבע, שישבו בו אנשי המדע הדגולים במדינה. ב-17 בדצמבר 1958 פנה דוד בן-גוריון אל אנשי המדע והרוח שהוועדה המליצה עליהם והזמין לשמש חברים בוועדה המכינה להקמת האקדמיה.

אלה חברי הוועדה המכינה:

שאל אדלר, פרנץ אולנדורף, אפרים א' אורבך, יצחק ברנבלום, אריה דבורצקי, בן-ציון דינור, נפתלי ה' טור-סיני, ליאון מאיר, יעקב פולוצקי, ברנרד צונדק, אהרן קציר, נתן רוזן, נתן רוטנשטרייך, יואל רקח, מרכוס רינר, גרשם שלום
חברי כבוד: חנוך אלבק, מרטין בובר, יצחק פ' בער, שמואל ה' ברגמן, משה צ' סגל, יחזקאל קויפמן

מתפקידה של הוועדה המכינה היה לעבד תקנון ל"בית הוועד". ואומנם בישיבתה הראשונה של הוועדה, ב-6 בינואר 1959, נקבעה ועדה להצעת תקנון. הצעת התקנון עובדה במשך שישה חודשים, וב-12 ביולי 1959 אישרה אותה מליאת הוועדה המכינה. תקנון זה היה "תקנון האקדמיה הלאומית למדעים", והוא אושר בממשלה ב-13 בספטמבר 1959. כך נוסדה האקדמיה למעשה ונתאפשר לה להתחיל בפעילותה. ב-27 בדצמבר 1959 נתכנסה הוועדה המכינה בראשותו של פרופ' מרטין בובר והכריזה על הקמת האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים. חבריה הראשונים היו חברי הוועדה המכינה.

ב-23 בפברואר 1960 התקיימה ישיבתה הראשונה של האספה הכללית של האקדמיה בהשתתפות ראש הממשלה דאז דוד בן-גוריון, והוא ישב בראשה. בישיבה נבחרו פרופ' מרטין בובר לנשיא האקדמיה ופרופ' אהרן קציר לסגן הנשיא.

עיגון מעמדה של האקדמיה הלאומית למדעים בחוק המדינה נעשה לאחר שוועדת השרים לענייני חקיקה הכינה, בשיתוף חברי האקדמיה פרופ' אהרן קציר ופרופ' גרשם שלום, הצעת חוק לאקדמיה. ב-14 ביוני 1961 אישרה הכנסת את "חוק האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים, תשכ"א-1961".

במרס 1962 נתפרסם ברשומות "תקנון האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים", לאחר שהאספה הכללית של האקדמיה אישרה אותו.

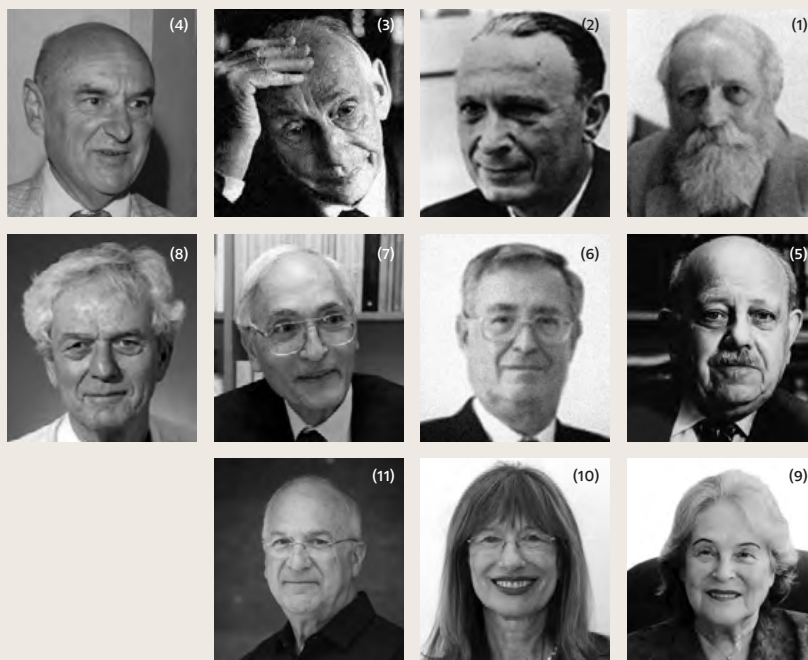
מטרות האקדמיה ותפקידיה

לפי חוק האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים, התשכ"א–1961, על האקדמיה:

- 1 לרכז בתוכה כחברים מטובי אישי המדע תושבי ישראל
- 2 לייעץ לממשלה בסוגיות בעלות חשיבות לאומית בתחום המחקר והתכנון המדעי, לרבות במתן הערכות מצב לאומיות ביוזמת האקדמיה, ולהגיש דוחות וסקירות, וכן לייעץ ולתת מידע למשרדי הממשלה לפי פנייתם
- 3 לטפח ולקדם פעילות מדעית, לרבות פעילות מדעית בין-תחומית ופעילות מדעית בתחומי דעת חדשים
- 4 לקיים מגע עם גופים מקבילים בחוץ לארץ
- 5 לפעול בייצוג המדע הישראלי במוסדות ובכינוסים בין-לאומיים, מתוך תיאום עם מוסדות המדינה
- 6 לפרסם כתבים שיש בהם כדי לקדם את המדע
- 7 לעסוק בכל פעילות אחרת שיש בה כדי לשמש את המטרות האמורות

נושאי תפקידים בעבר ובהווה

נשיאי האקדמיה

(1) פרופ' מרטין בובר ז"ל 1960–1962 (2) פרופ' אהרן קציר ז"ל 1962–1968 (3) פרופ' גרשם שלום ז"ל 1968–1974
 (4) פרופ' אריה דבורצקי ז"ל 1974–1980 (5) פרופ' אפרים א' אורבך ז"ל 1980–1986 (6) פרופ' יהושע יורטנר
 1986–1995 (7) פרופ' יעקב זיו ז"ל 1995–2004 (8) פרופ' מנחם יערי 2004–2010 (9) פרופ' רות ארנון 2010–2015
 (10) פרופ' נילי כהן 2015–2021 (11) פרופ' דוד הראל 2021–

סגני נשיא

1993–1986	פרופ' נתן רוטנשטרייך ז"ל	2021–	פרופ' מרגלית פינקלברג
1986–1980	פרופ' יהושע יורטנר	2021–2015	פרופ' דוד הראל
1980–1974	פרופ' אפרים א' אורבך ז"ל	2015–2010	פרופ' ב"ז קדר
1974–1968	פרופ' אריה דבורצקי ז"ל	2010–2004	פרופ' רות ארנון
1968–1962	פרופ' גרשם שלום ז"ל	2004–1995	פרופ' חיים תדמור ז"ל
1962–1960	פרופ' אהרן קציר ז"ל	1995–1994	פרופ' מנחם יערי

יושבי ראש החטיבה למדעי הרוח

1989–1986	פרופ' אהרן ברק	2025–	פרופ' אבנר הולצמן
1986–1983	פרופ' נתן רוטנשטרייך ז"ל	2025–2019	פרופ' סרג'יו הרט
1983–1980	פרופ' דן פטינקין ז"ל	2019–2013	פרופ' יוסף קפלן
1980–1974	פרופ' נתן רוטנשטרייך ז"ל	2013–2007	פרופ' יוחנן פרידמן
1974–1969	פרופ' יהושע פראוור ז"ל	2007–2001	פרופ' ב"ז קדר
1969–1963	פרופ' אפרים א' אורבך ז"ל	2001–1995	פרופ' שאול שקד ז"ל
1962–1960	פרופ' גרשם שלום ז"ל	1995–1989	פרופ' יהושע בלאו ז"ל

יושבי ראש החטיבה למדעי הטבע

1992–1989	פרופ' יצחק שטיינברג ז"ל	2025–	פרופ' יוסף קוסט
1989–1986	פרופ' ישראל דוסטובסקי ז"ל	2025–2019	פרופ' ידן דודאי
1986–1980	פרופ' שמשון אברהם עמיצור ז"ל	2019–2013	פרופ' איתמר וילנר
1980–1974	פרופ' יגאל תלמי ז"ל	2013–2007	פרופ' רפאל משולם ז"ל
1974–1968	פרופ' ארנסט דוד ברגמן ז"ל	2007–2004	פרופ' אלכסנדר לויצקי
1968–1963	פרופ' אריה דבורצקי ז"ל	2004–2001	פרופ' דן שכטמן
1963–1960	פרופ' יואל רקח ז"ל	2001–1995	פרופ' רות ארנון
		1995–1992	פרופ' יעקב זיו ז"ל

חברי האקדמיה

החטיבה למדעי הטבע

השנה המצוינת היא שנת הבחירה

אמנון אהרוני

פרופסור לפיזיקה
אוניברסיטת תל אביב

תשע"ב/2012

עודד אברמסקי

פרופסור לרפואה
בית הספר לרפואה של האוניברסיטה
העברית והדסה בירושלים

תשס"ט/2009

שמעון אולמן

פרופסור למתמטיקה שימושית
ולמדעי המחשב
מכון ויצמן למדע

תשע"א/2011

דורית אהרונוב

פרופסורית למדעי המחשב
האוניברסיטה העברית בירושלים

תשפ"ו/2026

משה אורן

פרופסור לביולוגיה מולקולרית
מכון ויצמן למדע

תשס"ו/2006

יקיר אהרונוב

פרופסור לפיזיקה
אוניברסיטת תל אביב

תש"ן/1990

צבי בן-אברהם

פרופסור לגאופיזיקה
אוניברסיטת תל אביב

תש"ס/2000

מיכל אירני

פרופסורית למדעי המחשב
מכון ויצמן למדע

תשפ"ג/2023

ינון בן-נריה

פרופסור לרפואה מולקולרית ואימונולוגיה
האוניברסיטה העברית בירושלים
ובית הספר לרפואה של האוניברסיטה
העברית והדסה בירושלים
תשפ"א/2021

יונינה אלדר

פרופסורית להנדסת חשמל
מכון ויצמן למדע

תשע"ז/2017

אשרף בריק

פרופסור לכימיה ביולוגית
הטכניון – מכון טכנולוגי לישראל

תשפ"ד/2024

אורי אלון

פרופסור לביוולוגיה מערכתית
מכון ויצמן למדע

תש"ף/2020

יוסף ברנשטיין

פרופסור למתמטיקה
אוניברסיטת תל אביב

תשס"ב/2002

נוגה אלון

פרופסור למתמטיקה
אוניברסיטת תל אביב
ואוניברסיטת פרינסטון, ניו ג'רזי

תשנ"ז/1997

נעמה ברקאי

פרופסורית לגנטיקה מולקולרית
מכון ויצמן למדע

תשע"ח/2018

מיכאל (מיקי) אלעד

פרופסור למדעי המחשב
הטכניון – מכון טכנולוגי לישראל

תשפ"ד/2024

שפיריה גולדוסר

פרופסורית למדעי המחשב
מכון ויצמן למדע

תשע"ה/2015

אורה אנטין-וולמן

פרופסורית לפיזיקה עיונית
אוניברסיטת תל אביב
ואוניברסיטת בן-גוריון בנגב

תשפ"ב/2022

עודד גולדרייך

פרופסור למדעי המחשב
מכון ויצמן למדע

תשפ"ד/2024

רות ארנון

פרופסורית לאימונולוגיה
מכון ויצמן למדע

תש"ן/1990

אלון גני

פרופסור להנדסת אווירונאוטיקה וחלל
הטכניון – מכון טכנולוגי לישראל

תשפ"ה/2025

אהוד הרושובסקי

פרופסור למתמטיקה
האוניברסיטה העברית בירושלים
ואוניברסיטת אוקספורד, אנגליה

תשס"ח/2008

יורם גרונר

פרופסור לגנטיקה מולקולרית
מכון ויצמן למדע

תשנ"ט/1999

חיים הררי

פרופסור-מכון לפיזיקה
מכון ויצמן למדע

תשל"ח/1978

גדעון דגן

פרופסור להידרולוגיה
אוניברסיטת תל אביב

תשס"ו/2006

אברהם הרשקו

פרופסור-מחקר לביוכימיה ולרפואה
הטכניון – מכון טכנולוגי לישראל

תש"ס/2000

ידין דודאי

פרופסור למדעי המוח
מכון ויצמן למדע

תשע"ד/2014

איתמר וילנר

פרופסור לכימיה
האוניברסיטה העברית בירושלים

תשס"ב/2002

תמר דיין

פרופסורית לאקולוגיה
אוניברסיטת תל אביב

תשפ"ד/2024

מאיר וילצ'יק

פרופסור לביופיזיקה
מכון ויצמן למדע

תשמ"ח/1988

מרדכי (מוטי) הייבלום

פרופסור לפיזיקה
מכון ויצמן למדע

תשס"ח/2008

דניאל ויס

פרופסור-מחקר להנדסת
אווירונאוטיקה וחלל
הטכניון – מכון טכנולוגי לישראל

תשע"ג/2013

דוד הראל

פרופסור למדעי המחשב
מכון ויצמן למדע

תש"ע/2010

עופר זיתוני

פרופסור למתמטיקה
מכון ויצמן למדע

תשפ"ג/2023

אלי זלדוב

פרופסור לפיזיקה של חומר מעובה
מכון ויצמן למדע

תשפ"ג/2023

אלכסנדר לובוצקי

פרופסור למתמטיקה
מכון ויצמן למדע והאוניברסיטה
העברית בירושלים

תשע"ד/2014

אילן חת

פרופסור לביוטכנולוגיה חקלאית
האוניברסיטה העברית בירושלים

תשנ"ח/1998

יוסי לוי

פרופסור לביוטכנולוגיה ואקולוגיה ימית
אוניברסיטת תל אביב

תשס"ט/2009

ישעיהו (איש) טלמון

פרופסור להנדסה כימית
הטכניון – מכון טכנולוגי לישראל

תשפ"א/2021

רפאל דוד לוין

פרופסור לכימיה
האוניברסיטה העברית בירושלים

תשנ"ב/1992

רשף טנא

פרופסור לכימיה
מכון ויצמן למדע

תשע"א/2011

אלכסנדר לויצקי

פרופסור לכימיה ביולוגית
האוניברסיטה העברית בירושלים

תשנ"ט/1999

יהושע יורטנר

פרופסור לכימיה
אוניברסיטת תל אביב

תשל"ג/1973

לסלי ליזרוביץ

פרופסור לכימיה
מכון ויצמן למדע

תשפ"ב/2022

יוסף ירדן

פרופסור לביוטכנולוגיה מולקולרית
מכון ויצמן למדע

תשס"ז/2007

אילון לינדנשטראוס

פרופסור למתמטיקה
האוניברסיטה העברית בירושלים

תשע"ב/2012

מאיר להב

פרופסור לכימיה
מכון ויצמן למדע

תשפ"ב/2022

דוד מילשטיין

פרופסור לכימיה אורגנית
מכון ויצמן למדע

תשע"ב/2012

אילן מרק

פרופסור לכימיה אורגנית
הטכניון – מכון טכנולוגי לישראל

תשע"ט/2019

יצחק פריד

פרופסור למדעי המוח, נירוכירורגיה ורפואה
אוניברסיטת רייכמן
ואוניברסיטת קליפורניה, לוס אנג'לס

תשפ"ג/2023

נעם ניסן

פרופסור למדעי המחשב
האוניברסיטה העברית בירושלים

תשפ"ב/2022

ששון צחייק

פרופסור לכימיה תאורטית
האוניברסיטה העברית בירושלים

תשפ"ה/2025

אברהם ניצן

פרופסור לכימיה
אוניברסיטת תל אביב
ואוניברסיטת פנסילבניה, פילדלפיה

תשס"ט/2009

אהרן צ'חנובר

פרופסור-מחקר לביוכימיה
הטכניון – מכון טכנולוגי לישראל

תשס"ד/2004

חיים סומפולינסקי

פרופסור למדעי המוח ולפיזיקה
האוניברסיטה העברית בירושלים
ואוניברסיטת הארוורד, מסצ'וסטס

תשפ"ו/2026

יוסף קוסט

פרופסור להנדסה כימית
אוניברסיטת בן-גוריון בנגב

תשע"ה/2015

חיים סידר

פרופסור לביוכימיה ולביולוגיה מולקולרית
בית הספר לרפואה של האוניברסיטה
העברית והדסה בירושלים

תשס"ג/2003

רוג'ר ד' קורנברג

פרופסור לביולוגיה מבנית ולביוכימיה
האוניברסיטה העברית בירושלים
ואוניברסיטת סטנפורד, קליפורניה

תשפ"ב/2022

הלל פורסטנברג

פרופסור למתמטיקה
האוניברסיטה העברית בירושלים

תשל"ד/1974

יעקב קליין

פרופסור לפיזיקה ולכימיה
פיזיקלית של חומר רך
מכון ויצמן למדע

תשע"ו/2016

דב פרוהמן

פרופסור לפיזיקה שימושית

תשנ"ב/1991

גיל קלעי

פרופסור למתמטיקה
האוניברסיטה העברית בירושלים
ואוניברסיטת רייכמן

תשע"ו/2016

עדי קמחי

פרופסורית לגנטיקה מולקולרית
מכון ויצמן למדע

תשע"ה/2015

מרדכי (מוטי) שגב

פרופסור-מחקר לפיזיקה
הטכניון – מכון טכנולוגי לישראל

תשע"א/2011

שרית קראוס

פרופסורית למדעי המחשב
אוניברסיטת בר-אילן

תשפ"א/2021

מאיה שולדינר

פרופסורית לגנטיקה מולקולרית
מכון ויצמן למדע

תשפ"ו/2026

דוד קשדן

פרופסור למתמטיקה
האוניברסיטה העברית בירושלים

תשס"ו/2006

רותם שורק

פרופסור למיקרוביולוגיה ולאיימונולוגיה
מכון ויצמן למדע

תשפ"ה/2025

אלי קשת

פרופסור לביולוגיה מולקולרית
האוניברסיטה העברית בירושלים

תשע"ה/2015

עדיאל (עדי) שטרן

פרופסור לפיזיקה
מכון ויצמן למדע

תשע"ח/2018

מישל רבל

פרופסור לגנטיקה מולקולרית
מכון ויצמן למדע

תשס"ה/2005

יוסף שילה

פרופסור לגנטיקה מולקולרית
אוניברסיטת תל אביב

תשס"ה/2005

יאיר רייזנר

פרופסור לאיימונולוגיה
מכון ויצמן למדע
ואוניברסיטת טקסס

תש"ף/2020

יהודה שינפלד

פרופסור לרפואה ולאוטואימוניות
המרכז הרפואי שיבא, תל השומר
ואוניברסיטת רייכמן

תשע"ט/2019

גדעון רכבי

פרופסור לרפואה
אוניברסיטת רייכמן
והמרכז הרפואי שיבא, תל השומר

תשע"ו/2016

דן שכטמן

פרופסור-מחקר להנדסת חומרים
הטכניון – מכון טכנולוגי לישראל

תשנ"ו/1996

מיכה שריר

פרופסור למדעי המחשב
אוניברסיטת תל אביב

תשע"ח/2018

שהרן שלח

פרופסור למתמטיקה
האוניברסיטה העברית בירושלים

תשמ"ח/1988

זאב תדמור

פרופסור מחקר להנדסה כימית
הטכניון – מכון טכנולוגי לישראל

תשמ"ד/1984

שלמה שמאי

פרופסור מחקר להנדסת חשמל
הטכניון – מכון טכנולוגי לישראל

תשע"ב/2012

עדי שמיר

פרופסור למתמטיקה שימושית
מכון ויצמן למדע

תשנ"ח/1998

החטיבה למדעי הרוח

השנה המצוינת היא שנת הבחירה

רחל אלתרמן

פרופסורית לתכנון ערים ולמשפט
הטכניון – מכון טכנולוגי לישראל

תשפ"ב/2022

ישראל אומן

פרופסור למתמטיקה ולכלכלה
האוניברסיטה העברית בירושלים

תשמ"ט/1989

יצחק אנגלרד

פרופסור למשפטים
האוניברסיטה העברית בירושלים

תשנ"ב/1992

משה אידל

פרופסור למחשבת ישראל
האוניברסיטה העברית בירושלים

תשס"ו/2006

יורם בילו

פרופסור לאנתרופולוגיה פסיכולוגית
האוניברסיטה העברית בירושלים

תשע"ה/2015

בנימין איזק

פרופסור להיסטוריה
אוניברסיטת תל אביב

תשנ"ו/1996

מיכל בירן

פרופסורית להיסטוריה,
ללימודי אסיה וללימודי האסלאם
האוניברסיטה העברית בירושלים

תשע"ד/2014

שולמית אליצור

פרופסורית לספרות עברית,
לשירה ולפיוט בימי הביניים
האוניברסיטה העברית בירושלים

תשפ"ב/2022

אהרן ברק

פרופסור למשפטים
אוניברסיטת רייכמן

תשל"ו/1976

איל בננישתי

פרופסור למשפטים
אוניברסיטת תל אביב

תשע"ז/2017

נעמה גורן-ענבר

פרופסורית לארכאולוגיה
האוניברסיטה העברית בירושלים

תשע"ו/2016

יואב בנימיני

פרופסור לסטטיסטיקה
אוניברסיטת תל אביב

תשע"ה/2015

ישראל גרשוני

פרופסור להיסטוריה של המזרח התיכון
אוניברסיטת תל אביב

תשפ"ג/2023

מאיר מיכאל בראשר

פרופסור לחקר האסלאם הקדום
האוניברסיטה העברית בירושלים

תשפ"ד/2024

אבנר דה שליט

פרופסור למדע המדינה ולמחשבה מדינית
האוניברסיטה העברית בירושלים

תשפ"ה/2025

משה בראשר

פרופסור ללשון העברית
האוניברסיטה העברית בירושלים

תשע"ד/2014

אבנר הולצמן

פרופסור לספרות עברית
אוניברסיטת תל אביב

תשע"ה/2015

ישראל ברטל

פרופסור להיסטוריה של עם ישראל
האוניברסיטה העברית בירושלים

תשע"ו/2016

סימון הופקינס

פרופסור לשפות שמיות
האוניברסיטה העברית בירושלים

תשע"ח/2018

רות ברמן

פרופסורית לבלשנות
אוניברסיטת תל אביב

תשע"ג/2013

רות הכהן-פינצ'ובר

פרופסורית למוסיקולוגיה
האוניברסיטה העברית בירושלים

תשפ"ו/2026

גיא ברעוז

פרופסור לביו-ארכאולוגיה
אוניברסיטת חיפה

תשפ"ד/2024

משה הלברטל

פרופסור למחשבת ישראל ולפילוסופיה
האוניברסיטה העברית בירושלים

תש"ע/2010

עמנואל טוב

פרופסור למקרא
האוניברסיטה העברית בירושלים

תשע"ב/2012

אלחנן הלפמן

פרופסור לכלכלה
אוניברסיטת תל אביב

תשמ"ח/1988

לאונה טוקר

פרופסורית לספרות אנגלית והשוואתית
האוניברסיטה העברית בירושלים

תשפ"ג/2023

דון הנדלמן

פרופסור לאנתרופולוגיה
האוניברסיטה העברית בירושלים

תשנ"ח/1998

חוה טורניאנסקי

פרופסורית לספרות יידיש ולתרבות אשכנז
האוניברסיטה העברית בירושלים

תשס"ז/2007

סרג'יו הרט

פרופסור למתמטיקה ולכלכלה
האוניברסיטה העברית בירושלים

תשס"ו/2006

חוה יבלונקה

פרופסורית לפילוסופיה של הביולוגיה,
לביולוגיה תאורטית, לאבולוציה ולחקר
התודעה, אוניברסיטת תל אביב

תשפ"ה/2025

שולמית וולקוב

פרופסורית להיסטוריה
אוניברסיטת תל אביב

תשס"ו/2006

מנחם יערי

פרופסור לכלכלה
האוניברסיטה העברית בירושלים

תשנ"ב/1992

דוד וייסבורד

פרופסור לקרימינולוגיה
האוניברסיטה העברית בירושלים
ואוניברסיטת ג'ורג' מייסון, וירג'יניה

תשפ"ד/2024

יעקב כדורי

פרופסור למקרא
אוניברסיטת בר-אילן

תשע"ז/2017

מוחמד חאג' יחיא

פרופסור לעבודה סוציאלית
האוניברסיטה העברית בירושלים

תשפ"א/2021

נילי כהן

פרופסורית למשפטים
אוניברסיטת תל אביב

תשס"ד/2004

אבישי מרגלית

פרופסור לפילוסופיה
האוניברסיטה העברית בירושלים

תשע"א/2011

יהודה ליבס

פרופסור למחשבת ישראל
האוניברסיטה העברית בירושלים

תשע"ט/2019

נדב נאמן

פרופסור להיסטוריה של עם ישראל
אוניברסיטת תל אביב

תשע"ב/2012

נירה ליברמן

פרופסורית לפסיכולוגיה
אוניברסיטת תל אביב

תשפ"א/2021

דוד נבון

פרופסור לפסיכולוגיה
אוניברסיטת חיפה

תשנ"ב/1992

יונתן מאיר

פרופסור להיסטוריה יהודית
אוניברסיטת בן-גוריון בנגב

תשע"ט/2019

מארן ר' ניהוף

פרופסורית למחשבת ישראל
האוניברסיטה העברית בירושלים

תשפ"א/2021

עמיחי מזר

פרופסור לארכאולוגיה
האוניברסיטה העברית בירושלים

תשע"ב/2012

מיכאל אדוארד סטון

פרופסור למחשבה ולספרות יהודית
וללימודים ארמניים
האוניברסיטה העברית בירושלים

תשע"ט/2019

דן מירון

פרופסור לספרות יהודיות מודרניות
האוניברסיטה העברית בירושלים
ואוניברסיטת קולומביה, ניו יורק

תש"ף/2020

גדליה סטרומזה

פרופסור למדע הדתות
האוניברסיטה העברית בירושלים

תשס"ח/2008

בילי מלמן

פרופסורית להיסטוריה
אוניברסיטת תל אביב

תשע"ו/2016

שרה סטרומזה

פרופסורית לשפה וספרות ערבית
ולמחשבת ישראל
האוניברסיטה העברית בירושלים

תשפ"ג/2023

אהרן ממן

פרופסור ללשון העברית
וללשונות היהודים
האוניברסיטה העברית בירושלים

תשע"ט/2019

סמי סמוחה

פרופסור לסוציולוגיה
אוניברסיטת חיפה

תשפ"א/2021

אנדרו פלקס

פרופסור ללימודי אסיה המזרחית
האוניברסיטה העברית בירושלים
ואוניברסיטת תל אביב

תשע"ז/2017

אדוין סרוסי

פרופסור למוסיקולוגיה
האוניברסיטה העברית בירושלים

תשפ"ד/2024

דניאל פרידמן

פרופסור למשפטים
אוניברסיטת תל אביב

תשנ"ה/1995

שמחה עמנואל

פרופסור לתלמוד ולהלכה
האוניברסיטה העברית בירושלים

תש"ף/2020

יוחנן פרידמן

פרופסור ללימודי האסלאם
האוניברסיטה העברית בירושלים

תשנ"ט/1999

אריאל פורת

פרופסור למשפטים
אוניברסיטת תל אביב

תשע"ד/2014

מרדכי עקיבא פרידמן

פרופסור לתלמוד, לחקר הגניזה
ולערבית-יהודית
אוניברסיטת תל אביב

תשס"א/2001

שמואל פיינר

פרופסור להיסטוריה של עם ישראל
אוניברסיטת ברא"ל

תשפ"ג/2023

נעמה פרידמן

פרופסורית לנוירופסיכולוגיה של השפה
אוניברסיטת תל אביב

תשפ"ב/2022

מרגלית פינקלברג

פרופסורית ללימודים קלאסיים
אוניברסיטת תל אביב

תשס"ה/2005

בנימין זאב קדר

פרופסור להיסטוריה
האוניברסיטה העברית בירושלים

תשנ"ח/1998

ישראל פינקלשטיין

פרופסור לארכאולוגיה
אוניברסיטת תל אביב
ואוניברסיטת חיפה

תשע"ה/2015

איתן קולברג

פרופסור לשפה ולספרות ערבית
האוניברסיטה העברית בירושלים

תשנ"ג/1993

יואל רק

פרופסור לאבולוציה ולאנטומיה
אוניברסיטת תל אביב

תשס"ח/2008

אשר קוריאט

פרופסור לפסיכולוגיה
אוניברסיטת חיפה

תשס"ב/2002

יגאל שוורץ

פרופסור לספרות עברית
אוניברסיטת בן-גוריון בנגב

תשפ"ה/2025

יעקב קליין

פרופסור לאשורולוגיה
אוניברסיטת בר-אילן

תשס"ה/2005

דוד שולמן

פרופסור ללימודים הודיים
האוניברסיטה העברית בירושלים

תשמ"ח/1988

יוסף קפלן

פרופסור להיסטוריה
ולהיסטוריה של עם ישראל
האוניברסיטה העברית בירושלים

תשס"ד/2004

בן-עמי שילוני

פרופסור ללימודי אסיה
האוניברסיטה העברית בירושלים

תשע"ב/2012

מיכאל קרייני

פרופסור למשפטים
האוניברסיטה העברית בירושלים

תשפ"ב/2022

גדעון שלח-לביא

פרופסור לארכאולוגיה של סין ומונגוליה
האוניברסיטה העברית בירושלים

תשפ"ו/2026

אריאל רובינשטיין

פרופסור לכלכלה
אוניברסיטת תל אביב

תשנ"ה/1995

אניטה שפירא

פרופסורית להיסטוריה של עם ישראל
אוניברסיטת תל אביב

תש"ף/2020

רונית ריצ'י

פרופסורית ללימודי אינדונזיה
ולספרות השוואתית
האוניברסיטה העברית בירושלים

תשפ"ב/2022

אריאל ששה-הלוי

פרופסור לבלשנות
האוניברסיטה העברית בירושלים

תש"ס/2000

שלומית רמון-קינן

פרופסורית לספרות אנגלית והשוואתית
האוניברסיטה העברית בירושלים

תשע"ג/2013

מקבלי הפרסים וציוני הכבוד מקרב חברות וחברי האקדמיה לשנת תשפ"ו

(לפי סדר האל"ף-בי"ת)

פרופ' מיכל אירני

2025 PAMI Distinguished Researcher Award
by the IEEE Computer Society

פרופ' יונינה אלדר

דוקטור לשם כבוד, אוניברסיטת אריאל בשומרון
2025 IEEE Marconi Prize Paper Award in Wireless Communications
by the IEEE Communications Society and the IEEE Signal Processing Society

פרופ' אורי אלון

2026 IUPAP Medal for the Physics of Life
by the International Union of Pure and Applied Physics

פרופ' נוגה אלון

דוקטור לשם כבוד, הטכניון – מכון טכנולוגי לישראל

פרופ' מיכל בירן

Altan Gadas Odon
(Order of the Polar Star, for Contributions to the Development of Mongolian Studies)
by the President of Mongolia

פרופ' צבי בן-אברהם

2025 Maurice Ewing Medal
by the American Geophysical Union

פרופ' אשרף בריק

2026 Max Bergmann Medal
by the Max-Bergmann-Kreis e.V.

פרופ' תמר דיין

אות הוקרה, המכללה האקדמית בית ברל

פרופ' אלחנן הלפמן

International Member, US National Academy of Sciences

פרופ' דוד הראל

Member, ACM SIGSOFT Software Engineering Academy

פרופ' שולמית וולקוב

2025 Meyer-Struckmann-Preis for Research on Antisemitism
by the Heinrich Heine University Düsseldorf

פרופ' עופר זיתוני

2026 Paul Lévy Prize in Probability Theory
by the European Mathematical Society

פרופ' רשף טנא

פרס ישראל לשנת תשפ"ו
בתחום חקר הכימיה והנדסה כימית
Member, European Academy of Engineering

פרופ' אלכסנדר לובוצקי

2025 Best Paper Award
by the IEEE Symposium on Foundations of Computer Science

פרופ' דוד מילשטיין

Member, American Philosophical Society

פרופ' בילי מלמן

פרס ישראל לשנת תשפ"ו
בתחום חקר ההיסטוריה הכללית

פרופ' נעם ניסן

Fellow, Association for Computing Machinery

פרופ' חיים סומפולינסקי

2026 Dirac Medal and Prize

by the International Centre for Theoretical Physics

פרופ' שרה סטרומזה

Großes Verdienstkreuz mit Stern

(Order of Merit of the Federal Republic of Germany)

פרופ' בנימין קדר

2026 Freiherr-vom-Stein-Medaille

by the Monumenta Germaniae Historica

2026 Best Book Prize

by the Society for the Study of the Crusades and the Latin East

פרופ' שרית קראוס

2026 AIJ Classic Paper Award

by the journal Artificial Intelligence

פרופ' מיכאל קרייני

פרס גרינוולד לספר מצטיין בחקר הדתות לשנת 2026

מטעם האגודה הישראלית לחקר דתות

פרופ' רונית ריצ'י

International Fellow, the British Academy

פרופ' יוסי שילה

Fellow, Academy of the American Association for Cancer Research

האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים

מכון ויצמן למדע

דוח פעילות < 1

1 < דוח פעילות

האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים פועלת לקידומו ולטיפוחו של המדע בישראל, לייעוץ לממשלה בסוגיות הנוגעות למחקר ולתכנון מדעי, לחיזוק קשריו הבין-לאומיים של המדע הישראלי ולהנחלת המדע לציבור. בשנת תשפ"ו מילאה האקדמיה תפקידים אלה בתקופה מורכבת במיוחד למערכת המחקר בישראל, לנוכח אתגרים מבית ומחוץ, ובה בעת המשיכה לקדם את פעילותה המדעית השוטפת ואת משימותיה ארוכות הטווח.

אחד ממוקדי הפעילות העיקריים השנה היה חיזוק תפקידה של האקדמיה כגוף מייעץ לממשלה ולמקבלי ההחלטות. בתוך כך פרסמה האקדמיה את דוח מצב המדע התלת-שנתי, המשיכה להפעיל ועדות מומחים בסוגיות בעלות חשיבות לאומית וקידמה שיח מבוסס ידע בין הקהילה המדעית לבין גורמי הממשל.

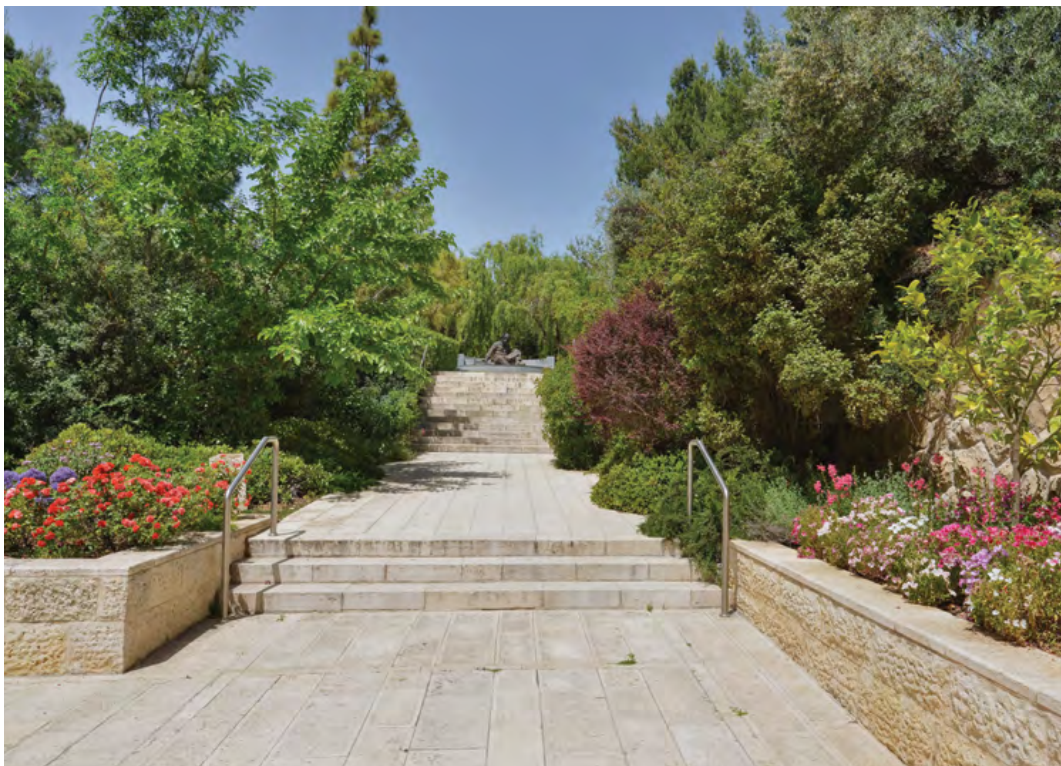
בד בבד נדרשה האקדמיה למלא ביתר שאת את תפקידה בשמירה על מעמדם של המדע והמחקר בישראל, לנוכח יוזמות ומהלכים ממשלתיים המאיימים על עצמאותה של מערכת ההשכלה הגבוהה ועל עקרונות היסוד שעליהם היא מושתתת. מועצת האקדמיה התריעה בחריפות מפני הצעות התיקון לחוק המועצה להשכלה גבוהה, העלולות להכפיף החלטות אקדמיות ומקצועיות לשיקולים פוליטיים, וכן התנגדה נחרצות להרחבת ההפרדה המגדרית במוסדות להשכלה גבוהה. האקדמיה וראשיה פעלו גם לנוכח יוזמות חקיקה נוספות בעלות השלכות על המחקר ועל מעמדו הבין-לאומי של המדע הישראלי.

בכלל זה פנו ראשי האקדמיה וחברים בה לממשלה ולכנסת נגד ההצעה להקים רשות מורשת ביהודה ושומרון, והתריעו כי המהלך עלול להיתפס בזירה הבין-לאומית כצעד של סיפוח ולפגוע במחקר הארכאולוגי ובקשרי המדע של ישראל בעולם. האקדמיה שבה והדגישה לאורך השנה כי עצמאותה של מערכת ההשכלה הגבוהה והשמירה על החופש האקדמי ועל עקרונות השוויון והמצוינות הן תנאי לחוסנה של מערכת המחקר הישראלית, ליכולתה לקדם מדע וחדשנות ולמעמדה של ישראל בזירה הבין-לאומית, ומתוך כך לחוסנה ולעתידה של המדינה.

גם בזירה הבין-לאומית עמדה הקהילה המדעית הישראלית השנה בפני אתגרים ניכרים על רקע המלחמה והתרחבות ביטויי החרם האקדמי. האקדמיה פעלה לשימור ולחיזוק קשריו של המדע הישראלי בעולם, להרחבת שיתופי הפעולה ולשמירה על ערוצי דיאלוג עם אקדמיות, מוסדות מחקר וארגוני מדע בין-לאומיים.

האקדמיה המשיכה לפעול גם לטיפוח הדור הבא של המדענים והמדעניות בישראל באמצעות מלגות, פרסים ותוכניות שונות, ולצד זאת הרחיבה את מאמציה להנגיש את המדע לציבור באמצעות אירועים, סדרות הרצאות, שידורים חיים ופעילות דיגיטלית.

פרק זה מציג סקירה כללית של עיקרי פעילות האקדמיה בשנת תשפ"ו. פעילות החטיבות למדעי הטבע ולמדעי הרוח, בית ההוצאה לאור, האקדמיה הצעירה הישראלית ותחומי פעילות נוספים מפורטים בפרקי הדוח שלהלן.

1.1 < קבלת חברים חדשים לאקדמיה

ממין: פרופ' חוה יבלונקה, פרופ' אלון גני, פרופ' רותם שורק, נשיא האקדמיה פרופ' דוד הראל, יו"ר החטיבה למדעי הרוח פרופ' אבנר הולצמן, יו"ר החטיבה למדעי הטבע פרופ' יוסי קוסט, פרופ' ששון צחייק, פרופ' אבנר דה שליט, מנכ"לית האקדמיה אסתר סיוון ופרופ' יגאל שוורץ, בטקס חנוכה תשפ"ו

טקס קבלת החברים החדשים שנבחרו בתשפ"ה לאקדמיה התקיים בערב נר שלישי של חנוכה תשפ"ו, 16 בדצמבר 2025, בישיבה הפתוחה של האספה הכללית של האקדמיה שנערכה בבית האקדמיה בירושלים. ששת החברות והחברים שהצטרפו אל שורות האקדמיה הם פרופ' אלון גני, פרופסור להנדסת אווירונאוטיקה וחלל, הטכניון – מכון טכנולוגי לישראל; פרופ' אבנר דה שליט, פרופסור למדעי המדינה ולמחשבה מדינית, האוניברסיטה העברית בירושלים; פרופ' חוה יבלונקה, פרופסורית לפילוסופיה של הביולוגיה, לבילוגיה תאורטית, לאבולוציה ולחקר התודעה, אוניברסיטת תל אביב; פרופ' ששון צחייק, פרופסור לכימיה תאורטית, האוניברסיטה העברית בירושלים; פרופ' יגאל שוורץ, פרופסור לספרות עברית, אוניברסיטת בן-גוריון בנגב; פרופ' רותם שורק, פרופסור למיקרוביולוגיה ולאיימונולוגיה, מכון ויצמן למדע. [הרצאות הבכורה של החברים החדשים](#) זמינות לצפייה באתר.

בתקופת הדיווח נערכו בחירות למחזור הבא של חברות וחברים. האספה הכללית בחרה בישיבתה מיום ג', י' בסיוון תשפ"ו, 26 במאי 2026, שלוש חברות ושני חברים אל שורותיה: פרופ' דורית אהרונוב, פרופסורית למדעי המחשב, האוניברסיטה העברית בירושלים; פרופ' רות הכהן-פינצ'ובר, פרופסורית למוסיקולוגיה, האוניברסיטה העברית בירושלים; פרופ' חיים סומפולנסקי, פרופסור למדעי המוח ולפיזיקה, האוניברסיטה העברית בירושלים ואוניברסיטת הרווארד שבמסצ'וסטס; פרופ' מאיה שולדינר, פרופסורית לגנטיקה מולקולרית, מכון ויצמן למדע; פרופ' גדעון שלח-לביא, פרופסור ללימודי אסיה ולארכאולוגיה, האוניברסיטה העברית בירושלים. טקס הקבלה לחברים אלו יתקיים בחנוכה תשפ"ז.

1.2 > הערכה וייעוץ לגורמי ממשל

חוק האקדמיה מונה עם תפקידיה ייעוץ לממשלה בפעולות הנוגעות למחקר ולתכנון מדעי בעלי חשיבות לאומית. פעילות הייעוץ של האקדמיה נעשית בתחומי מדיניות מדע ומסתמכת על מדע לקביעת מדיניות. הפעילות נועדה לקדם קבלת החלטות וגיבוש מדיניות על יסוד נתונים, עובדות וידע מדעי. לשם כך האקדמיה מעמידה את משאביה – כגוף ממלכתי, ניטרלי ועצמאי, בעל רשת ענפה של קשרים עם מדענים ועם חוקרים מובילים בכל תחומי המחקר ובעל מוניטין בין-לאומי של מצוינות מדעית – לרשות מקבלי ההחלטות והציבור הרחב (למידע נוסף על האגף ועל עשייתו ראו להלן בפרק 4 "האגף לייעוץ וקשרי ממשל").

השנה הושלמה עבודתה של ועדת [דוח מצב המדע תשפ"ו/2025](#), והאקדמיה פרסמה בחודש ינואר 2026 את הדוח התלת-שנתי החמישי על מצב המדע בישראל, המוגש לממשלה ולכנסת מכוח חוק האקדמיה. הדוח, שהוא מן המיזמים העיקריים והחשובים של האקדמיה בתחום הייעוץ לממשלה, מציג תמונת מצב מקיפה של מערכת המחקר בישראל בהשוואה בין-לאומית, מזהה מגמות ואתגרים ומציע כיווני פעולה לקובעי המדיניות. מתוך ממצאיו העיקריים עלתה תמונה של שחיקה מתמשכת במערכת המחקר בישראל, ובה ירידה בהשקעה הלאומית במחקר האקדמי, פגיעה בפעילות הבין-לאומית והשלכותיה המתמשכות של המלחמה על המחקר ועל החוקרים. ממצאי הדוח נדונו בוועדת המדע של הכנסת, והוא הוגש לנשיא המדינה ולשרת החדשנות, המדע והטכנולוגיה וזכה להדים גם בשיח הציבורי.

בד בבד המשיכו לפעול במסגרת האגף ועדות מומחים בתחומים אסטרטגיים, ובהם מפת דרכים למדע הישראלי, עתיד השיטור והמשטרה בישראל, התמודדות עם משבר האקלים, מיפוי פגיעות לסיכונים אקלים, התמדה במסלולי מצוינות במתמטיקה ובמדעים והערכת מצוינות אקדמית. ועדות אלו קידמו עבודת מטה מקצועית, ערכו דיונים, גיבשו מסמכי מדיניות וניירות עמדה והעמיקו את השיח בין קהילת המחקר לבין גורמי הממשל.

גם האקדמיה הצעירה הישראלית המשיכה לתרום למאמץ הייעוץ של האקדמיה באמצעות מחקרים וסקרים בנושאים הנוגעים למערכת ההשכלה הגבוהה והמחקר בישראל. השנה פורסם סקר המשך על השפעות מלחמת "חרבות ברזל" על חברי הסגל האקדמי. הסקר הצביע על פגיעה מתמשכת במצבם האישי והמקצועי של חוקרות וחוקרים ועל הצורך בצעדי מדיניות לחיזוק מערכת המחקר בישראל (לתוצאות הסקר ראו להלן בפרק 8 "האקדמיה הצעירה הישראלית").

1.3 > גילויי דעת מטעם מועצת האקדמיה וועדות האקדמיה

במהלך השנה פרסמו מועצת האקדמיה וועדות מטעמה גילויי דעת והביעו בהם את עמדתם בעניינים שבראש סדר היום הציבורי:

< בחודש ינואר 2026 פרסמה מועצת האקדמיה [גילוי דעת בנושא הצעת התיקון לחוק המל"ג](#), והזהירה כי הצעת התיקון לחוק היא למעשה השתלטות פוליטית חסרת רסן שתפגע אנושות בהשכלה הגבוהה, במדע ובמחקר האקדמי בישראל.

< בחודש ינואר 2026 פנתה ועדת ההיגוי של האקדמיה להתמודדות עם משבר האקלים [בקריאה לשרה להגנת הסביבה ולשר החוץ](#) שלא לאפשר את פרישת ישראל מהסכם פריז וממנגנוני שיתוף פעולה בין-לאומיים נוספים בתחום האקלים, והתריעה מפני השלכותיו המדעיות והבין-לאומיות של מהלך כזה.

< בחודש מאי 2026 פנו נשיא האקדמיה, סגנית הנשיא, יו"ר החטיבה למדעי הרוח וחברי אקדמיה מתחום הארכאולוגיה וההיסטוריה לראש הממשלה ולוועדת החינוך של הכנסת בקריאה [לעצור את הצעת החוק להקמת רשות מורשת ביהודה ושומרון](#). בפנייתם התריעו כי המהלך עלול להיתפס בזירה הבין-לאומית כצעד של סיפוח, ולפגוע במחקר הארכאולוגי בישראל ובקשריו הבין-לאומיים של המדע הישראלי.

< בחודש יולי 2026 פרסמה המועצה [גילוי דעת בנושא הצעת החוק להרחבת ההפרדה המגדרית באקדמיה](#). המועצה הביעה את התנגדותה הנחרצת לנוסח ההצעה והזהירה כי ההצעה פוגעת בעקרון השוויון, וכן בסטודנטים ובסגל האקדמי, ובייחוד במרצות ובחוקרות.

1.4 > קידומו וחיזוקו של הקשר עם אקדמיות זרות ומעמדו הבין-לאומי של המדע הישראלי

קידום קשריה המדעיים הבין-לאומיים של ישראל הוא אחת המשימות העיקריות של האקדמיה, וחשיבותו גוברת לנוכח המשך המלחמה בחזיתות מרובות והתרחבות ביטויי החרם האקדמי כלפי חוקרים ומוסדות בישראל. השנה התמודדה הקהילה המדעית הישראלית עם אתגרים הולכים וגוברים, ובהם קשיים בהשתתפות בכינוסים בין-לאומיים, ירידה בהגעת חוקרים מחו"ל לישראל, קושי בגיוס סטודנטים ובתר-דוקטורנטים בין-לאומיים, דיווחים על בעיות באובייקטיביות של שיפוט בין-לאומי של עמיתים וקשיים בקידום שיתופי פעולה מדעיים. בד בבד מוסיף ומתקיים החשש מפני פגיעה במעמדה של ישראל במסגרות מחקר בין-לאומיות, ובראשן תוכנית Horizon Europe, וכן פגיעה בהשתתפות של ישראל בתשתיות מחקר בין-לאומיות גדולות.

נוסף על כך, האקדמיה וראשיה ממשיכים לעקוב בדאגה אחר ההתפתחויות במדיניות המדע של ממשל טראמפ בארצות הברית, ובהן קיצוצים מתמשכים במימון המחקר הפדרלי ושינויים במנגנוני התמיכה במדע. להתפתחויות אלו עשויות להיות השלכות על שיתופי פעולה בין-לאומיים ועל קהילת המחקר בישראל.

נשיא האקדמיה פרופ' דוד הראל ונשיא אוניברסיטת ח'ליפה למדעים וטכנולוגיה פרופ' אברהם אל-חאג'רי במפגש רשת AASPIRE באבו־דאבי

על רקע זה פעלה האקדמיה ביתר שאת לחיזוק קשריה עם שותפים בין-לאומיים, לשימור ערוצי הדיאלוג המדעי ולהרחבת שיתופי הפעולה עם אקדמיות, אוניברסיטאות וארגוני מדע ברחבי העולם. במהלך השנה התקיימו ביקורים ומפגשים עם משלחות, נחתמו וחודשו הסכמי שיתוף פעולה, והאקדמיה השתתפה בכינוסים ובפורומים בין-לאומיים רבי חשיבות. בתוך כך התחדדה חשיבותה של הדיפלומטיה המדעית כאמצעי לשימור קשרים מקצועיים גם בתקופות של מתיחות גאופוליטית (לפירוט ראו להלן בפרק 5 "האגף לקשרים בין-לאומיים").

1.5 < טיפוח הצעירים במדע

האקדמיה רואה חשיבות רבה בהידוק הקשר עם דור המדענים והמדעניות הצעירים ועם המדענים לעתיד ופועלת לקידום צעירים מצטיינים במערכת ההשכלה הגבוהה. השנה הורחבה תוכנית המלגות מיסודה של הקרן ע"ש אליכס דה רוטשילד לתלמידי מחקר לתואר דוקטור במדעי הרוח והחברה, עם ייסודה של מלגת נילי כהן לכבודה של נשיאת האקדמיה לשעבר פרופ' נילי כהן לאות הוקרה על פעולתה. עוד המשיכו בפעילותם השנה תוכנית מלגות אדמס, תוכנית המלגות ע"ש נשיאת האקדמיה לשעבר פרופ' רות ארנון, פרסי בלווטניק, תוכניות Frontiers of Science ו-GISFOH, תוכנית המלגות להבאת בתר־דוקטורנטים זרים מצטיינים לישראל שזו השנה האחרונה לפעילותה, פורום הצעירים של החטיבה למדעי הרוח, תחרות פרס כדור הארץ של פרונטירס למאמר בתחום הקיימות ומלגות קרן פולקס. לפירוט הפעילות של תוכניות אלה ראו בפרקים להלן.

האקדמיה הצעירה הישראלית, הפועלת בחסות האקדמיה הלאומית, הוסיפה לפעול במגוון מרשים של תחומים ולמצב עצמה כגורם בעל השפעה על השדה האקדמי בישראל (לפירוט ראו להלן בפרק 8 "האקדמיה הצעירה הישראלית").

1.6 < הנגשת המדע לציבור והנחלתו

בשנים האחרונות משקיעה האקדמיה מאמצים רבים בפתיחת שעריה לציבור הרחב כדי לחשוף לפניו את הישגי המדע. האקדמיה סבורה כי העמקת מעורבות הציבור בהישגי המדע היא משליחותם של אנשי ונשות המדע וצורך חיוני של המערכת האקדמית, שתיטיב לתפקד בסביבה ציבורית אוהדת. הנגשתו והנחלתו של המדע לחברה בישראל וקיום שיח נסמך־מדע בקרב הציבור חשובים לקבלת החלטות מושכלות במישור האישי והלאומי ולגיוס הדור הבא של המדענים הישראלים. במהלך השנה האקדמיה מקיימת סדרות הרצאות ועשרות כינוסים פתוחים לציבור בבית האקדמיה, וכן מארחת תלמידי תיכון ומכינה מצטיינים מרחבי הארץ ומאפשרת להם להיפגש בצורה אישית ובלתי אמצעית עם חוקרים כשהמטרה היא לעורר בהם השראה לבחור בקריירות בתחום המדע.

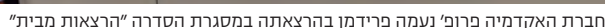
גם השנה המשיכה האקדמיה לקדם את תכניה ופעילויותיה במרשתת וברשתות החברתיות. אירועי האקדמיה משודרים בשידור חי ומגיעים לקהל הולך ורב בכל רחבי הארץ.

סדרת "בשערי האקדמיה"

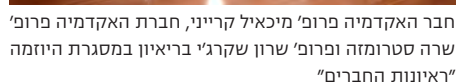

מימין: תלמידי תיכון בפגישה אישית עם חוקרים; משמאל: חבר האקדמיה פרופ' אהרן ממון, פרופ' ורד נעם וחברת האקדמיה פרופ' שולמית אליצור במפגש "התחלות ביהדות"

סדרת המפגשים "[בשערי האקדמיה](#)" נערכת זו השנה האחת־עשרה. בכל שנה מתמקדת הסדרה בנושא רב־תחומי אחר. בסדרה משתתפים חברי אקדמיה, חוקרים ואנשי רוח, ומטרתה להנגיש לציבור הרחב נושאים מדעיים כדי לחזק בחברה הישראלית את ערכי הלימוד והמצוינות ברוח משנתו של נשיאה הראשון של האקדמיה פרופ' מרטין בובר. בשנת תשפ"ו עסקה הסדרה בנושא "התחלות", והיא כללה ארבעה מפגשים, בנושאים האלה: התחלות ביקום, התחלות בתרבות, התחלות ביהדות והתחלות בישראל. סדרת המפגשים זוכה להצלחה רבה בקרב הציבור הרחב ומגיעה לאלפי צופים ומאזינים מכל רחבי הארץ הן באולם והן בשידור חי. עורכי הסדרה הם חברי האקדמיה פרופ' ידן דודאי, יו"ר החטיבה למדעי הרוח פרופ' אבנר הולצמן, נשיא האקדמיה פרופ' דוד הראל ונשיאת האקדמיה לשעבר פרופ' נילי כהן.

מיזם ראיונות החברים

בשנה החולפת התפרסמו הראיונות עם חברי וחברות האקדמיה האלה:

פרופ' עופר זיתוני; מראיין: פרופ' אמיר דמבו

פרופ' יונתן מאיר; מראיינים: פרופ' אבנר הולצמן ופרופ' שמואל פיינר

פרופ' רוג'ר ד' קורנברג; מראיין: פרופ' חיים סידר

פרופ' מיכאיל קרייני; מראיינות: פרופ' שרה סטרומזה ופרופ' שרון שקרג'

פרופ' גיל קלעי; מראיין: פרופ' אלכסנדר לובוצקי

"איגרת", ביטאון האקדמיה

"איגרת", הביטאון השנתי של האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים, משמשת זה קרוב לחמישה עשורים במה להצגת תחומי המחקר המגוונים של חברי האקדמיה ולהנגשת ידע מדעי ומחקרי לקהל קוראים רחב. הביטאון מכיל את הרצאותיהם של חברות וחברי האקדמיה החדשים לאחר שעובדו למאמרים כתובים. עוד מכיל הביטאון עדכונים בנוגע לפעילות האקדמיה, לפרסומיה ולספרים חדשים מאת חבריה.

גיליון 47, שראה אור בדצמבר 2025, הוקדש להרצאותיהם של שמונת החברים החדשים שהצטרפו לאקדמיה באספה הכללית הפתוחה בשנת תשפ"ה. המאמרים עוסקים במגוון רחב של נושאים, ובהם בינה מלאכותית ועיבוד תמונה, יהדות במחשבת האסלאם השיעי, חקלאות קדומה ועצי מורשת, סינתזה כימית של חלבונים, חישוב ואקראיות, אקולוגיה ושינויים גלובליים, חקר הפשיעה במרחב והמורשת המוזיקלית היהודית.

האקדמיה בדיגיטל

השנה המשיכה האקדמיה להשקיע משאבים בהנגשת פעילויותיה השונות במרשתת וברשתות החברתיות **יוטיוב**, **פייסבוק**, **X** (לשעבר טוויטר) ו**לינקדאין**. הנהגתם של שידורים חיים מכינוסי האקדמיה הרחיבה את מעגל המאזינים והצופים מקרב הציבור הרחב, והוא כולל עתה תושבים מכל רחבי הארץ. כמו כן מפעילה האקדמיה **קבוצות ווטסאפ שקטות** לעדכונים על אירועי האקדמיה ובהן אלפי חברים. מספר העוקבים אחר ערוצי האקדמיה ברשתות החברתיות גדל בהתמדה, וכיום עוקבים אחר פעילותה עשרות אלפי משתמשים בפלטפורמות השונות. ערוץ היוטיוב של האקדמיה מכיל יותר מ-2,200 הרצאות מדעיות בעברית ובאנגלית, הזמינות לציבור הרחב בחינם.

רוצים להיות בעניינים?

הצטרפו לקבוצת ה- **השקטה** של האקדמיה לכל העדכונים על אירועי המדע הקרובים

2 < החטיבה למדעי הטבע

2 < החטיבה למדעי טבע

החטיבה למדעי הטבע של האקדמיה מקבצת בתוכה מטובי המדענים והמדעניות בישראל בתחומי מדעי הטבע השונים. בשנת תשפ"ו החטיבה מונה 81 חברים וחברות, ובראשה עומד פרופ' יוסי קוסט (לרשימת חברי החטיבה ולתחומי המחקר שלהם ראו לעיל בפרק "חברי האקדמיה"). בכל שנה מצטרפים חברים חדשים, הנבחרים בבחירות על פי חוק האקדמיה. החטיבה פועלת מתוקף תפקידה של האקדמיה לפעול לקידום המחקר בישראל ועושה אפוא לקידום תחומים שונים במדעי הטבע ברמה הלאומית.

פרופ' יוסי קוסט
יו"ר החטיבה

לביצוע פעולותיה השונות נעזרת החטיבה בחבריה ובמומחים נוספים לפי הצורך. בשנים האחרונות מגבירה החטיבה את שיתוף הפעולה ביוזמות שנרקמות מתוך צורכי הקהילה המחקרית בארץ (bottom-up). פעילותה של החטיבה באה לידי ביטוי בין היתר בהקמת ועדות מייעצות לאקדמיה בתחומים שונים, כגון פיזיקה של אנרגיות גבוהות, קרינת סינכרוטרון, פיזיקה גרעינית, הפאונה והפלורה של ארץ ישראל וביטחון תזונתי, וכן בהקמת ועדות מומחים לצורך בחינת נושאים מדעיים והגשת המלצות למועצת האקדמיה. נוסף על זה, החטיבה מקיימת כינוסים, מזמינה מרצים מהמעלה הראשונה לשאת הרצאות ציבוריות, שותפה לעיתים לכינוסים חיצוניים הנערכים בנושאים שונים במדעי הטבע וכן מפעילה פורום צעירים. בשנה הקודמת עסק הפורום בנושא רופא-חוקר, בהובלתו של חבר האקדמיה פרופ' ינון בן-נריה. לקראת שנת הפעילות הבאה מוקם פורום צעירים בהרכב חדש שיעסוק במערכות אקולוגיות בראייה רב-תחומית, בהובלת חברת האקדמיה פרופ' תמר דיין והיו"ר היוצא של האקדמיה הצעירה הישראלית פרופ' אסף שוורץ.

במסגרת פעולותיה השוטפות של החטיבה המשיכו השנה את פעילותן הוועדות האלה: הוועדה הלאומית לקרינת סינכרוטרון, בראשותו של פרופ' שרון שוורץ; הוועדה הלאומית לאנרגיות גבוהות, בראשותו של פרופ' מרק קרלינר; הוועדה הלאומית לפיזיקה גרעינית, בראשותו של פרופ' אלי פיסצקי; ועדת הפאונה והפלורה של ארץ ישראל, בראשותם של ד"ר מנחם גורן ופרופ' עוזי

פליטמן. כמו כן פעלה בחטיבה ועדה אד הוק לנושאי ביטחון תזונתי בראשות פרופ' אליוט בארי מהאוניברסיטה העברית בירושלים, שהוקמה בעקבות כינוס בין-לאומי בנושא אי-ביטחון תזונתי שהתקיים בשנת 2022. הוועדה פרסמה בחודש יולי 2025 [דוח מדיניות מקיף](#). ועדת היגוי שהוקמה בשנת תשפ"ו דנה בתכנון המשך הפעילות לקידום המלצות הדוח ומסקנותיו.

השנה ערכה החטיבה למדעי הטבע כמה כינוסים וימי עיון:

הרצאת דרווין השנתית

החטיבה מקיימת את ההרצאה השנתית על שם צ'ארלס דרווין העוסקת בנושאי סביבה, אבולוציה, אקלים וביולוגיה.

את הרצאת דרווין השנתית לשנת 2025 נשא בחודש דצמבר 2025 פרופ' לירן כרמל מהאוניברסיטה העברית בירושלים, בנושא [Ancient DNA is Rewriting Human Evolution: A Journey Through Genetics and Epigenetics](#). לפני ההרצאה התקיים מפגש אישי בין פרופ' כרמל לתלמידי תיכון מצטיינים, ובו ענה על שאלותיהם וסיפר על דרכו האקדמית. את ההרצאה הובילו יו"ר החטיבה היוצא פרופ' ידן דודאי והיו"ר הנכנס פרופ' יוסי קוסט.

הרצאת דרווין השנתית לשנת 2026 התקיימה בחודש יולי 2026 ונשא אותה חבר האקדמיה פרופ' יואל רק. נושא ההרצאה היה [Tempo and Mode in Human Evolution](#). את ההרצאה הוביל יו"ר החטיבה פרופ' קוסט.

מימין: פרופ' לירן כרמל נושא את הרצאת דרווין השנתית לשנת 2025; משמאל: חבר האקדמיה פרופ' יואל רק נושא את הרצאת דרווין השנתית לשנת 2026

ההרצאה השנתית על שם אלברט איינשטיין, שהייתה אמורה להתקיים בשנת 2025, לא התקיימה בגלל המלחמה. ההרצאה הבאה בבמה זו מתוכננת לנובמבר 2026, ויישא אותה פרופ' עמנואל בלוך ממכון מקס פלאנק לאופטיקה קוונטית, ומאוניברסיטת מינכן.

במהלך השנה ערכה החטיבה כינוסים מדעיים לציון מלאת יובלות שנים לחבריה:

בחודש נובמבר 2025 התקיים ערב עיון בנושא "מכאוס לסדר ובחזרה, מאוקלידס ליציבות וכפייה נאותה", [לכבוד חבר האקדמיה פרופ' שהרן שלח](#) בהגיעו לגבורות. באירוע הציגו תלמידיו ועמיתיו מקצת עבודותיו פורצות הדרך בתורת המודלים ובתורת הקבוצות. את האירוע הובילו פרופ' יאיר חיות ופרופ' איתי קפלן מהאוניברסיטה העברית בירושלים.

בחודש יולי 2026 התקיים ערב עיון בנושא "יש סדר באי-סדר" [לכבוד חבר האקדמיה פרופ' הלל פורסטנברג](#) בהגיעו לגיל 90. באירוע הציגו תלמידיו ועמיתיו מקצת עבודותיו ותגליותיו, שחיברו בין תורת ההסתברות והדינמיקה לבין קומבינטוריקה ותורת המספרים. את האירוע הובילו שני תלמידיו לשעבר, חבר האקדמיה פרופ' אלכס לובוצקי ופרופ' תמר ציגלר מהאוניברסיטה העברית בירושלים.

◇◇◇◇◇◇◇◇◇◇

במסגרת פועלה של החטיבה להנצחת עבודתם המדעית של חבריה שהלכו לעולמם נערך בחודש אוקטובר 2025 ערב עיון [לזכרו של נשיא האקדמיה לשעבר פרופ' יעקב זיו ז"ל](#), שהיה מדען פורץ דרך וממנהיגי המדע הישראלי, במלאת שנה לפטירתו. הכינוס הוקדש לפועלו המדעי של פרופ' זיו ולתרומתו העיקרית להתפתחות תורת האינפורמציה בגישתו הייחודית לניתוח רצפים ובהשפעת רעיונותיו על העברת מידע ועל ניתוח נתונים מורכבים. כמו כן הוצגה מורשתו הרחבה בגישור בין תאוריה מתמטית למדעי המחשב וליישומים טכנולוגיים, וצוינה תרומתו להובלה המדעית והטכנולוגית של מדינת ישראל. את האירוע הובילו חברי האקדמיה פרופ' מרדכי שגב ופרופ' שלמה שמאי.

2.1 < הוועדה הלאומית לקרינת סינכרוטרון

מתקני קרינת סינכרוטרון הם תשתיות מחקר המבוססות על מאיצי אלקטרונים המייצרים קרינת רנטגן עוצמתית ובעלת תכונות ייחודיות. עוצמת הקרינה, בהירותה ותכונותיה הייחודיות מאפשרות ביצוע מחקרים מדעיים בחזית המדע אשר אינם ניתנים לביצוע במתקני מעבדה רגילים. הוועדה הלאומית לקרינת סינכרוטרון של האקדמיה פועלת לקידום הפעילות של חוקרים ישראלים במתקנים אלה, מסייעת בהפצת מידע ובהנגשת הזדמנויות מחקר לקהילה המדעית בישראל ומלווה את השתתפותה של ישראל במתקן האירופי לקרינת סינכרוטרון ESRF (European Synchrotron Radiation Facility) בגרנובל שבצרפת (לרשימת חברי הוועדה ראו להלן בפרק 12 "ועדות האקדמיה").

ישראל מיוצגת במוסדות ה-ESRF על ידי יו"ר הוועדה פרופ' שרון שוורץ מאוניברסיטת בראיילן, שהוא נציג ישראל במועצת ה-ESRF. מנכ"לית האקדמיה אסתר סיוון חברה בוועדת המנהל והכספים של המועצה, וחוקרים ישראלים חברים בוועדות ניהול ותכנון שונות של המתקן. בשנת תשפ"ה החליף פרופ' שוורץ את יו"ר הוועדה הקודם פרופ' יובל גולן, שסיים את כהונתו כנציג ישראל במועצת ה-ESRF לאחר כעשור. מדינת ישראל היא חברה-עמיתה (Associate Member) במתקן ה-ESRF משנת 1999.

איכותן הגבוהה של הצעות המחקר שמגישים חוקרים ישראלים באה לידי ביטוי בהקצאת "זמן קרן" העולה בקביעות על חלקה היחסי של ישראל במימון המתקן. בעקבות הצלחתה המתמשכת של הקהילה המדעית בישראל, ובהמלצת הוועדה הלאומית לקרינת סינכרוטרון, אישרה ות"ת (הוועדה לתכנון ולתקצוב) בשנת 2021 את הגדלת השתתפותה של ישראל בתקציב המתקן מ-1.5% ל-1.75%.

מדענים ישראלים מאוניברסיטת בר-אילן בעבודה במתקן ה-ESRF, 2026. התצלום באדיבות פרופ' שרון שוורץ

גם בשנת תשפ"ו נמשכה הפעילות המחקרית הענפה של הקהילה הישראלית במתקן ה-ESRF. עשרות קבוצות מחקר מכלל האוניברסיטאות המחקריות בישראל וממכוני מחקר נוספים השתמשו במתקן לביצוע מחקרים בחזית המדע בתחומים מגוונים, ובהם ביולוגיה מבנית, מדעי החיים, מדעי החומרים, כימיה, פיזיקה, הנדסה, מדעי כדור הארץ, מדעי הסביבה וארכאולוגיה.

השימוש בקרינת הסינכרוטרון היה בשנה האחרונה בעל ערך רב לקהילת הביולוגיה המבנית וכלל בין השאר פיענוח מבנים של גבישי חלבונים הקשורים למנגנונים מולקולריים בתא עם השלכות לפיתוח תרופות והבנת הבסיס המולקולרי של אינטראקציות בין חלבונים או מולקולות קטנות.

מגוון תחומי המחקר והייצוג הרחב של מוסדות המחקר בישראל ממחישים את חשיבותו של ה-ESRF כתשתית מחקר אסטרטגית לקהילה המדעית בישראל ואת תרומתו לקידום מחקר תחרותי בחזית המדע.

לאתר ESRF <

2.1.1 < ESUO – הארגון האירופי של משתמשי הסינכרוטרון

הארגון האירופי של משתמשי סינכרוטרון ESUO (European Synchrotron and Free Electron Laser User Organization) הוקם לפני כחמש שנים ונועד לשפר את יכולת הגישה של כלל המדענים האירופים המשתמשים בקרינת סינכרוטרון –

כ-10,000 מדענים מכל תחומי מדעי הטבע, מדעי החיים וההנדסה – לכל מתקני הסינכרוטרון האירופיים, בעיקר באמצעות הגדלת המשאבים הכספיים שיועמדו לרשות המשתמשים, אך גם בתור גוף מרכזי המייעץ להנהלות המתקנים בנוגע לצורכי המשתמשים. חברת הוועדה פרופ' מיטל לנדאו, מהטכניון – מכון טכנולוגי לישראל וממתקן הסינכרוטרון DESY בהמבורג שבגרמניה, היא נציגת האקדמיה הישראלית בארגון משתמשי הסינכרוטרון ובקבוצות עניין המשלבות אקדמיה עם תעשייה.

בדצמבר 2025 השתתפה פרופ' לנדאו בפגישת מועצת ה-ESUO במתקן BESSY II של HZB (Helmholtz-Zentrum Berlin). המפגש הדגיש את חשיבותם של שיתופי הפעולה האירופיים והבין לאומיים ואת החשיבות של הרחבת הנגישות למתקני מחקר מתקדמים וקידום הזדמנויות חדשות לחוקרים ממדינות שאין בהן תשתיות סינכרוטרון מקומיות. כמו כן הוצגו התוכניות להקמת BESSY III, שהפעלתו למשתמשים צפויה סביב שנת 2036. הוצגו גם פעילויות בקפריסין ובמתקן SESAME כולל מיזם SUNSTONE להכשרת משתמשים, ונדונו הרחבת הפעילות המדעית וחיזוק שיתופי פעולה אזוריים. פגישה נוספת של האיגוד התקיימה באוגוסט 2026 במתקן ESRF בגרנובל שבצרפת.

תמונה ממפגש ESUO שהתקיים בדצמבר 2025 בברלין. באדיבות ESUO

מלבד חשיבותה של ההשתתפות בקביעת מדיניות הארגון ופעילויותיו, נוכחותה של ישראל בפורומים אלו היא תזכורת מוחשית לקהילה האירופית שישראל היא מדינה תורמת, משלמת ומשתתפת פעילה בתחומי המאצים והמדע בכלל.

האקדמיה הקימה באתר האינטרנט שלה [עמוד מידע ייעודי למשתמשי הסינכרוטרון](#), שבו הוועדה מפרסמת מעת לעת עדכונים המיועדים לקהילת משתמשי הסינכרוטרון בישראל.

לאתר ESUO <

2.1.2 < SESAME – מתקן לקרינת סינכרוטרון במזרח התיכון

הוועדה עוקבת מקרוב גם אחר הפעילות המדעית במתקן SESAME ופועלת לקידום פעילותן של קבוצות מחקר ישראליות במתקן.

Synchrotron-light for Experimental Science and Applications in) SESAME

(the Middle East) הוא מתקן סינכרוטרון מחקרי שהוקם בירדן בהשתתפות מדינות

האזור, ונחנך ב־2017. מטרת יוזמי המתקן היא לקדם את הפעילות המדעית שנעזרת בקרינת סינכרוטרון ולהגביר את שיתוף הפעולה בין מדעני האזור. בכך המתקן תורם הן לקידום המדע והן לגישור ולהבנה בין ישראל לשכנותיה, על בסיס המחקר. מדינת ישראל היא אחת מן המדינות המייסדות של SESAME. המדינות החברות האחרות הן איראן, טורקיה, ירדן, מצרים, פקיסטן, קפריסין והרשות הפלסטינית. מלבד המדינות החברות מסייעים בתכנון המתקן ובהפעלתו מדינות וגופים אחדים במעמד של משקיף, ובהם האיחוד האירופי, איחוד האמירויות, איטליה, ארצות הברית, בריטניה, גרמניה, יוון, יפן, כווית, צרפת, רוסיה ושוודיה. פרופ' אליעזר רבינוביץ מהאוניברסיטה העברית בירושלים מכהן כנציג המדעי של ישראל במועצת SESAME ומשתתף בפגישות ובכינוסים של המועצה.

פרופ' רבינוביץ השתתף באופן מקוון במפגש של מועצת SESAME שהתקיים בירדן בחודש דצמבר 2025. במפגש נדונו, בין השאר, הנושאים האלה: (א) תפקוד מתקן SESAME בתקופות המלחמה; (ב) בקשת גרמניה להצטרף במעמד של מדינה חברה-עמיתה (associate member state), הראשונה ב־SESAME; (ג) המצב הכלכלי של SESAME על רקע פיגור בתשלומי דמי החברות של חלק מן המדינות, ובכללן ישראל.

SESAME – מתקן לקרינת סינכרוטרון במזרח התיכון. חווה סולרית הפועלת מאז 2019 ומספקת את צרכיו האנרגטיים של המתקן הפכה אותו למתקן הסינכרוטרון הראשון בעולם הפועל באנרגיית סולרית. באדיבות SESAME

בחדש מאי 2026 השתתף פרופ' רבינוביץ בפגישת מועצת SESAME שנערכה ב-ESRF שבגרנובל, בהשתתפות מנכ"ל ה-ESRF. בפגישה אושרה קבלתן של גרמניה ואיטליה כחברות-עמיתות במתקן. כמו כן דווח שישראל שילמה בסוף שנת 2025 חלק מחובה ל-SESAME. יצוין כי נכון לספטמבר 2026 משרדי הממשלה שמתקציבם משולמים דמי החבר, דנים ביניהם על הדרך להסדרת שארית חובה של ישראל למתקן.

תמונה קבוצתית של משתתפי סדנת SAXS ישראל-טורקיה שנערכה במתקן DESY בהמבורג שבגרמניה, פברואר 2026. התצלום באדיבות פרופ' עודד ליבנה

חבר הוועדה פרופ' עודד ליבנה מהאוניברסיטה העברית בירושלים, המכהן כחבר במועצה המדעית המייעצת של SESAME, יזם והוביל עם פרופ' בורצ'ו קפלן-טורקוז, מדענית מאוניברסיטת איזמיר, סדנת למידה: "אלומת SAXS ישראל-טורקיה", שהתקיימה בהמבורג שבגרמניה בפברואר 2026, במימונה של הקרן הגרמנית [Wilhelm and Else Heraeus Foundation](#). הסדנה התמקדה בתכנון המפרט הטכני של קו האלומה ובתכנון מעבדה רטובה סמוכה, שהיא חלק אינטגרלי של המתקן. הסדנה הפגישה מדעני SAXS משתי המדינות ליצירת קשרים אישיים ביניהם ולהנעת שיתופי פעולה שיקדמו מחקר עתידי. המדענים הביעו עניין רב בנושא ומחויבות להגשמתו, ותרומתם להצלחת המפגש הייתה רבה. מטעם ישראל

השתתפו תשעה חוקרים ראשיים וסטודנט אחד, ומטעם טורקיה - שישה חוקרים ראשיים ותשעה סטודנטים. הרעיון לבחינת עצם האפשרות לשיתוף פעולה בין מדענים טורקים וישראלים ב-SESAME עלה בשיחות בין ד"ר פרנק להנר [ממתקן הסינכרוטרון DESY](#) שבהמבורג ובין פרופ' רבינוביץ, בתמיכת הנהלת SESAME, מתוך אמונה שלמדענים ישראלים וטורקים יש עניין משותף בשימוש מדעי באלומת SAXS.

שיתוף הפעולה עם המעבדה הגרמנית, שהיא מהמובילות בעולם בנושא, הצטיידות המעבדה בכלי המדידה החדשים המתאימים למחקר המתבצע בארץ, תקצוב מתאים לבניית המעבדה ושיתוף הצוות הישראלי בתכנונה ובהקמתה - כל אלה הם גורמים מהמעלה הראשונה להצלחת המיזם. לתכנון המעבדה הוקם צוות מדעי ישראלי-טורקי. הצוות קיים ישיבת עבודה מקוונת בפברואר בהשתתפות ד"ר אנדריאה לאוסי, המנהל המדעי של SESAME. הנציגים הישראלים בצוות התכנון הם חבר הוועדה פרופ' יובל גולן מאוניברסיטת בן-גוריון בנגב, פרופ' אורי רביב מהאוניברסיטה העברית בירושלים ופרופ' רועי בק-ברקאי מאוניברסיטת תל אביב. מטרתו של הצוות היא לעמוד בקפידה על צורכי החוקרים הישראלים בתכנון המעבדה העתידית.

לאתר SESAME >

2.2 > פיזיקה של אנרגיות גבוהות – פעילות ישראל ב־CERN

פיזיקת החלקיקים האלמנטריים חוקרת את מרכיבי היסוד של הפרוטונים ושל הנויטרונים המרכיבים את גרעיני האטום, ואת הכוחות הפועלים ביניהם, באמצעות מאיצים בעלי אנרגיות גבוהות מאוד. המעבדה המובילה בעולם בחקר החלקיקים האלמנטריים – CERN (The European Organization for Nuclear Research) – נמצאת בז'נווה שבשווייץ. ישראל הצטרפה ל־CERN כחברה מלאה בשנת 2014. הגוף המייצג אותה במתקן והמוביל את הפעילות המדעית הניסויית שבו הוא הוועדה הלאומית לאנרגיות גבוהות באקדמיה (לרשימת חברי הוועדה ראו להלן בפרק 12 "ועדות האקדמיה").

פרופ' מרק קרלינר מאוניברסיטת תל אביב עומד בראש הוועדה, ובתוקף תפקידו הוא הנציג המדעי של ישראל במועצת CERN. פרופ' אליעזר רבינוביץ, יו"ר הוועדה הקודם, כיהן כנשיא מועצת CERN בשנים 2022–2024.

בתקופת הדיווח ייצג פרופ' קרלינר את ישראל בשש ישיבות של מועצת CERN ובישיבה אחת של צוות בין־לאומי אשר גיבש את האסטרטגיה האירופית ארוכת הטווח של פיזיקת החלקיקים, שהתקיימה בדצמבר 2025. פרופ' קרלינר היה אחראי לניסוח ההמלצות בדבר הקשרים בין פיזיקת החלקיקים לתחומים אחרים בפיזיקה. בנובמבר 2026 התקיימה ישיבה שלא מן המניין של מועצת CERN אשר הוקדשה לאישור הממצאים של דוח ההיתכנות של המאיץ המוצע הבא. במאי 2026 השתתף פרופ' קרלינר בישיבה מיוחדת של מועצת CERN אשר התקיימה בבודפשט שבהונגריה והוקדשה לאישור ההמלצות לעדכון האסטרטגיה האירופית בפיזיקת החלקיקים.

משתתפי המושב המיוחד של מועצת CERN שהתקיים בחודש מאי 2026 בבודפשט שבהונגריה; פרופ' קרלינר משמאל בשורה למטה. באדיבות האקדמיה ההונגרית למדעים

מתקן CERN בז'נווה שבשווייץ. באדיבות ארגון CERN

הפעילות המחקרית של ישראל ב-CERN כוללת את תחזוקתם של גלאים שבנו המדענים הישראלים ושתהליך השדרוג שלהם החל בשנת 2019, את ניתוח תוצאות האמת הנמדדות בגלאים וכן תכנון ובנייה של גלאים חדשים המותאמים למאיץ, אשר עובר עתה שדרוג מסיבי שהחל בקיץ 2026. מטרתו של השדרוג היא להגדיל במידה ניכרת את כמות המידע הנאסף. לשם ניתוח התוצאות נעזרים המדענים הישראלים ברשת המחשבים GRID, שישראל הצטרפה אליה בשנת 2007. מדענים ישראלים מילאו, ועודם ממלאים, תפקיד מרכזי הן בבניית המערכת שאפשרה את גילוי החלקיק הסקלרי והן בניתוח הנתונים שהביאו למסקנה שהתגלה החלקיק החדש (הידוע בכינויו "חלקיק היגס").

הקבוצה הישראלית למחקר ניסיוני של חלקיקים יסודיים עובדת בגלאי "אטלס" ומשדרגת את גלאי החלקיקים התת-אטומיים המכונים מיואונים. כמו כן הקבוצה משכללת את המערכת המכונה Trigger אשר מזהה במהירות רבה במיוחד את המאורעות המעניינים ביותר מבחינה מדעית ומפנה אותם לניתוח מעמיק יותר לאחר הניסוי. המאמצים הללו משותפים לקבוצת החוקרים מהטכניון – מכון טכנולוגי לישראל, לקבוצה מאוניברסיטת תל אביב, לקבוצה ממכון ויצמן למדע ולקבוצה חדשה באוניברסיטת בן-גוריון. פרופ' שקמה ברסלר ממכון ויצמן למדע עומדת בראש הקבוצה ומובילה את מיזם השדרוג. לאחרונה סיימו הקבוצה הישראלית ושותפיה בהצלחה את בניית "הגלגל הקטן החדש", רכיב קריטי המותקן בשני הקצוות של הגלאי "אטלס".

פרופ' דייב צ'רלטון, חבר החברה המלכותית הבריטית, אשר עמד בעבר בראש הניסוי "אטלס", הגיש בספטמבר 2025 דוח מפורט לנשיא האקדמיה וליו"ר ות"ת, בעקבות ביקור שערך בארץ להערכת המחקר הישראלי ב"אטלס". מסקנתו הייתה כי כל ארבע הקבוצות תורמות תרומה ניכרת לתוכנית המחקר של הניסוי. הוא שיבח את התרומה הישראלית לבניית החומרה ונתן המלצות להמשך הפעילות.

לאתר CERN <

2.3 > פאונה ופלורה של ארץ ישראל

זוג אמנונים מקנן בעציץ (צולם באקווריום). אמנון מצוי ממין *Coptodon zillii* הוא מהנפוצים באמנוני ישראל, אך היחיד בהם שאינו דוגר פה. צילום: עמיקם שוב

במסגרת פעילות האקדמיה לפרסום כתבים שיש בהם כדי לקדם את המדע היא מפרסמת כתבים בתחום הפאונה והפלורה של ארץ ישראל, באמצעות ועדה מייעצת שבראשה עומדים ד"ר מנחם גורן מאוניברסיטת תל אביב ופרופ' עוזי פליטמן מהאוניברסיטה העברית בירושלים (לרשימת חברי הוועדה ראו להלן בפרק 12 "ועדות האקדמיה").

האקדמיה פרסמה בעבר שתי סדרות ספרים מונומנטליות, *Fauna Palaestina* ו-*Flora Palaestina*, שריכזו את המידע על כל מיני הצמחים בארץ ישראל וסביבותיה (אזור הלונט) ועל רבים מבעלי החיים שבה. הסדרות משמשות בוטנאים וזואולוגים בישראל ובחו"ל, והן נמנות עם הפרסומים החשובים של מחלקת הפרסומים של האקדמיה.

המגוון הביולוגי באזור זה עשיר ומגוון במיוחד בזכות היותו נקודת מפגש בין שלוש יבשות ובין ארבעה אזורים פיטוגאוגרפיים, בשל ההיסטוריה הפלאוגאוגרפית המורכבת שלו ובשל תנאי האקלים הנוחים בו. עם זאת הגידול המהיר באוכלוסייה, העיור, הפיתוח הכלכלי וההתחממות העולמית גרמו בעשורים האחרונים לשחיקה ולהתכווצות של בתי הגידול הטבעיים ולשינויים במגוון הביולוגי המקומי: מינים מקומיים נכחדו ואחרים נמצאים בסכנת הכחדה, ולעומתם מינים פולשים רבים משגשגים. לפיכך נוצר צורך בנתונים מעודכנים על השינויים במגוון הביולוגי לשימושם של הקהילה המדעית, קובעי מדיניות, גורמי ניהול וכן ארגונים ממשלתיים ולא-ממשלתיים לשמירת הטבע.

כמענה לאתגרי המאה העשרים ואחת בתחום מחקרי המגוון הביולוגי וכדי להגדיל את נגישות המידע לחוקרים ולקהל הרחב החליטה ועדת הפאונה והפלורה להתחיל ולפרסם במרשתת רשימות מינים (checklists) של קבוצות סיסטמטיות ופונקציונליות של החי והצומח בישראל ובתחומים הביוגאוגרפיים הסמוכים.

הסדרה הדיגיטלית החדשה שיזמה הוועדה, **"החי והצומח של ארץ ישראל וסביבותיה"**, תציג רשימות טקסונומיות פלוריסטיות ופאוניסטיות מדויקות מבחינה מדעית ונגישות דיגיטלית שימשו בסיס לכל מחקר העוסק במגוון הביולוגי. רשימות אלו מיועדות לשמש חוקרי טקסונומיה, המגוון הביולוגי והביוגאוגרפיה וכן למחקרים בפיזיולוגיה, באתולוגיה, באקולוגיה ובשמירת הטבע. רשימות המינים תתקבלנה לפרסום בסדרה לאחר תהליך ביקורת עמיתים, כמקובל בפרסומים מדעיים. הרשימות תתפרסמנה באתר האקדמיה בעמוד ייעודי שהוקם לשם כך, והן תעבורנה עדכונים תקופתיים. הרשימות יהיו פתוחות לציבור החוקרים וכן לקהל הרחב בארץ וברחבי העולם. הוועדה עובדת על הכנת הרשימות של קבוצות שונות של בעלי חיים וצמחים. את עדכוני הנתונים יבצעו המחברים או טקסונומים אחרים לאחר קבלת אישור מוועדת הפאונה והפלורה של האקדמיה. בחודש ספטמבר 2025 הושק עמוד המרשתת הייעודי "החי והצומח של ארץ ישראל וסביבותיה", ובו פורסמה רשימת המינים הראשונה של דגי המים הפנימיים בישראל. כיום נמצאת בשלבי הכנה מתקדמים רשימת המינים הזרים במרחב הימי היס-יכוני של ישראל.

2.4 < הוועדה הלאומית לפיזיקה גרעינית

הוועדה הלאומית לפיזיקה גרעינית פועלת בראשות פרופ' אלי פיסצקי מאוניברסיטת תל אביב. ב-2014 הוציאה הוועדה דוח מקיף שמסקנתו העיקרית הייתה כי נדרשת פעולה לשינוי המגמה של הצטמצמות תחום הפיזיקה הגרעינית בישראל בשל ההשלכות הלאומיות הניכרות הצפויות. בין היתר הודגש החשש ממחסור עתידי במדענים ובחוקרים בעלי מומחיות בתחום הפיזיקה הגרעינית שיוכלו לתרום בייעוץ מקצועי לגופי ממשל ולמערכות לאומיות רלוונטיות. בעקבות הדוח קבעה מועצת האקדמיה כי שיקום המחקר וההוראה בפיזיקה גרעינית הוא צורך לאומי והחליטה למסד ועדת מעקב לאומית לקידום הפיזיקה הגרעינית בישראל. באפריל 2022 הגישה הוועדה ליו"ר ות"ת דוח מעודכן הסוקר את מצב המחקר וההוראה האקדמיים בפיזיקה גרעינית.

בשנים האחרונות פועלת הוועדה לקידום המלצות הדוח וליישומן. במסגרת המאמצים לחיזוק תחום הפיזיקה הגרעינית בישראל קידמה הוועדה מימון מלגות ייעודיות לסטודנטים לתארים שני ושלישי בתחום, פעלה לעידוד יציאת חוקרים ישראלים להשתלמויות בתרדוקטורט בחו"ל, לקידום מלגת אלון שנתית בתחום הפיזיקה הגרעינית וכן לתמיכה ייעודית בקליטת חברי סגל חדשים בתחום במוסדות להשכלה גבוהה בישראל.

הוועדה עוקבת אחר ההתפתחויות בתחום הפיזיקה הגרעינית בארץ ובעולם ופועלת להבטחת ייצוג וקידומו של התחום בזירות הלאומית והבין-לאומית:

< בחודש יולי 2026 קיימה הוועדה פגישה שעסקה בחיזוק הקשר בין הקהילה האקדמית לבין התשתיות הלאומיות בתחום, ובקידום מלגות לתלמידים לתארים מתקדמים בפיזיקה גרעינית תאורטית.

< הוועדה תומכת ביוזמה להפיכת מאיץ החלקיקים החדש SARAF (Soreq Applied Research Accelerator Facility), המוקם במרכז למחקר גרעיני שורק, למעבדה לאומית שתהיה פתוחה לקהילת החוקרים בישראל ובחו"ל. SARAF נכלל בפעם הראשונה בדוח של IUPAP (The International Union of Pure and Applied Physics), המכיל תיאור מקיף של מתקני מחקר בסיסי בפיזיקה גרעינית בעולם. כמו כן SARAF מוזכר בתוכנית הרב-שנתית החדשה של NuPECC LRP2024 (The Nuclear Physics European Collaboration Committee).

< הוועדה פועלת לקידום התמיכה בהשתתפות ישראלית במיזם ה-EIC (Electron-Ion Collider) המוקם במעבדה הלאומית ברוקהייבן שבארצות הברית. ה-EIC הוא מיזם דגל בתחום הפיזיקה הגרעינית המיועד לחקור התנגשויות בין אלקטרונים לגרעינים באנרגיות גבוהות. קבוצה ישראלית הכוללת מדענים מאוניברסיטת בן-גוריון בנגב, מהאוניברסיטה העברית בירושלים ומאוניברסיטת תל אביב פועלת להצטרפות למיזם הבין-לאומי לבניית גלאי ePIC עבור מאיץ ה-EIC. בשנה האחרונה התמקדה הקבוצה הישראלית בפיתוח רכיב גלאי ייחודי במסגרת ePIC אשר הוצג בסקר תיכון ראשוני (Preliminary Design Review) בפברואר 2024.

< בחודש מרס 2020 הצטרפה ישראל ל-NuPECC, ועדת מומחים של הקרן האירופית למדע, כחברה-עמיתה. הוועדה עוסקת בקביעת סדרי עדיפויות במחקר בפיזיקה גרעינית ומייעצת לגופי מימון ולממשלות באירופה בנושאים אלה. מאז ינואר 2025 נציג ישראל ב-NuPECC הוא ד"ר ישראל מרדור.

2.5 > תוכנית Frontiers of Science

תוכנית Frontiers of Science (לשעבר תוכנית קאוולי) מממשת את הסכם שיתוף הפעולה שנחתם בנושא בשנת 2013 בין האקדמיה לאקדמיה הלאומית למדעים של ארצות הברית (NAS) ומביאה לידי ביטוי את הקשר המיוחד שבין שתי האקדמיות. התוכנית האמריקאית פועלת מאז 1989 בשיתוף פעולה עם מדינות רבות. לפי התוכנית, מתקיימים מדי שנתיים כינוסים בין-תחומיים במדעי הטבע בהשתתפות מדענים צעירים מצטיינים מישראל ומארצות הברית. הכינוסים מתקיימים בישראל ובארצות הברית לסירוגין. הכינוס השישי, שהיה אמור להתקיים בספטמבר 2024 בישראל, נדחה כמה פעמים בשל המצב הביטחוני, והוא מתוכנן עתה לדצמבר 2026 בירושלים. חברת האקדמיה פרופ' יונינה אלדר היא נציגת האקדמיה הישראלית בתוכנית.

3 < החטיבה למדעי הרוח

3 < החטיבה למדעי הרוח

החטיבה למדעי הרוח של האקדמיה מקבצת בתוכה מטובי המדענים והמדעניות בישראל בתחומי מדעי הרוח והחברה. בשנת תשפ"ו החטיבה מונה 78 חברים וחברות, ובראשה עומד פרופ' אבנר הולצמן (לרשימת חברי החטיבה ותחומי המחקר שלהם ראו לעיל בפרק "חברי האקדמיה").

פרופ' אבנר הולצמן
יו"ר החטיבה

פעילות החטיבה כוללת כינוסים בין-לאומיים, ימי עיון והרצאות, ועדות הבוחנות נושאים שונים הנוגעים לתחומי מדעי הרוח והחברה והפעלת פורומים של מומחים בתחומים שונים וכן פורום צעירים. החטיבה גם מקדמת פעילויות שונות שיוזמים חבריה.

אחד מימי העיון של הפורום לחקר הדתות האברהמיות

זו השנה השלישית לפעילותו בחטיבה של הפורום לחקר הדתות האברהמיות. הפורום פונה לקהילת החוקרים והחוקרות העוסקים בחקר היהדות, הנצרות והאסלאם. הפורום הוא בין-תחומי באופיו, ומטרתו העיקרית לעודד גישות חדשניות בחקר הדתות האברהמיות בהקשר רחב ככל האפשר: בעבר ובהווה, מבחינה היסטורית, מבחינה השוואתית ופנומנולוגית. בשנתו השלישית מתרכז

הפורום בחקר השוואתי של מושג ה"משיחיות" ושל התפתחותו לאורך ההיסטוריה בדתות האברהמיות על זרמיהן השונים, והוא עומד על הדומה והשונה במופעים של אמונה משיחית. כמו כן הפורום עוסק בניסיון למפות ולהבין את הנסיבות וההשלכות של התפרצויות משיחיות על החברה, וגם בהקשרים ובדיאלקטיקה הבין-דתיים של תופעות משיחיות. את פעילות הפורום מובילים חבר האקדמיה פרופ' גדליה סטרומזה ופרופ' יובל רוטמן מאוניברסיטת תל אביב.

עוד פועל בחטיבה, זו השנה השנייה, פורום דרכי המשי, שעוסק בסוגיות העקרוניות של חקר המגעים הבין-תרבותיים ארוכי הטווח והשפעתם על ההיסטוריה של העולם הקדם-מודרני למן תקופת הברונזה ועד לעת החדשה המוקדמת (3500 לפסה"נ–1750 לסה"נ), במרחב המשתרע על פני יבשת אירואסיה לרוחבה ולאורכה, מסין ודרום-מזרח אסיה במזרח, דרך מרכז אסיה ועולם האסלאם ועד

אירופה במערב (בהבאה בחשבון את אפריקה). המגוון הדיסציפלינרי והאינטלקטואלי ורוחב היריעה הכרונולוגי והרגיונלי שימשו בסיס לדיונים מפרים ולפיתוח של תפיסות חדשות בנוגע למנגנוני המעבר של אנשים, חפצים, ידע, סחורות ורעיונות, למוטיבציות למגעים הבין-תרבותיים ולהשפעתם על ההיסטוריה של היבשת. הפורום נועד לסייע מוחות, להחלפת דעות ולפיתוח רעיונות למחקרים עתידיים של חברי הקבוצה, יחד או לחוד.

במסגרת פעילות הפורום נשאה פרופ' אלנה פסקלבה מאוניברסיטת ליידן שבהולנד, בחודש יוני 2026, הרצאה פתוחה לציבור בכותרת [Transforming Urban Patterns and Pilgrimage Routes in Post-Mongol Central Asia](#). במסגרת הפורום יצאו החברים בו לסיור, בהדרכתם שלהם. מוקדי הסיור היו המדבר של עין גדי, שם תוארו התפתחות עין גדי כנאת מדבר ומקומה בהקשר של הסחר המקומי לאורך זמן רב, והאתר של תמנע, שם תואר הקשר בין פעילות כרייתן והתכתן של המתכות בתמנע למסחר בין-לאומי. את פעילות הפורום מובילים חברי האקדמיה פרופ' מיכל בירן ופרופ' גדעון שלח-לביא.

פרופ' אלנה פסקלבה בעת הרצאתה

מרימין: חברי פורום דרכי המשי; משמאל: סיור חברי הפורום בעין גדי. צילום הסיור: פרופ' גדעון שלח-לביא וד"ר חן ברם

השנה ערכה החטיבה למדעי הרוח כמה כינוסים וימי עיון:

פרופ' מייקל וולצר בכינוס: צילום: מכון ון ליר בירושלים

בנובמבר 2025 קיימו האקדמיה ומכון ון ליר בירושלים [כינוס משותף לכבוד הפילוסוף הפוליטי פרופ' מייקל וולצר](#) בהגיעו לגיל 90. וולצר נמנה עם ההוגים המשפיעים ביותר בתחום החשיבה המדינית והחברתית בזמנו ותרם תרומה מכרעת לדיון בשאלות של מוסר מלחמה, צדק חברתי, אזרחות וקהילתיות. הגותו עיצבה במידה רבה את השיח הליברלי המודרני, בין היתר באמצעות הדגשת חשיבותן של קהילות, מסורות וזהויות קולקטיביות לצד מחויבות לערכי החירות והשוויון. לביקורו בישראל ולהשתתפותו בכינוס הייתה חשיבות מיוחדת בתקופה של אתגרים לא פשוטים ליצירת שיתופי פעולה אקדמיים בין-לאומיים ולמעמדם של חוקרים ומוסדות ישראליים בזירה העולמית.

במאי 2026 נערך כינוס בין-לאומי ספרותי שעסק [בזיהוי ובהיסטוריה של טופוסים נרטיביים](#). הכינוס הפגיש חוקרים מתחומי הספרות, התרבות והאומנויות לדיון במקבצים של מוטיבים, עלילות ומצבים נרטיביים החוזרים על עצמם לאורך תקופות, שפות וסוגות שונות. המשתתפים בחנו את גלגוליהם של טופוסים ספרותיים מוכרים ואת התמורות שחלו בהם בהקשרים תרבותיים והיסטוריים משתנים. בדיונים הודגשו תרומתו של חקר הטופוסים להבנת התפתחותן של מסורות ספרותיות, תהליכי יצירה והשפעתם של רעיונות ותבניות תרבותיות על הספרות, על הקולנוע ועל האומנויות החזותיות. את האירוע הובילה חברת האקדמיה פרופ' לאונה טוקר.

חברת האקדמיה פרופ' לאונה טוקר
בכינוס בנושא טופוסים נרטיביים

חבר האקדמיה פרופ' ישראל ברטל
בכינוס תשתיות במדעי הרוח

ביוני 2026 ערכה החטיבה את הרביעי בסדרת ימי העיון "תשתיות במדעי הרוח". נושא יום העיון היה [מחקר רב-תחומי במדעי הרוח והחברה](#). הסדרה נועדה לקדם שיח מדעי בנושא בין חוקרים במדעי הרוח ובמדעי החברה ולהבליט את תפקידם החיוני של מאגרים אלקטרוניים, של מחקר חישובי ושל תשתיות אינטרנטיות בקידום המחקר. יום העיון הנוכחי הוקדש להצגה פרטנית של היבטים תאורטיים ומתודולוגיים המתגלים בעבודות חוצות גבולות דיסציפלינריים בין תחומים רחוקים לכאורה, ובדיון בהיבטים בין-תחומיים של הפעלת מחקר ניסויי ותוצריו במיזמים במדעי הרוח והחברה. כמו כן נדונו היבטים יישומיים ושאלות מימון וניהול מחקרים בין-תחומיים. את הסדרה מוביל חבר האקדמיה פרופ' ישראל ברטל.

במהלך השנה ערכה החטיבה כינוסים מדעיים לציון מלאת יובלות שנים לחבריה אלה:

באוקטובר 2025 נערך עיון [לכבוד חבר האקדמיה פרופ' יעקב כדורי](#) בהגיעו לגבורות. בערב זה נסקרו פועלו ותרומתו של פרופ' כדורי בתחום פרשנות המקרא בתקופת בית שני. את הערב הוביל חבר האקדמיה פרופ' עמנואל טוב.

בחודש דצמבר 2025 נערך עיון [לכבוד חבר האקדמיה פרופ' יוחנן פרידמן](#) בהגיעו לגיל 90. ההרצאות בערב זה שיקפו את שני תחומי המחקר העיקריים של פרידמן, האסלאם הקדום והאסלאם בתת-היבשת ההודית. את הערב הובילו חברי האקדמיה פרופ' מאיר בריאשר ופרופ' איתן קולברג.

בחודש יולי 2026 נערך עיון [לכבוד חברת האקדמיה פרופ' רחל אלתרמן](#) בהגיעה לגבורות. בערב נשאה פרופ' אלתרמן את ההרצאה "דיני תכנון ומקרקעין בכבלי המיתוסים: כיצד מחקר השוואתי בין-לאומי יכול לשפר מדיניות". את הערב הוביל חבר האקדמיה פרופ' יורם בילו.

○○○○○○○○○○

במסגרת פועלה של החטיבה להנצחת עבודתם המדעית של חבריה שהלכו לעולמם נערך בנובמבר 2025 ערב עיון [לזכרו של חבר האקדמיה פרופ' יהודה באואר](#), במלאת שנה לפטירתו. פרופ' באואר היה מגדולי חוקרי השואה ורצח העם בעולם וממייסדי תחום חקר השואה בישראל. באירוע נידונה תרומתו המחקרית והאינטלקטואלית מזוויות שונות, ובהן שאלת גבולות השיח בחקר השמדת עם, מקומה של הסולידריות היהודית בהיסטוריוגרפיה שלו והמעבר מעדות לפרשנות בכתבתו ההיסטורית. את הערב הובילו חברי האקדמיה פרופ' ישראל ברטל ופרופ' שולמית וולקוב.

3.1 < המפעל המשותף עם MGH

בשנת 2001 החליטו האקדמיה וה-MGH (Monumenta Germaniae Historica) – המוסד האירופי הבכיר לפרסום מהדורות ביקורתיות של טקסטים מימי הביניים – על פרסום משותף של סדרת חיבורים עבריים שנכתבו באשכנז. זו הפעם הראשונה שנוכלו מקורות עבריים באוסף המקורות ההיסטוריים לתולדותיה של ארץ אירופית. האקדמיה הקימה למפעל זה ועדת היגוי, ובראשה עמד במשך שנים חבר האקדמיה פרופ' ב"ז קדר. למן שנת 2025 עומדת בראש הוועדה פרופ' אלישבע באומגרטן מהאוניברסיטה העברית בירושלים, בוגרת האקדמיה הצעירה הישראלית.

MONUMENTA
GERMANIAE
HISTORICA
GRUNDLAGEN
FORSCHUNG
MITTELALTER

עד כה פורסמו במסגרת המפעל ארבעה כרכים. האחרון שבהם התפרסם בתחילת שנת 2026 והוא עוסק בשלושה נוסעים יהודים בימי הביניים: אברהם אבן יעקוב, שאת החלק העוסק בו הכין פרופ' ז'אן-שארל דוסין מ-École Pratique des Hautes Études שבפריז; בנימין מטודלה, שאת החלק העוסק בו הכינו פרופ' יונתן רובין ופרופ' פנחס רוט מאוניברסיטת בר-אילן; פתחיה מרגנסבורג, שאת החלק העוסק בו הכין ד"ר אברהם דוד מהספרייה הלאומית. נושא הכרך החמישי הנמצא בשלבי עבודה הוא שטרות מאשכנז שעוסקים בשאלות חברה וכלכלה. כך נוסף נמצא בשלבי הכנה מתקדמים, בהכנת פרופ' יוסף ריבלין מאוניברסיטת בר-אילן, והוא כולל פירוש שלו ושל פרופ' האנס-גאורג פון מוטיוס מאוניברסיטת מינכן וכן תרגום של הטקסט העברי לגרמנית בידי פרופ' פון מוטיוס. ד"ר ולדיסלב (זאב) סלפוי מהאוניברסיטאות האלה וזלצבורג יביא את הכרך לדפוס.

כרכים נוספים מצויים בהכנה, ובהם אלה:

- < מהדורה ערוכה מחדש של "ספר החשק", בידי ד"ר נעמה בן-שחר מאוניברסיטת בר-אילן, בליווי של חבר האקדמיה פרופ' משה אידל.
- < מהדורה של קורפוס הקולופונים המופיעים בכתבי היד האשכנזיים מימי הביניים מצויה בהכנה בידי יואל בינדר מהאוניברסיטה העברית בירושלים ומן ה-École Pratique des Hautes Études.

3.2 < פורומי הצעירים של מדעי הרוח והחברה

זה יותר מעשרים שנה שפועל בחטיבה פורום צעירים. בכל קבוצה בפורום משתתפים חוקרות וחוקרים צעירים ומצטיינים הנבחרים על ידי ועדה מטעם החטיבה, על פי קריטריונים של מצוינות וכישורים אקדמיים. בראש כל קבוצה עומדים חבר או חברת האקדמיה.

בשנת תשפ"ו פעל בחטיבה פורום בהנחיית חבר האקדמיה פרופ' מוחמד חאג' יחיא. הקבוצה עוסקת בחקר האלימות מפרספקטיבה רבת-חומית של מדעי הרוח ומדעי החברה, מפרספקטיבה רב-מערכתית (כגון מערכות החוק, החינוך, הרווחה, הבריאות ובריאות הנפש) ומפרספקטיבה של ייצוגי אלימות בתרבות, בספרות ובאומנות.

פורום הצעירים המוקם לקראת שנת תשפ"ז, בהובלת חבר האקדמיה פרופ' יגאל שוורץ, יעסוק במושג ההיברידיות (כלאיים) בתרבות בהקשריו התאורטיים והמעשיים, בראייה רבת-חומית.

ואלה חברי פורום הצעירים לשנת תשפ"ו:

ד"ר לאה איציק, הפקולטה לקרימינולוגיה, המכללה האקדמית אשקלון
 ד"ר אירית בלאס, הפקולטה למשפטים, אוניברסיטת בר-אילן
 ד"ר צפיר ברזילי, המחלקה להיסטוריה כללית, אוניברסיטת בר-אילן
 ד"ר נתנאל דגן, המכון לקרימינולוגיה, הפקולטה למשפטים, האוניברסיטה העברית בירושלים
 ד"ר גלי ויסברגר, המחלקה למדעי חברה ובריאות, אוניברסיטת בר-אילן
 ד"ר שי זמיר, החוג ללימודי ספרד, פורטוגל ואמריקה הלטינית, האוניברסיטה העברית בירושלים
 פרופ' צ'רלס לש, המחלקה למדע המדינה, האוניברסיטה העברית בירושלים
 ד"ר אילת מעוז, בית הספר לקרימינולוגיה, הפקולטה למשפטים, אוניברסיטת חיפה
 ד"ר נטע נדיב, בית ספר הארי רדזינר למשפטים, אוניברסיטת רייכמן
 ד"ר ניוון עלי סאלח דראושה, בית הספר לעבודה סוציאלית, אוניברסיטת בר-אילן
 ד"ר שני פיצ'ו, המחלקה לעבודה סוציאלית, אוניברסיטת בן-גוריון בנגב
 ד"ר הדס צור, המחלקה לקרימינולוגיה, אוניברסיטת בר-אילן
 ד"ר אסף קליימן, המחלקה לארכיאולוגיה, אוניברסיטת בן-גוריון בנגב
 ד"ר דנה קפלן, המחלקה לסוציולוגיה, מדע המדינה ותקשורת, האוניברסיטה הפתוחה
 ד"ר אמיר רייכר, החוג לאנתרופולוגיה וסוציולוגיה, אוניברסיטת בן-גוריון בנגב
 ד"ר רחל שוורצור, החוג לאֶתְחִיּוֹת, בית הספר למדעי הבריאות, המכללה האקדמית אשקלון
 ד"ר אורי שי, החוג לכלכלה, אוניברסיטת חיפה

פורום הצעירים בנושא חקר האלימות מפרספקטיבה רב-תחומית של מדעי הרוח ומדעי החברה

German–Israeli Frontiers of the Humanities — GISFOH < 3.3

משתתפי כינוס GISFOH החמישה-עשר, פרנקפורט, ספטמבר 2025

הסכם שנחתם בשנת 2009 בין האקדמיה לקרן אלכסנדר פון הומבולדט הגרמנית (Alexander von Humboldt Foundation) הוביל לכינון [סדרת כינוסים דו־לאומיים רב־תחומיים במדעי הרוח והחברה](#), בהשתתפות כחמישים חוקרים צעירים – ישראלים וגרמנים. בכל שנה נבחרים ארבעה חוקרים ישראלים וארבעה חוקרים גרמנים מארבעה תחומים שונים במדעי הרוח והחברה, ויחד הם משמשים הוועדה המארגנת של הכינוס. הכינוס נערך בישראל ובגרמניה לסירוגין. מטרותיו הן להפגיש חוקרים צעירים מצטיינים מתחומים שונים ולאתגר אותם לחשוב ולחקור מחוץ לגבולות תחומי הדעת שלהם, לאפשר שיח וחשיבה הדדיים וליצור ערוץ לחילופי ידע אקדמי רב־תחומי. את המיזם ריכזה מטעם האקדמיה חברת האקדמיה פרופ' נעמה פרידמן. מהכינוס השישה-עשר עומד בראש הכנס חבר האקדמיה פרופ' שמואל פיינר.

[הכינוס החמישה-עשר](#) בסדרה נערך בגרמניה בחודש ספטמבר 2025. נושא הכינוס היה Embracing Complexity: Perspectives on the Human Mosaic. הגדרתו הרחבה של הנושא מאפשרת שיח משותף לתחומי הדעת השונים ויצירת בסיס לשיתוף פעולה ביניהם. חבריה הישראלים של הוועדה המארגנת היו פרופ' גל ונטורה מהאוניברסיטה העברית בירושלים, ד"ר הדר פישר מאוניברסיטת בראון, פרופ' כנרת להד מאוניברסיטת תל אביב וד"ר נצן אלמוג מהקריה האקדמית אונו. הכינוס השישה-עשר בסדרה עתיד להתקיים בנובמבר 2026 בפרנקפורט.

קרן פון הומבולדט כוננה את תוכנית Connect. הקרן מאפשרת לחוקרים שהשתתפו בכינוסי GISFOH להגיש בקשות לתמיכה במיזמים משותפים ובשיתופי פעולה עם החוקרים שפגשו בכינוס. עד כה זכו לתמיכה יותר מחמישים מיזמים משותפים.

4 < האגף לייעוץ וקשרי ממשל

4 האגף לייעוץ וקשרי ממשל

על פי חוק האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים, התשכ"א-1961, אחד מתפקידי האקדמיה הוא לייעץ לממשלה בסוגיות בעלות חשיבות לאומית בתחום המחקר והתכנון המדעי, ובתוך כך להגיש דוחות וסקירות בנושא מצב המדע והמחקר בישראל וכן לייעץ ולתת מידע למשרדי הממשלה בנושאים שבעניינם נדרש ידע מדעי, או בנושאים הקשורים לפיתוח המדע בישראל. [האגף לייעוץ וקשרי ממשל באקדמיה](#), אשר הוקם ב-2023, מופקד על הובלת המיזמים של האקדמיה בתחום הייעוץ ועל הטיפול של קשרי האקדמיה עם גורמי הממשל. השנה פעלו במסגרת האגף שבע ועדות מומחים.

במסגרת עבודתן של ועדות אלה נערכו שני ימי עיון וובינר פתוחים לציבור, לצד עשרות מפגשי למידה, ישיבות של ועדות המומחים ופגישות פרטניות עם גורמי ממשל. בתקופה זו פורסמו שלושה דוחות וניירות עמדה וכן גרסאות מתוקצרות ומונגשות לניירות אלו. בחודש יולי 2026 נענתה האקדמיה לבקשת משרד החדשנות, המדע והטכנולוגיה לייעץ בניסוח הקול הקורא הלאומי לתמיכה במחקר יישומי, שבמסגרתו ניתן מימון למחקר יישומי בתחומי עדיפות לאומיים שנקבעים על ידי המועצה הלאומית למחקר ופיתוח אזורי (המולמו"פ) וכן מחקרים פורצי דרך בכל תחומי המדע.

לאחרונה, ועל רקע הניסיון מתקופת הפעילות הראשונה של האגף, הקימה האקדמיה ועדת היגוי ייעודית לתחום הייעוץ, אשר תהיה מופקדת בין היתר על גיבוש סדר היום של האקדמיה הלאומית בתחום הייעוץ, תקבע קווים מנחים ועקרונות לפעילויות הוועדות, לרבות שיתופי פעולה עם גורמים חיצוניים, ותסייע בבקרה על תוצרי הפעילויות.

השנה פעלו ועדות ייעוץ מטעם האקדמיה בתחומים האלה:

- < ועדת דוח מצב המדע בישראל
- < ועדת מפת דרכים למדע
- < ועדה בנושא עתיד השיטור והמשטרה בישראל – מה ניתן ללמוד מן המחקר?
- < ועדת ההיגוי להתמודדות עם משבר האקלים
- < ועדת ההיגוי למיפוי פגיעות לסיכוני אקלים
- < ועדת מומחים בנושא התמדה במסלולי מצוינות
- < הוועדה בנושא הערכת מצוינות אקדמית

4.1 < ועדת דוח מצב המדע

במסגרת התיקון לחוק האקדמיה משנת 2010 נקבעה החובה להגיש לממשלה ולכנסת דוח תלת-שנתי על מצב המדע בישראל.

השנה הושלמה העבודה על הדוח החמישי בסדרה, [דוח מצב המדע תשפ"ו/2025](#), אשר פורסם בדצמבר 2025. לפרסום הדוח קדמה עבודה מאומצת שארכה כשנתיים וחצי וכללה, בין היתר, עשרות פגישות עם נציגים ואנשי מפתח מהאקדמיה ומחוצה לה, סיורים ואיסוף מידע ונתונים ממקורות רבים ושונים. העבודה על הדוח נעשתה בוועדה בראשות חברת האקדמיה פרופ' עדי קמחי, ותחתיה פעלו שבע תת-וועדות:

- < תת-וועדה בנושא מדעי הרוח, בראשות חברת האקדמיה פרופ' שרה סטרומזה
 - < תת-וועדה בנושא מדעי החברה, בראשות חברת האקדמיה פרופ' נירה ליברמן
 - < תת-וועדה בנושא מדעי החיים, בראשות חבר האקדמיה פרופ' ינון בן-נריה
 - < תת-וועדה בנושא המדעים המדויקים, בראשות בוגרת האקדמיה הצעירה הישראלית פרופ' מיכל פלדמן מאוניברסיטת תל אביב
 - < תת-וועדה בנושא תשתיות מחקר, בראשות פרופ' גדי אייזנשטיין מהטכניון – מכון טכנולוגי לישראל
 - < תת-וועדה בנושא בין-לאומיות, בראשות חבר האקדמיה פרופ' מרדכי (מוטי) שגב
 - < תת-וועדה מצומצמת בנושא השפעת המלחמה על המחקר (על רקע המלחמה שפרצה ב-7 באוקטובר), בראשות חברת האקדמיה פרופ' עדי קמחי.
- (לרשימת חברי הוועדות ראו להלן בפרק 12 "וועדות האקדמיה").

הדוח כלל שמונה פרקים ראשיים: פרק המציג תמונת מצב כמותית של מימון ותקצוב המחקר המדעי בארץ, של ההון האנושי ושל תפוקות המחקר, ארבעה פרקים תחומיים (מדעי הרוח, מדעי החברה, המדעים המדויקים ומדעי החיים והרפואה), שני פרקי רוחב (הפרק הבין-לאומי ופרק תשתיות מחקר) ופרק על השפעת המלחמה על המחקר.

עם הממצאים העיקריים שהוצגו בדוח נמנתה **הירידה המתמשכת בעשור האחרון בהשקעה הלאומית במו"פ אקדמי** לעומת מדינות ה-OECD – שבהן הייתה בתקופה זו עלייה בת 20%. הדוח התייחס גם לשיעור ההצלחה הגבוה של ישראל בזכייה במענקי ERC היוקרתיים של מועצת האיחוד האירופי בשנים 2015–2024, לעומת הירידה החריגה בשיעור הזכיות של ישראלים במענק ה-Starting בשנת 2025.

הדוח עסק **בהשפעות המלחמה על המחקר המדעי**, ובהן התרחבות החרם האקדמי, צמצום ניכר של הפעילות הבין-לאומית והאטה בעבודתן של קבוצות מחקר, ועמד על העובדה שהפגיעה הקשה ביותר היא בחוקרים ממדעי הרוח וממדעי החברה ובחברי סגל צעירים מכל התחומים.

מימין: חברת האקדמיה וי"ר ועדת דוח מצב המדע פרופ' עדי קמחי, נשיא המדינה מר יצחק הרצוג, נשיא האקדמיה פרופ' דוד הראל ופרופ' מיכל פלדמן, יו"ר תת-הוועדה למדעים המדויקים בדוח. צילום: באדיבות בית הנשיא

עוד עסק הדוח בצורך להקים **מחשב-על ייעודי לצורכי האקדמיה**, שהוא תנאי הכרחי ליכולתה של ישראל להוביל חדשנות ולעמוד בחזית המחקר העולמי, וכן בצורך לנקוט מהלכים לחיזוק הממשק בין המחקר הבסיסי למשק, לחברה ולתעשייה, בכל תחומי המדע, ובתוך כך לחזק את המחקר היישומי. נושא נוסף שעלה כדורש חשיבה והעמקה נוספות הוא בחינה של המדדים המשמשים כיום להערכת מצוינות של חוקרים.

ועדת המדע והטכנולוגיה של הכנסת דנה בדוח מצב המדע תשפ"ו/2025.

הדוח הוגש לנשיא המדינה בפגישה חגיגית בהשתתפות נשיא האקדמיה, יו"ר ועדת הדוח פרופ' קמחי ויו"ר תת-הוועדה בנושא מדעים מדויקים, בוגרת האקדמיה הצעירה פרופ' מיכל פלדמן. הדוח הוגש גם לשרת החדשנות, המדע והטכנולוגיה. הדוח נדון **בישיבה מיוחדת** בוועדת המדע והטכנולוגיה של הכנסת, הוצג לציבור **בוובינר פתוח** לקהל הרחב וזכה להדים גם בעיתונות הכתובה. סמוך לפרסום הדוח יצאו שני פרסומים מלווים, **עיקרי הדוח** בעברית ו**תקציר מורחב של הדוח בשפה האנגלית**.

לאחר הוצאת הדוח הודיעה ות"ת על כוונתה להקים קרן חדשה למלגות מצוינות שיאפשרו לבוגרי תואר שלישי להשתלם במוסדות האקדמיים המובילים בעולם, כפי שהומלץ בפרק הבין-לאומיות בדוח, ועל כוונתה להקים קרן למחקר יישומי, גם זאת כפי שהוצע בדוח. כמו כן הודיע משרד האוצר על הקצאת 3.1 מיליארד ש"ח לצורך הקמת מחשב-על. ממצאי הדוח הם גם נקודת מוצא לפעילותה של ועדת מפת דרכים למדע (ראו להלן), וכן להקמתה של הוועדה בנושא הערכת מצוינות אקדמית.

לקריאת דוח מצב המדע תשפ"ו/2025 <

4.2 < ועדת מפת דרכים למדע הישראלי

על רקע ההתפתחויות בזירות המדע והטכנולוגיה, המגמות העולמיות בתחום ההשכלה הגבוהה והמחקר והאתגרים הייחודיים שעומדים בפני הקהילה המחקרית בארץ, הקימה האקדמיה ועדה לגיבוש "מפת דרכים למדע הישראלי", שתדון ביעדים אסטרטגיים למדע הישראלי ובדרכים לקידום יעדים אלה בטווח הבינוני-רחוק. ברקע הדברים עמדה תוכנית אב למדע הישראלי שגובשה באקדמיה הלאומית בשנות השמונים של המאה הקודמת, ובין היתר בעקבות זאת הוקמה הקרן הלאומית למדע.

הוועדה, בראשות משותפת של נשיא האקדמיה פרופ' דוד הראל ופרופ' ברק מדינה מהאוניברסיטה העברית בירושלים, החלה את עבודתה בינואר 2026. הנושא הראשון והמרכזי שבו עסקה הוועדה השנה היה הקמתה של קרן למדע יישומי ומאפייניה. נושא זה הובא לפתחה של האקדמיה הלאומית על ידי ות"ת, שערכה בשנים האחרונות מחקר חלוץ (פיילוט) בנושא, ואף עלה בדוח מצב המדע תשפ"ו/2025. הוועדה בחנה את הצורך בהקמת קרן כזאת

ועדת מפת דרכים למדע הישראלי מתכנסת, ינואר 2026

ואפיינה עקרונות עיקריים לפעולתה הרצויה של הקרן. בנייר העמדה שפרסמה הוועדה בחודש מאי 2026 היא קראה להקים קרן למחקר יישומי שתהיה עצמאית בדומה לקרן הלאומית למדע, והדגישה שיש להקפיד שמימון המחקר היישומי לא יבוא על חשבון מימון המחקר הבסיסי. הוועדה המליצה שהקרן תתמוך במחקר יישומי גם בתחומי מדעי החברה והרוח ובמחקרים שאותם יציעו החוקרים עצמם (מחקר bottom-up). הוועדה ציינה שחשוב שפעילות הקרן לא תבוא במקום פעילותה של המדענית הראשית במשרד החדשנות, המדע והטכנולוגיה וקרן המחקרים של המשרד. נייר העמדה הועבר לות"ת ולקובעי מדיניות רלוונטיים נוספים.

לקריאת נייר העמדה <

4.3 < ועדת מומחים בנושא עתיד השיטור והמשטרה בישראל – מה ניתן ללמוד מן המחקר?

משטרת ישראל ניצבת בחזית ההתמודדות עם אתגרים לאומיים שונים, מהתמודדות עם איומי טרור, עם קונפליקטים פנימיים, עם פשיעה גוברת, בפרט בחברה הערבית, ועד מידה מועטה של אמון ציבורי. בשנים האחרונות, על רקע אתגרי המלחמה והתפתחויות פוליטיות ואחרות, מתחדדות שאלות שונות באשר לפעולתה של המשטרה, ועולה הצורך להתוות מודל עתידי לעבודתה. על רקע זה הקימה האקדמיה, באוגוסט 2025, ועדת מומחים רבת-תחומית בראשות משותפת של חבר האקדמיה פרופ' דיוויד וייסבורד ופרופ' באדי חסייסי מהאוניברסיטה העברית בירושלים, שתבחן מה ניתן ללמוד מן המחקר על האתגרים המגוונים שאיתם מתמודדת המשטרה. בוועדה חברים חוקרים מתחום הקרימינולוגיה, המשפטים, הסוציולוגיה, מדיניות ציבורית ועבודה סוציאלית, וכן בעלי תפקיד במשטרה בדימוס.

מימין: רנ"צ בדימוס רוני אלשיך; משמאל: פאנל בנושא יחסי קהילה-משטרה, בסימפוזיון אתגרי השיטור בישראל

בשנה זו קיימה הוועדה שלושה מפגשים בפורום מליאתה ועוד כ־15 מפגשים בתתי־ועדות שבהם מיקדה את הסוגיות שבהן תעסוק והחלה לבחון את המחקר הקיים. בחודש יוני קיימה הוועדה **סימפוזיון** פתוח לקהל שמטרתו הייתה לשמוע וללמוד מניסיונם של גורמים שונים על אתגרי המשטרה ועל מחקר עדכני בתחום. בסימפוזיון התארחו שני מפכ"לי משטרה בדימוס ששיתפו מניסיונם באשר לאתגרי המשטרה, ונדונו בו יחסי המשטרה עם קהילות אזרחיות שונות, בהשתתפות נציגים מהחברה האזרחית, ובפרט מהחברה הערבית, האתיופית והחרדית, והוצגו מחקרים עדכניים בתחום.

4.4 < ועדת ההיגוי להתמודדות עם משבר האקלים

ועדת המומחים הרב־תחומית שהקימה האקדמיה בשנת 2021 לצורך בחינת הנושא של משבר האקלים בישראל, בהובלתו של פרופ' דן יקיר ממכון ויצמן למדע, המשיכה את עבודתה זו השנה החמישית.

בחודש ינואר 2026 פנתה ועדת ההיגוי **בפנייה דחופה לשרה להגנת הסביבה ולשר החוץ** בעקבות דיונים שנערכו בממשלה על פרישתה של ישראל מהסכם פריז וממנגנוני שיתוף פעולה בין־לאומיים נוספים בתחום האקלים. ועדת ההיגוי הזהירה כי מהלך כזה עלול לפגוע במעמדה של ישראל מבחינה מדעית, מדינית וציבורית ולנתק אותה ממערכות ידע ומשיתופי פעולה חיוניים.

בחודש אפריל 2026 פרסמה הוועדה **נייר עמדה בנושא לכידת פחמן**, שבו קבעה כי התמודדות עם משבר האקלים מחייבת שילוב של הפחתת פליטות עם פיתוח שיטות לסילוק פחמן מן האטמוספירה. המסמך סקר את השיטות השונות הקיימות להסרת פחמן שכבר נמצא באטמוספירה, ובהן שיטות המבוססות על טכנולוגיה ושיטות "טבעיות", ובחן את התרומה האפשרית של ישראל, הן בהיבטי יישום מקומיים והן בפיתוח וייצוא של ידע וטכנולוגיות חדשניות.

הוועדה עמדה על כך שלישראל פוטנציאל רב לתרום לפיתוח ידע וטכנולוגיות בתחום זה, אך מימוש הפוטנציאל מחייב השקעה במחקר ובפיתוח, הקמת מרכזי מחקר בין־תחומיים, פיתוח אסדרה (רגולציה) ותמריצים כלכליים וחזוק שיתופי הפעולה בתחום. נייר העמדה פורסם והופץ לגורמים הממשלתיים הרלוונטיים, וכן הוצג ונדון במסגרת מושב מיוחד בוועידה השנתית לחברה וסביבה שקיימה האגודה לאקולוגיה ביולי 2026.

4.5 < ועדת ההיגוי למיפוי הפגיעות לסיכוני אקלים

ועדת ההיגוי מתכנסת, יוני 2026

ועדת ההיגוי למיפוי הפגיעות לסיכוני אקלים, בראשות פרופ' ערן פייטלסון מהאוניברסיטה העברית בירושלים, הוקמה בשנת 2023 במענה לבקשת המדענית הראשית דאז של המשרד להגנת הסביבה פרופ' נגה קרונפלד-שור. הוועדה המשיכה השנה את פעולתה והוסיפה ללוות את המשרד במאמציו להקים פורטל למיפוי הפגיעות לשינוי אקלים. הפורטל נועד לשמש כלי עבודה לקובעי מדיניות, ובעיקר לשלטון המקומי, לתכנון היערכות יעילה ולקביעת

סדרי עדיפויות מבוססי-נתונים. במסגרת עבודתה פועלת הוועדה לזהות אינדיקטורים מתאימים ומקורות נתונים מרחביים לצורך בניית אינדקסים למיפוי הפגיעות לסיכוני אקלים. הפגיעות לסיכוני אקלים מוגדרת כמפגש בין חשיפה לסיכון האקלימי לרגישות לסיכון וליכולת ההיערכות לקראת האירועים האקלימיים או ההתמודדות עימם.

בשנה זו התקדמה הוועדה בגיבוש אינדקסים לפגיעות חברתית-בריאותית ולפגיעות תשתיות מים ותחבורה לשרפות והצפות, בהגדרת אינדיקטורים לרגישות מערכות אקולוגיות יבשתיות ואקוויטיות, וקימה דיון ראשוני נרחב על פגיעות באזור החוף לעליית פני הים. בין היתר נבחנו היבטים הנוגעים לזמינות נתונים למיפוי. עבודת ועדת ההיגוי בנושא זה הוצגה גם במליאת כינוס האגודה הגאוגרפית הישראלית שהתקיים בדצמבר 2025. גרסה ראשונה של פורטל מיפוי הפגיעות של המשרד להגנת הסביבה עלתה לאוויר באוגוסט 2026.

4.6 < ועדת מומחים בנושא התמדה במסלולי מצוינות במתמטיקה ובמדעים

מפגש למידה של ועדת המומחים, מאי 2026

השנה כינסה האקדמיה ועדת מומחים בנושא התמדה במסלולי מצוינות במתמטיקה ובמדעים, במענה לפנייתה של קרן טראמפ, המקדמת מצוינות בחינוך המתמטי והמדעי בישראל. הוועדה מתמקדת בגורמים רגשיים, חברתיים וקוגניטיביים המשפיעים על התמדתם של תלמידים ותלמידות במסלולי מצוינות למדעים בבתי הספר העל-יסודיים. הוועדה, בראשות פרופ' אבישי הניק מאוניברסיטת בן-גוריון בנגב, כוללת שישה חוקרים מתחום החינוך, הוראת המדעים, פסיכולוגיה וסוציולוגיה.

במפגש למידה רחב שקיימה הוועדה במאי 2026 הוצגו מחקרים על מוטיבציה, בניית זהות והשתייכות חברתית, ונדונה סוגיית ההתמדה במדעים מזווית מבטם של אנשי שדה ופרקטיקה. במפגש נדונו גם היבטים סוציולוגיים ייחודיים הנוגעים לבחירה ולהתמדה במסלולי מצוינות של נערות ככלל ושל נערים ונערות בחברה הערבית. במפגש השתתפו חוקרים, פרקטיקנים בשדה ואנשי מדיניות.

פרופ' אבישי הניק ביום העיון בנושא התמדה במסלולי מצוינות במתמטיקה ובמדעים

ביוני 2026 קיימה הוועדה [יום עיון](#) שכלל מושבים שעסקו בהיבטים פסיכולוגיים, סוציולוגיים ופדגוגיים הרלוונטיים לסוגיית ההתמדה. ביום העיון הרצו עשרה מומחים והם הציגו ידע אקדמי מגוון לצד ידע יישומי בסוגיית ההתמדה. במהלך השנה נכתבה [סקירת מחקר](#) אשר משמשת חומר רקע לעבודת הוועדה.

4.7 < ועדה בנושא הערכת מצוינות אקדמית

בספטמבר 2025 הקימה האקדמיה ועדה בנושא הערכת מצוינות אקדמית בעקבות הביקורת שנשמעת על השימוש במדדים כמותניים כאמת מידה מרכזית להערכת מצוינות אקדמית, מה שגורם להטיות ולעיוותים. ביקורת זו רווחת בשיח האקדמי של התקופה האחרונה ובאה לידי ביטוי גם בדוח מצב המדע האחרון (ראו לעיל) וגם בדיוני האקדמיה הישראלית הצעירה. בראשות הוועדה עומדות במשותף חברת האקדמיה פרופ' שרה סטרומזה ופרופ' חגית מסרירון מאוניברסיטת תל אביב, וחברים בה חוקרות וחוקרים מובילים מתחומים וממוסדות מגוונים.

הנחת המוצא בעבודת הוועדה היא כי המונח "מצוינות אקדמית" ברמת הפרט מתייחס לרכיבים שונים בעבודה האקדמית, ובהם מחקר, הוראה ותרומה אחרת לעולם האקדמי או הציבורי. עם זאת מאחר שהמצוינות המחקרית היא תנאי יסוד למצוינות אקדמית, בשלב ראשון בחרה הוועדה להתרכז בה.

בפגישות הראשונות של הוועדה נדונו המאפיינים האוניברסליים של מצוינות מחקרית. בהמשך למפגשים אלה, ועל רקע ההבנה, שהלכה והתחדדה, שיש שונות בין-תחומית ניכרת, קיימה הוועדה סדרה של ארבעה מפגשים בפורומים דיסציפלינריים – מדעי הרוח, מדעי החברה, המדעים המדויקים ומדעי החיים. למפגשים אלה הוזמנו חוקרים בולטים בכל תחום, שנתבקשו להגדיר את המאפיינים הייחודיים של מצוינות מחקרית בכל תחום ואת הקשיים שבהערכתה. מפגש נוסף הוקדש לשאלת הקשרים המורכבים בין הערכת מצוינות בעת הנוכחית להתפתחות הטכנולוגית בכלל ולהתפתחות הבינה המלאכותית בפרט.

5 < האגף לקשרים בין-לאומיים

5 < האגף לקשרים בין-לאומיים

האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים פועלת לחיזוק מעמדה של הקהילה המדעית הישראלית בזירה הבין-לאומית, בין היתר באמצעות הסכמי שיתוף פעולה עם יותר מ-40 אקדמיות לאומיות ומוסדות מחקר ומדע בין-לאומיים, ייצוג ישראל בארגוני מדע בין-לאומיים והשתתפות בכינוסים וביוזמות מחקר משותפות.

שנת תשפ"ו הייתה גם היא בצל המלחמה המתמשכת בחזיתות מרובות והשפעתה על קשרי המדע הבין-לאומיים של ישראל. ההשלכות ניכרו בביטויים הולכים וגוברים, גלויים וסמויים, של חרם אקדמי, כגון אתגרים שניצבו בפני השתתפות חוקרים ישראלים בכינוסים בחו"ל, הימנעות עמיתים מחו"ל מהגעה לארץ, קושי בגיוס סטודנטים ובתר-דוקטורנטים זרים, דיווחים על בעיות בנושאי אובייקטיביות בשיפוט בין-לאומי של עמיתים, קושי בקבלת המלצות לצורכי קידום וקשרים כלליים בקידום שיתופי פעולה מדעיים.

על רקע זה פעלה האקדמיה לחיזוק קשריה עם שותפים בין-לאומיים, לשימור ערוצי דיאלוג ולפיתוח יוזמות חדשות. בד בבד התחדדה חשיבותה של הדיפלומטיה המדעית ככלי לשימור קשרים ולקידום שיתופי פעולה גם בתקופות של מתיחות מדינית.

כפי שהודגש בדבריו של נשיא האקדמיה פרופ' דוד הראל בפורומים בין-לאומיים לאורך השנה, המדע מחייב שיתוף פעולה חוצה גבולות, ותהליכים של בידוד או חרם פוגעים ביכולת להתמודד עם אתגרים כל-עולמיים.

למרות האתגרים המשיכה האקדמיה לקיים פעילות בין-לאומית שוטפת הכוללת השתתפות בכינוסים חשובים, אירוח משלחות מדעיות והרחבת שיתופי פעולה עם מדינות ועם ארגוני מדע ברחבי העולם.

5.1 < קשרי מדע עם מדינות ועם אקדמיות למדעים בשנות תשפ"ו

אוסטרליה

בחדש יוני 2026 ביקר באקדמיה נשיא האקדמיה האוסטרלית למדעים, פרופ' סמואל ברקוביץ'. במהלך הביקור נדונו אפשרויות להעמקת שיתוף הפעולה המדעי בין האקדמיות, על בסיס ההסכם לשיתוף פעולה מדעי שנחתם ביניהן בשנת 1998.

מימין: ראשת האגף לקשרים בין-לאומיים באקדמיה ליאת מנדלבאום שור, מנכ"לית האקדמיה אסתר סיוון, נשיא האקדמיה האוסטרלית פרופ' סמואל ברקוביץ' ונשיא האקדמיה פרופ' דוד הראל

אפריקה – מוסדות אקדמיים

בחדש נובמבר 2025 ביקרה באקדמיה משלחת של סגני נשיאים מאוניברסיטאות במערב אפריקה, ובה נציגים מגאנה, ליבריה וסיירה לאון. בהמשך אותו חודש התארכה באקדמיה גם משלחת של אקדמאים מדרום אפריקה. במהלך הביקורים, שתואמו בסיועו של משרד החוץ, נדונו אפשרויות להרחבת הקשרים האקדמיים ולקידום שיתופי פעולה מחקריים בין המוסדות. קשרים אלה נשענים על מסורת ארוכת שנים: ההסכם הבין-לאומי הראשון שחתמה האקדמיה מאז הקמתה היה עם האקדמיה למדעים של גאנה בשנת 1965, ועד היום הוא משמש אבן יסוד לקשרים המתפתחים עם מדינות האזור.

מימין: ביקור סגני הנשיאים מאוניברסיטאות במערב אפריקה. בתמונה מוצג לעין המצלמה הסכם שיתוף הפעולה המקורי שנחתם עם האקדמיה של גאנה בשנת 1965; משמאל: ביקור משלחת מדרום אפריקה

ארצות הברית

האקדמיה הלאומית למדעים של ארצות הברית

National Academy of Sciences (NAS)

משתתפי כינוס פורום בלווטניק בנושא גנומיקה, אוקטובר 2025

בחדש אוקטובר 2025 התקיים בווינגטון כינוס משותף של פורום בלווטניק, החמישי במספר, שעסק בגנומיקה לאורך חיי האדם, בהובלת יושבי הראש, חבר האקדמיה פרופ' יוסי שילה ופרופ' ג'ולי סרג' מהמכון הלאומי האמריקאי לבריאות. בכינוס השתתפו חוקרות וחוקרים משתי המדינות, נשאו הרצאות וקיימו דיונים מדעיים.

במסגרת הפעילות הנלווית לפורום בלווטניק התפרסם בספטמבר 2025 מאמר שכתבה קבוצת חוקרים ישראלים ואמריקאים שהשתתפו בכינוס אחר בסדרת פורום בלווטניק שעסק במניעת מחסור מים גלובלי. זאת ועוד, בחדש אוקטובר 2025 נסע פרופ' אופיר משה הרצברג מאוניברסיטת בן-גוריון בנגב ליוסטון, בסיוע מענק שקיבל מתוקף השתתפותו בפורום בשנת 2024 שעסק גם הוא בנושא מניעת מחסור מים גלובלי.

- - -

האקדמיה האמריקאית לאומנויות ולמדעים

American Academy of Arts and Sciences

בחדש פברואר 2026 התקיימה פגישה מקוונת בין נשיא האקדמיה פרופ' הראל לבין נשיאת האקדמיה האמריקאית לאומנויות ולמדעים, פרופ' לורי פאטון. בפגישה נדונו שיתופי הפעולה בין הארגונים והחשיבות בהמשך קיומם גם בתקופה הנוכחית.

בריטניה

בחדש יוני 2026 התקיים מפגש מקוון בין נשיא האקדמיה פרופ' הראל, מנכ"לית האקדמיה אסתר סיוון וראשת האגף לקשרים בין-לאומיים ליאת מנדלבאום שור לבין הנהלת UUK (Universities UK), ארגון גג המייצג את כל האוניברסיטאות בבריטניה ופועל לקידום ההשכלה הגבוהה וייצוג האוניברסיטאות מול הממשלה והציבור. מטעם UUK השתתפו המנכ"לית ויווין שטרן וראש UUKi (Universities UK International) ג'יימי ארוסמית' (UUKi) היא הזרוע הבין-לאומית של UUK, המתמקדת בקידום שיתופי פעולה בין אוניברסיטאות בבריטניה לגופים אקדמיים בעולם, תומכת בניידות סטודנטים וחוקרים ומובילה יוזמות בין-לאומיות בתחום ההשכלה הגבוהה). בפגישה נדונו האתגרים העומדים בפני שיתופי פעולה אקדמיים בין ישראל לבריטניה והדרכים לשימורם, והודגשה חשיבות הדיאלוג בין מוסדות מחקר גם בעת משברים גאופוליטיים.

גרמניה

האקדמיה הגרמנית של ברלין-ברנדנבורג

Berlin-Brandenburg Academy of Sciences (BBAW)

בנובמבר 2025 התקיימה בברלין סדנה דו-לאומית ביוזמת האקדמיה הישראלית בשיתוף האקדמיה למדעים של ברלין-ברנדנבורג וקרבן המחקר הגרמנית-ישראלית (GIF). הסדנה כינסה חוקרות וחוקרים מובילים מישראל ומגרמניה לדיון בין-תחומי בהשפעות הבינה המלאכותית לאורך ציר הזמן, בהובלת נשיאת האקדמיה לשעבר פרופ' נילי כהן. את דברי הפתיחה נשאו נשיא האקדמיה למדעים של ברלין-ברנדנבורג פרופ' כריסטוף מרקשיס ונשיא האקדמיה הישראלית פרופ' הראל. במסגרת הסדנה התקיים גם פאנל פומבי בהשתתפות חוקרים בכירים, ובהם פרופ' הראל, פרופ' כהן וחבר האקדמיה פרופ' ידן דודאי. נושא הפאנל היה השפעת הבינה המלאכותית על דרכי המחקר, החשיבה והעשייה בתחומים שונים.

מימין: נשיאת האקדמיה לשעבר פרופ' נילי כהן בסדנה בנושא השפעות הבינה המלאכותית; משמאל: נציגי האקדמיה בפאנל

פרופ' דוד הראל בפאנל במסגרת אירועי Falling Walls

Falling Walls Science Summit

אירועי Falling Walls, המתקיימים בברלין מדי שנה בחודש נובמבר, הוקדשו השנה לציון 60 שנים לכינון יחסים דיפלומטיים בין ישראל לגרמניה. במסגרת זו [השתתף נשיא האקדמיה פרופ' הראל בפאנל](#) לציון שישה עשורים של שיתוף פעולה מדעי בין המדינות. בדבריו עמד על עומק הידידות בין המדינות לצד האתגרים העומדים כיום בפני המדע הישראלי בזירה הבינלאומית, והדגיש את אחריותם המוסרית של מדענים בתקופות של קונפליקט. פרופ' הראל חתם את דבריו בקריאה נחרצת לשלום – "שלום, שלום ושלום" – והביע תקווה לעתיד שבו שיתופי פעולה מדעיים יתרחבו גם למרחב האזורי.

Falling Walls Lab

הדס עומר מייצגת את ישראל בתחרות הגמר של Falling Walls Lab. צילום באדיבות: Falling Walls Lab

לאחר [זכייתה במקום הראשון בתחרות המקומית](#) שנערכה בבית האקדמיה ביולי 2025, ייצגה הדס עומר מהטכניון – מכון טכנולוגי לישראל את ישראל בגמר העולמי השנתי של Falling Walls Lab בברלין. בתחרות מציגים חוקרים וחוקרות צעירים רעיונות פורצי דרך בהצגות (פיצ'ים) בנות שלוש דקות לפני חבר שופטים מכובד.

טייוואן

Foundation for International Cooperation in Higher Education of Taiwan

בחודש יולי 2026 נערכה פגישה מקוונת בין נשיא האקדמיה פרופ' הראל ומנכ"לית האקדמיה אסתר סיוון לבין פרופ' טסו-בין לין, מנכ"ל FICHET (Taiwan), לצורך בחינת הקמת פורום דו-לאומי להשכלה גבוהה ישראל-טייוואן. הפורום, שיופעל בשיתוף FICHET ואקדמיה סיניקה (Academia Sinica), האקדמיה הלאומית של טייוואן, נועד לשמש מסגרת לקידום שיתופי פעולה אקדמיים ומחקריים ולהעמקת הקשרים בין מוסדות ההשכלה הגבוהה והמחקר בישראל ובטייוואן. בפגישה הוחלט שהמפגש הראשון של הפורום ליישום מטרות אלה יהיה בשנה האקדמית הבאה בטייפיי.

יוון

Koinon – International Community of Academies

סגנית נשיא האקדמיה, פרופ' מרגלית פינקלברג, השתתפה בחודש פברואר 2026 במפגש הייסוד של [International Community \(Koinon\) of Academies](#), שהתקיים באתונה בהובלת האקדמיה של אתונה.

המפגש, שנציגי אקדמיות מרחבי העולם השתתפו בו, כלל הרצאות ומושבים מדעיים שעסקו בתחומי מחקר מגוונים, ובהם בינה מלאכותית, שינויי אקלים, ארכאולוגיה והיסטוריה של המדע, וכן מפגשי עבודה לחיזוק שיתופי פעולה בין-אקדמיים. השתתפותה של האקדמיה במפגש והצטרפותה לקהילת Koinon כחברה מייסדת משקפות את מחויבותה להעמקת שיתופי פעולה בין-לאומיים ולחיזוק מעמדה בזירה המדעית העולמית.

מפגש הייסוד של ארגון Koinon באתונה. התמונה באדיבות Koinon

יפן

פורום STS

בחדש אוקטובר 2025 השתתף נשיא האקדמיה פרופ' הראל בכינוס השנתי של פורום STS Science and Technology in Society בקיטו שבין, מן הכינוסים החשובים בעולם העוסקים בממשק שבין מדע, טכנולוגיה וחברה.

במהלך הכינוס קיים פרופ' הראל פגישות עבודה עם נשיאי אקדמיות ומובילי מדע מרחבי העולם, ובהם נציגים מאירופה, מארצות הברית ומהמזרח הרחוק, וכן עם גורמים חשובים בתחום מימון המחקר ושיתופי פעולה מדעיים. חלק מן הפגישות עסקו באתגרים הניצבים בפני המדע הישראלי על רקע התגברות ביטויי החרם האקדמי ובדרכים לחיזוק שיתופי פעולה בין-לאומיים.

משתתפי הפגישה של נשיאי האקדמיות למדעים.
באדיבות STS Forum

נוסף על זה השתתף פרופ' הראל בפגישת נשיאי אקדמיות שעסקה בסוגיות של מימון מחקר ובהגדרות מצוינות מדעית, וכן בפאנל מקצועי בנושא בינה מלאכותית, שבו נדונו האתגרים וההזדמנויות בתחום, ובמיוחד השלכותיו על מערכת הבריאות והמחקר הרפואי.

סין

האקדמיה המשיכה במהלך השנה לפתח ולהעמיק את קשריה עם שותפים סינים. בחדש אוקטובר 2025 אירחה האקדמיה משלחת משגרירות סין בישראל, ובפגישה נדונו אפשרויות להרחבת שיתופי הפעולה המדעיים. בהמשך לכך השתתפו נציגי האקדמיה, בחדש ינואר 2026, באירוע בנושא בינה מלאכותית שנערך בשגרירות סין, ובחדש פברואר 2026 התקיימה באקדמיה פגישה עם מייסדת ארגון CISC הפועל לקידום שיתופי פעולה בין מוסדות אקדמיים וכן בין גורמי חדשנות בישראל ובסין.

רומניה

האקדמיה הרומנית

Roman Academy

בחדש אוגוסט 2026 חתמו נשיא האקדמיה פרופ' הראל ונשיא האקדמיה הרומנית פרופ' מריוס אנדרו על חידוש הסכם שיתוף הפעולה בין שני המוסדות. חידוש ההסכם לחמש שנים נוספות משקף את עומק היחסים בין שני המוסדות ואת מחויבותם להמשך פיתוח שיתופי פעולה מדעיים, לקידום חילופי ידע ולחיזוק הקשרים בין קהילות המחקר בישראל וברומניה.

נוסף על זה, וכחלק מההסכם המתמשך לחילופי חוקרים בין האקדמיות, ביקר פרופ' מיכאל סופר מהמחלקה לגאוגרפיה וסביבה באוניברסיטת בראילן במוסדות אקדמיים ברומניה לצורכי מחקר.

רשת AASPIRE

מדינות הסכמי אברהם והמזרח התיכון

בחדש פברואר 2026 השתתפה האקדמיה בכינוס ההקמה של רשת AASPIRE (Abraham Accords Science Partnership for Innovation and Research Excellence) באבו דאבי. האקדמיה יוצגה על ידי נשיא האקדמיה פרופ' הראל וראשת האגף לקשרים בין-לאומיים ליאת מנדלבאום שור.

משתתפי המפגש הראשון של רשת AASPIRE
באבו דאבי, ינואר 2026

הכינוס הפגיש נשיאי אקדמיות, ראשי מוסדות מחקר ונציגי ממשל וחדשנות ממדינות הסכמי אברהם ומאמצות הברית כדי שיגבשו מסגרת אזורית לשיתופי פעולה מדעיים בתחומים כגון בריאות, אנרגיה, מים ובינה מלאכותית.

בהמשך לכך התקיים במהלך השנה מפגש מקוון עם אוניברסיטת ח'ליפה באבו דאבי, שעסק בבחינת כיוונים לשיתופי פעולה אקדמיים.

ALLEA

(All European Academies)

בחדש מאי השתתפה מנהלת קשרי הציבור של האקדמיה נעמה שילוני באספה הכללית של ALLEA, ארגון כל האקדמיות האירופיות, שהתקיימה בנרשה שבפולין. הדיונים עסקו בסוגיות מהותיות למדיניות המדע באירופה, ובהן חופש אקדמי, הערכת מצוינות מחקר, חיזוק אמון הציבור במדע ושיתופי פעולה בין-לאומיים. דגש מיוחד הושם בתפקידן של אקדמיות בתקופות של משבר גאופוליטי ובחיזוק הסולידריות בין מוסדות מדעיים, ובכלל זה במאמצים המתמשכים לסייע למערכת המחקר האוקראינית.

משתתפי האספה הכללית של ארגון ALLEA בנרשה. התמונה באדיבות ALLEA

כינוס פגוואש

Pugwash

נשיא האקדמיה פרופ' הראל השתתף בכינוס ה-63 של ארגון פגוואש למדע ולעניינים בין-לאומיים, שהתקיים בהירושימה שביפן בנובמבר 2025, לציון 80 שנה להפצצות האטומיות על הירושימה ונגסאקי.

הכינוס הפגיש מדענים, דיפלומטים ומומחי מדיניות מרחבי העולם לדיון בסוגיות של שלום עולמי, פירוז מנשק גרעיני ותפקידו של המדע בזירה הבין-לאומית. בסיומו אימצו המשתתפים את "הצהרת הירושימה", הקוראת לחידוש הדיאלוג הבין-לאומי ולהפסקת השימוש בנשק גרעיני.

במושב שעסק בתפקידם של מדענים בצמצום האיום הגרעיני הדגיש פרופ' הראל את אופיו האוניברסלי של המדע ואת חשיבות שימורו כמרחב פתוח לשיתוף פעולה, והתריע מפני הפגיעה הנגרמת מהחלשת מוסדות מדע ומחרמות אקדמיים. בדבריו עמד גם על האחריות המוסרית של מדענים בעיתות משבר והתייחס לצורך בפעולה בין-לאומית לקידום שלום ולמניעת הסלמה של סכסוכים.

נשיא האקדמיה פרופ' דוד הראל נושא דברים בכינוס Pugwash. באדיבות Pugwash Conferences

IUPHAR

International Union of Basic and Clinical Pharmacology

פרופ' פרנצ'סקה לוי-שפר בכינוס העולמי של IUPHAR באוסטרליה

בחודש יולי 2026 השתתפה פרופ' פרנצ'סקה לוי-שפר, נציגת האקדמיה באיגוד הבין-לאומי לפרמקולוגיה בסיסית וקלינית - IUPHAR, בכינוס העולמי של הארגון שהתקיים במלבורן שבאוסטרליה. במהלך הכינוס השלימה פרופ' לוי-שפר את כהונתה כנשיאת הארגון וכן נשאה את ההרצאה המרכזית באירוע. עם סיום כהונתה כנשיאה תמשיך פרופ' לוי-שפר להשתתף כחברה בוועד המנהל בתפקיד הנשיאה היוצאת (Past President).

5.2 < המרכז האקדמי הישראלי בקהיר

המרכז האקדמי הישראלי בקהיר הוקם בשנת 1982 על ידי האקדמיה ביוזמת המוסדות להשכלה גבוהה והחברה המזרחית הישראלית. הקמת המרכז באה בעקבות הסכם התרבות בין ישראל למצרים ממרס 1979. מאוקטובר 2006 מנהל את המרכז פרופ' גבריאל מ' רוזנבאום, שתחומי התמחותו הם הלשון, הספרות והתרבות של מצרים המודרנית.

משימתו ההיסטורית העיקרית של המרכז האקדמי בקהיר היא להדק את הקשרים בין האוניברסיטאות שבמצרים לאלה שבישראל ובין חוקרים משתי המדינות, לסייע להם להשיג חומר מספרות ומארכיונים בנושאי מחקרם ולטפח מחקרים משותפים. מאז מהפכת 2011 במצרים, וביתר שאת בשל המצב הביטחוני והגאופוליטי מאז אוקטובר 2023, פועל המרכז האקדמי בהיקף מצומצם בלבד ואינו פתוח לציבור.

לאתר המרכז האקדמי הישראלי בקהיר <

5.3 < קשרים עם מוסדות בין-לאומיים

האקדמיה מייצגת את ישראל בארגוני-גג מדעיים בין-לאומיים, כגון ארגון כל האקדמיות האירופיות (All European Academies – ALLEA) והמועצה הבין-לאומית למדע (International Science Council – ISC), ובאמצעות נציגיה היא מייצגת את ישראל בוועדות תחומיות באיגודי המדע השונים של ארגוני המדע הבין-לאומיים ומשלמת את דמי החבר שלהן.

המועצה הבין-לאומית למדע

International Science Council – ISC

המועצה הבין-לאומית למדע (ISC) היא ארגון לא-ממשלתי כלל-עולמי שחברים בו איגודים מדעיים בין-לאומיים ויותר מ-140 ארגונים מדעיים לאומיים ואזוריים, כולל אקדמיות ומועצות מחקר.

International
Science Council

מדענים ישראלים מכהנים בתפקידים בכירים בכמה איגודים המסונפים ל-ISC. נשיא האקדמיה מייצג את האקדמיה בכינוסי המועצה הכללית של ה-ISC וממנה נציגים לוועדות ולאיגודים המסונפים ל-ISC כאשר יש עניין בדבר מבחינת קידום המדע בישראל. הנציג מדווח לארגונים אלו על הנעשה בישראל ומעדכן את המדענים בישראל בכל הנוגע לתוכניות בין-לאומיות בתחומי מחקרם. האקדמיה תומכת בתשלום דמי החבר השנתיים הישראליים באיגודים הבין-לאומיים של ISC.

איגודים מדעיים בין-לאומיים המסונפים ל-ISC והנציגים של ישראל בהם

שם האיגוד	הנציג
CIOMS המועצה לארגונים בין-לאומיים למדעי הרפואה	חבר האקדמיה פרופ' יצחק פריד
IAU האיגוד הבין-לאומי לאסטרונומיה	פרופ' שי צוקר
IBRO האיגוד הבין-לאומי לחקר המוח	פרופ' ליעד מודריק
IGU האיגוד הבין-לאומי לגאוגרפיה	פרופ' מיכאל סופר
IMU האיגוד הבין-לאומי למתמטיקה	חבר האקדמיה פרופ' גיל קלעי
IUBS האיגוד הבין-לאומי למדעים ביולוגיים	חבר האקדמיה פרופ' יוסי לוי
IUCr האיגוד הבין-לאומי לקריסטלוגרפיה	ד"ר מיכל הראל
IUGG האיגוד הבין-לאומי לגאודזיה ולגאופיזיקה	פרופ' קולין פרייס
IUGS האיגוד הבין-לאומי למדעי הגאולוגיה	פרופ' סיגל אברמוביץ'
IUHPST האיגוד הבין-לאומי להיסטוריה ולפילוסופיה של המדע	פרופ' אהוד לם
IUIS האיגוד הבין-לאומי לאימונולוגיה	פרופ' מירה ברדה-סעד
IUMS האיגוד הבין-לאומי למיקרוביולוגיה	פרופ' אליאורה רון
IUNS האיגוד הבין-לאומי למדעי התזונה	פרופ' רונית אנדוולט
IUPAB האיגוד הבין-לאומי לביופיזיקה טהורה ושימושית	פרופ' אירית שגיא
IUPAC האיגוד הבין-לאומי לכימיה טהורה ושימושית	חבר האקדמיה פרופ' אשרף בריק
IUPAP האיגוד הבין-לאומי לפיזיקה טהורה ושימושית	פרופ' ירון עוז
IUPHAR האיגוד הבין-לאומי לפרמקולוגיה בסיסית וקלינית	פרופ' פרנצ'סקה לוי-שפר
IUPS האיגוד הבין-לאומי למדעים פיזיולוגיים	פרופ' נתן דסקל
IUTAM האיגוד הבין-לאומי למכניקה תאורטית ושימושית	פרופ' ראובן שגב
URSI האיגוד הבין-לאומי למדעי הרדיו	פרופ' אהוד היימן

ועדות בין-תחומיות והנציגים של ישראל בהן

שם הוועדה	הנציג
CODATA הוועדה לנתונים מדעיים וטכנולוגיים	פרופ' דפנה רבן
COSPAR הוועדה לחקר החלל	פרופ' דן בלומברג
INQUA הוועדה הבין-לאומית לחקר הרביעון	פרופ' איתי הלוי
SCOPE הוועדה המדעית לבעיות איכות הסביבה	חברת האקדמיה פרופ' תמר דיין
SCOR הוועדה המדעית לחקר האוקיאנוגרפיה	חבר האקדמיה פרופ' דניאל ויס
SCOSTEP הוועדה המדעית הבין-לאומית לחקר האינטראקציה הפיזיקלית של השמש עם הארץ	פרופ' קולין פרייס

מדענים ישראלים נושאי תפקידים בכירים בארגונים המשויכים ל-ISC או בארגוני מדע בין-לאומיים

שם הארגון	הנציג	תפקיד
IUMS	האיגוד הבין-לאומי למיקרוביולוגיה	פרופ' אליאורה רון
IUPHAR	האיגוד הבין-לאומי לפרמקולוגיה בסיסית וקלינית	פרופ' פרנצ'סקה לוי-שפר
IUTAM	האיגוד הבין-לאומי למכניקה תאורטית ושימושית	פרופ' לסלי בנקס-סילס
		נשיאה
		נשיאת הארגון ומייסדת ויו"ר תחום האימונופרמקולוגיה
		חברת ועדת הכינוסים

כל האקדמיות האירופיות

All European Academies – ALLEA

ארגון זה, שנוסד בשנת 1994, משמש גוף מקשר ומתאם בין האקדמיות. האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים פועלת בו במעמד של חברה מייסדת.

איגוד האקדמיות הבין-לאומי

Union Académique Internationale – UAI

תפקידו של האיגוד לקדם שיתוף פעולה בין-לאומי בתחומי מחקר במדעי הרוח והחברה. חברות בו יותר משלושים מדינות. נציג ישראל בארגון הוא חבר האקדמיה פרופ' גדליה סטרומזה.

רשת האקדמיות הבין-לאומיות

InterAcademy Partnership – IAP

הארגון משמש רשת לא פורמלית של אקדמיות לאומיות ועושה להגברת מודעותו של הציבור לענייני מדע.

אקדמיה אירופית

Academia Europaea

ארגון הפועל כאקדמיה כלל-אירופית. עם חבריו נמנים 28 מחברי האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים.

הפורום האסטרטגי האירופי לתשתיות מחקר

European Strategy Forum on Research Infrastructures – ESFRI

ESFRI הוא גוף עצמאי העוסק בייעוץ ובהתוויית אסטרטגיה בנושאי תשתיות מדע אירופיות, ולאחרונה גם בהערכת ביצועים ואיתנות של תשתיות מדע קיימות. חברים בו, בזכויות שוות, נציגי מדינות האיחוד האירופי ונציבות האיחוד והמדינות הנלוות, כולל ישראל. ה"מוצר" העיקרי, אך לא בלעדי, של ESFRI הוא "מפת דרכים" לתשתיות מדע אירופיות, המתפרסמת אחת לשלוש שנים. להחלטותיו ולהערכותיו של ESFRI משקל רב בהתוויית מדיניות המדע של האיחוד האירופי ושל עוד מדינות רבות. ESFRI עוסק לא רק בתשתיות פיזיות של "מדע גדול", כגון מאיצים וטלסקופים גדולים, אלא גם בתשתיות כגון מאגרי מידע ואוספים ובקבוצות מחקר בין-לאומיות ממוקדות-נושא, כגון השואה, אקולוגיה ומזון. חבר האקדמיה פרופ' ישעיהו (אישי) טלמון הוא נציג ישראל ב-ESFRI.

התאחדות האקדמיות והחברות המדעיות באסיה

Association of Academies and Societies of Sciences in Asia – AASSA

ישראל נמנית עם מייסדי התאחדות האקדמיות והחברות המדעיות באסיה, המשמשת גוף מקשר ומתאם בין האקדמיות ביבשת זו. נשיאת האקדמיה לשעבר פרופ' רות ארנון כיהנה בעבר כנשיאת הארגון.

רשת האקדמיות של אירופה והים התיכון

European Mediterranean Academies Network (EMAN) – Inter-Academic
Group for Development

הרשת הוקמה ביוזמת האקדמיה הצרפתית למדעים, והאקדמיה הישראלית הצטרפה כחברה מייסדת. EMAN עוסקת בקידום שיתוף פעולה מדעי ואקדמי בין אירופה לבין מדינות יס-תיכוניות. חבר האקדמיה פרופ' יוחנן פרידמן מייצג את האקדמיה במועצה הכללית של הרשת.

הקהילה הבין-לאומית של האקדמיות (Koinon)

International Community (Koinon) of Academies

ה-Koinon הוא ארגון בין-לאומי שהוקם בשנת 2024 ביוזמת האקדמיה של אתונה ופועל לקידום שיתוף פעולה בין אקדמיות לאומיות ולפיתוח דיאלוג בין-תחומי בתחומי המדע, הרוח והאומנויות. הארגון יוזם כינוסים בין-לאומיים, מפגשי עבודה ופעילויות משותפות כדי לחזק את שיתוף הפעולה המדעי הגלובלי ולהתמודד עם אתגרים משותפים. האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים משתתפת בפעילות הארגון, ונציגה הוא נשיא האקדמיה, פרופ' דוד הראל.

6 < ההוצאה לאור

6 < ההוצאה לאור

על פי חוק האקדמיה, אחת ממטרות האקדמיה ותפקידיה היא "לפרסם כתבים שיש בהם כדי לקדם את המדע". לשם כך פועלת באקדמיה בקביעות ועדת פרסומים, וההוצאה לאור עובדת על פי החלטותיה והנחיותיה (לרשימת חברי הוועדה ראו להלן בפרק 12 "ועדות האקדמיה"). בפרסומי האקדמיה פירות של תוכניות מחקר ומפעלים שהיא יזמה ואשר נועדו לשמש תשתית לפעילות מדעית, וכן חיבורים שהוצעו לאקדמיה ונמצאו מתאימים למדיניות הפרסום שלה. כמו כן יוצאים לאור קובצי מאמרים וחבורות הרצאות בעקבות הרצאות אורח, ימי עיון וסדנאות שנערכו באקדמיה או בחסותה. רוב הפרסומים בעברית הם בתחומי מדעי הרוח, ויש להם זיקה אל מדעי היהדות, ואילו הפרסומים באנגלית ובשפות אחרות מקיפים את כל תחומי הדעת במדעי הרוח והחברה ובמדעי הטבע.

פרסומים רבים במדעי הרוח הם מהדורות מדעיות של מקורות ושל כתבי יד בתחומים כגון תולדות עם ישראל, תולדות המחשבה והדת היהודית, הגות ימי הביניים ולשונות היהודים, ונודעת להם חשיבות בחקר התרבות למן העת העתיקה ועד לתקופה המודרנית.

בסדרות "דברי האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים" ו-*Proceedings of the Israel Academy of Sciences and Humanities* מתפרסמות הרצאות שנשא חברי אקדמיה ומרצים אורחים באקדמיה.

בתחום מדעי הטבע התפרסמו חיבורים בסדרות *Fauna Palaestina* ו-*Flora Palaestina* וחיבורים נלווים, הפורסים את תמונת החי והצומח בארץ ישראל ובסביבותיה.

לעיתים האקדמיה מוציאה לאור פרסומים במשותף עם גופים אחרים.

ההוצאה לאור מפיצה את פרסומיה באמצעות משלוח הודעות ועלונים בדואר האלקטרוני לרשימות תפוצה מיוחדות לפי נושאי הפרסומים. כמו כן היא נעזרת בשירותיהם של מפיצים מקצועיים, בארץ ובחו"ל.

ספרי ההוצאה לאור נמכרים הן בפנייה ישירה אל החנות והן בחנות הספרים המקוונת. הרוכשים באתר מקבלים 10% הנחה על כל פרסום. החנות פעילה בשני הממשקים של אתר האקדמיה – העברי והאנגלי.

ארבע פעמים בשנה מכריזה ההוצאה לאור על מבצע מכירות, וכל הפרסומים נמכרים בהנחות גדולות. מבצעי המכירות מתקיימים סמוך לחגים – חגי תשרי, חג החנוכה וחג הפסח, וביוני – לכבוד חודש הספר העברי.

ביולי 2026 קיימה ההוצאה לאור [ערב עיון](#) לרגל צאתו לאור של הספר "קונטרס ימי שמואל: תולדות ר' שמואל הורוויץ וסדר נסיעתו לאומן" מאת חבר האקדמיה פרופ' יונתן מאיר.

6.1 < פרסומים שראו אור בשנת הדוח

- < קונטרס ימי שמואל: תולדות ר' שמואל הורוויץ וסדר נסיעתו לאומן
מאת יונתן מאיר
תשפ"ו, הדפסה ראשונה ושנייה; 198 עמודים, כריכת בד
- < סוגיות בחקר המסורת המוסלמית, דברים שנאמרו ביום עיון לציון עשור לפטירתו של מאיר י' קיסטר
בעריכת יוחנן פרידמן
תשפ"ו; 222 עמודים, כריכת בד
- < דברי האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים (הסדרה העברית), כרך 9
הדרך התשיעי בסדרת דברי האקדמיה ובו עשרה מאמרים על פי הרצאות שנישאו באקדמיה בשנים
תשס"א-תשפ"ה.
תשפ"ו; 254 עמודים, כריכת בד
- < *The Onomasticon of Iudaea • Palaestina and Arabia in the Greek and Latin Sources*,
Volume III, BAARAS – BYCOYCA
by Leah Di Segni and Yoram Tsafrir, with Chaim Ben David and Judith Green
2025; 1138 עמודים, כריכת בד
- < *Studies in Memory of Ignaz Goldziher*,
ed. Yohanan Friedmann
2026; 186 עמודים, כריכת בד
- < *The Powers of History in Judaism, Christianity, and Islam*
by David Nirenberg
(Proceedings of the Israel Academy of Sciences and Humanities, vol. X, no. 1;
The Martin Buber Memorial Lectures)
2026; 26 עמודים, חוברת

ספרים בהדפסה שנייה

- < הרמב"ם וגניזת קהיר
בעריכת מרדכי עקיבא פרידמן
הדפסה שנייה – תשפ"ו; 442 עמודים, כריכת בד
- < מנדלי מוכר ספרים: מבטים חדשים
בעריכת ישראל ברטל, אבנר הולצמן ויונתן מאיר
הדפסה שנייה – תשפ"ו; 278 עמודים, כריכת בד

7 < מלגות ופרסים

7 < מלגות ופרסים

7.1 < תוכנית המלגות לתלמידי מחקר לתואר דוקטור במדעי הרוח והחברה מיסודה של הקרן ע"ש אליכס דה רוטשילד

תוכנית המלגות לתלמידי מחקר לתואר דוקטור במדעי הרוח והחברה היא פרי יוזמה משותפת של הקרן ע"ש אליכס דה רוטשילד לאומנויות ומלגות לסטודנטים והאקדמיה הלאומית הישראלית למדעים. התוכנית נוסדה בנובמבר 2023 בעקבות דוחות האקדמיה שעסקו בתוכניות לקידום המחקר במדעי הרוח והחברה ואשר הצביעו על תמיכה דלה בחוקרים ובתלמידי מחקר מצטיינים בתחומים אלו. התוכנית הורחבה בספטמבר 2025 עם ייסודה של מלגת נילי כהן לכבודה של פרופ' נילי כהן, נשיאת האקדמיה לשעבר, ולאות הוקרה על פעולתה, והיא כוללת עתה שלוש מלגות שנתיות.

מטרת תוכנית המלגות היוקרתית היא לחזק את החוקרים והחוקרות המצטיינים במדעי הרוח והחברה ולעודד תלמידים ותלמידות מצטיינים נוספים לפנות למחקר בתחומים אלו. הכרה רשמית במצוינות של דור העתיד במדעי הרוח והחברה פותחת לפני החוקרים אפשרויות להמשיך בעבודתם המחקרית בארץ ובעולם ומסייעת להם להגיע לחזית המחקר. את הזוכים במלגות בוחרת ועדת שיפוט בראשות נשיאת האקדמיה לשעבר פרופ' נילי כהן (לרשימת חברי הוועדה ראו להלן בפרק 12 "ועדות האקדמיה"). המלגאים משתתפים באירוע שנתי ובפעילויות משותפות כדי ליצור קהילת חוקרים במדעי הרוח והחברה.

מימין: נשיאת האקדמיה לשעבר פרופ' נילי כהן, עו"ד פזית שלמון ברץ, נאמנת הקרן ע"ש אליכס דה רוטשילד, טל רביד-רוט, גלינה לוצ'ינה, אדוה שוהם ונשיא האקדמיה פרופ' דוד הראל

המלגות מיועדות לסטודנטים וסטודנטיות מצטיינים הלומדים לתואר דוקטור באוניברסיטאות המחקר בישראל והנזקקים למלגה לצורך השלמת לימודיהם. הן מוענקות על בסיס הצטיינות אישית בלימודים לתלמידים בכל שנות התואר השלישי אשר עבודת המחקר שלהם מתקדמת כראוי לציון. סכומה של כל אחת מהמלגות הוא 15,000 דולר, ונוסף על זה המלגאים זכאים לפטור מלא משכר לימוד לשנה אקדמית אחת.

הזוכות במלגות ע"ש אליכס דה רוטשילד לשנת תשפ"ו:

אדוה שוהם
אוניברסיטת תל אביב
פסיכולוגיה

גלינה לוצ'ינה
אוניברסיטת אריאל בשומרון
מורשת ישראל

הזוכה במלגת נילי כהן לשנת תשפ"ו:

טל רביד-רוט
אוניברסיטת חיפה
פסיכולוגיה

7.2 < תוכנית מלגות אדמס

תוכנית מלגות אדמס היא פרי יוזמה משותפת של האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים וקרן משפחת אדמס. התוכנית נוסדה בשנת תשס"ו (2005) בידי מר מרסל אדמס ז"ל מקנדה, ומאז היא מנוהלת על ידי

האקדמיה. תוכנית מלגות אדמס היוקרתיות מיועדת לתלמידי מחקר לתואר דוקטור במוסדות האקדמיים בישראל בתחומי מדעי הטבע, מדעי החיים, מתמטיקה, מדעי המחשב, מדע הנתונים והנדסה.

מלגות אדמס מוענקות מדי שנה לתלמידי ותלמידות מחקר למן השנה השנייה ללימודיהם לתואר דוקטור לתקופה של עד ארבע שנים אקדמיות רצופות. תהליך הסינון הקפדני שמפעילות האוניברסיטאות וועדת ההיגוי והשיפוט של התוכנית מבטיח כי המלגאים והמלגאיות ייצגו את חוד החנית של חוקרי העתיד של מדינת ישראל בתחומי המחקר שבהם המלגות מוענקות. המלגאים זכאים לפטור מלא משכר הלימוד ולמלגה בסכום של 100,000 ש"ח לשנה. נוסף על אלה, התוכנית מקצה לכל מלגאי, בכל שנה, מענק נסיעות בסכום של עד 3,000 דולר לצורך השתתפות פעילה בכינוסים מדעיים ובסדנאות, לצורך שיתוף פעולה מדעי או לריאיון להכשרת בתר־דוקטורט בחו"ל.

חבר האקדמיה פרופ' משה אורן הוא יו"ר ועדת ההיגוי והשיפוט של תוכנית המלגות (לרשימת חברי הוועדה ראו להלן בפרק 12 "ועדות האקדמיה").

לבוגרי התוכנית הישגים מרשימים – רבים מהם מתקבלים להשתלמויות בתר־דוקטורט במוסדות המובחרים בחו"ל, הם מבוקשים כחברי סגל צעירים באוניברסיטאות בארץ ובעולם, ומחקריהם מתפרסמים בכתבי עת יוקרתיים.

אלה מלגאי אדמס לשנת תשפ"ז:**יעלה פרסקי וייל**

אוניברסיטת בן-גוריון בנגב
כימיה

תומר דויד קידר

אוניברסיטת תל אביב
כימיה פיזיקלית

מיה שלזינגר

אוניברסיטת תל אביב
מדעי המחשב

יונתן יונג

האוניברסיטה העברית בירושלים
גנטיקה

יעל כהן

האוניברסיטה העברית בירושלים
פיזיקה

אביחי מרמור

אוניברסיטת בר-אילן
מתמטיקה

אביעזר סילברמן

האוניברסיטה העברית בירושלים
מיקרוביולוגיה וגנטיקה מולקולרית

אירועי התוכנית השנתית של מלגות אדמס לזוכי השנה ולבוגרים בשנה החולפת

אירוע פתיחת שנה אקדמית

בחודש נובמבר 2025 השתתפו המלגאים במפגש לרגל פתיחת שנת הפעילות החדשה. במהלך האירוע סיירו המלגאים והבוגרים בשכונת טלביה שבירושלים וכן שמעו הרצאה שנתנה כלים בתחום ה-data story telling ולשימוש בבינה מלאכותית לצורך הצגת מחקריהם.

מלגאי ובוגרי אדמס בסיור בשכונת טלביה בירושלים, נובמבר 2025

כינוס אדמס

בחודש פברואר 2026 נערך כינוס אדמס השנתי, ובו הציגו מלגאי ומלגאיות אדמס מהמחזור העשרים ואחד את מחקריהם המגוונים. בכינוס שמעו המלגאים הרצאה מיוחדת מפי פרופ' מור פרץ מאוניברסיטת בן-גוריון בנגב, בוגר תוכנית מלגות אדמס, וכיום חבר סגל בכיר בבית הספר להנדסת חשמל ומחשבים באוניברסיטת בן-גוריון בנגב ומייסד ומנכ"ל של חברת CaPow. פרופ' פרץ סיפר על המסע האישי שלו למדע ועל המחקר שבו הוא עוסק כיום. מרצה אורח נוסף היה המשפטן פרופ' אריאל פורת, נשיא אוניברסיטת תל אביב וחבר האקדמיה, שנשא הרצאה על פרסונליזציה של המשפט ועל תפקידם של ראשי מוסדות אקדמיים בימים של משבר.

פרופ' מור פרץ נושא את הרצאת האורח בכינוס אדמס השנתי.

סדנאות תקשורת המדע

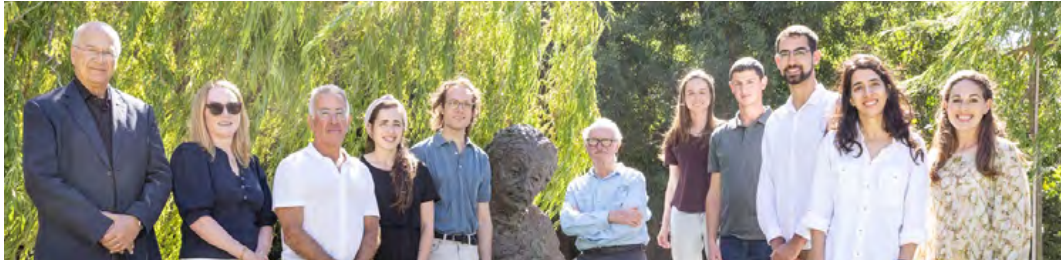
בחודש מאי 2026 השתתפו המלגאים בסדנת תקשורת המדע כחלק מהכשרתם להשתתפותם הפעילה בכינוסים מדעיים בין-לאומיים. בסדנה הוקנו למלגאים כלים שיסייעו להם להציג את מחקרים בכינוסים מקצועיים וגם לפני הקהל הרחב.

מלגאי אדמס ומלגאי תוכנית המלגות ע"ש אליכס דה רוטשילד בסדנת תקשורת המדע, מאי 2026

סמינר אדמס

סמינר אדמס השנתי נערך בחודש יוני 2026, ובו חגגה האקדמיה עשרים ושתיים שנה לתוכנית המלגות בהשתתפות נציג משפחת אדמס מר סילבן אדמס ורעייתו מרגרט, ונשיא האקדמיה פרופ' דוד הראל. הסמינר כלל הרצאות מאת זוכי מלגת אדמס לשנת תשפ"ו ותשפ"ז, טקס הענקת תעודות לזוכים והוקרה לזוכות מלגת רות ארנון לשנת תשפ"ו ותשפ"ז.

מימין: מאירה ברנדווין, מנהלת פרויקטים מיוחדים באקדמיה; מיה שלזינגר; יונתן יונג; אביעזר סילברמן; יעל כהן; פרופ' משה אורן, יו"ר ועדת תוכנית מלגות אדמס; תומר דויד קידר; יעלה פרסקי וייל; מר סילבן אדמס; גב' מרגרט אדמס ופרופ' דוד הראל, נשיא האקדמיה

7.3 > תוכנית מלגות רות ארנון

פרופ' רות ארנון, שכינה בעבר כנשיאת האקדמיה וכיו"ר הוועדה לקידום וייצוג נשים במוסדות להשכלה גבוהה, הקימה בשנת 2016 קרן שנועדה לעודד בוגרות מצטיינות של תוכנית מלגות אדמס לצאת להכשרת בתרדוקטורט בחו"ל. **הקרן מעניקה לבוגרות נבחרות בכל שנה מלגה** בסך 20,000 דולר. את הזכות בוחרת ועדת מלגות אדמס לפי הצטיינותן במחקר. מועצת האקדמיה החליטה להמשיך ולקיים את התוכנית לכבוד פרופ' רות ארנון.

זוכת המלגה לשנת תשפ"ז:

ד"ר דנה בנימין

אוניברסיטת בר-אילן

חוקרת מיקרוביום ומתמחה באופן שבו

חיידקים משפיעים על בריאות וחולי

7.4 > תוכנית מלגות ההצטיינות של המועצה להשכלה גבוהה והאקדמיה הלאומית הישראלית למדעים לחוקרי בתרדוקטורט מחו"ל

בשנת 2018 ייסדה האקדמיה **תוכנית מלגות יוקרתית להבאת בתרדוקטורנטים מצטיינים** במדעי הטבע ובמדעים המדויקים מרחבי העולם לישראל. בזכות שותפות עם המועצה להשכלה גבוהה (מל"ג) הורחבה התוכנית, בשנת 2021, להכללת חוקרים וחוקרות ממדעי הרוח והחברה. מטרות התוכנית הן לחזק את המעבדות המובילות בישראל באמצעות חוקרים מצטיינים ולטוות קשרים מקצועיים ואישיים עם מדענים מצטיינים בתחילת דרכם בשאיפה שיובילו לשיתופי פעולה מחקריים בעתיד. תשפ"ו היא השנה האחרונה לפעילות התוכנית. לאורך שנות פעילות התוכנית בחרה את מלגאיה ועדת שיפוט בראשות חבר האקדמיה פרופ' מרדכי (מוטי) שגב (לרשימת חברי הוועדה ראו להלן בפרק 12 "ועדות האקדמיה").

7.5 < פרס כדור הארץ של פרונטירס Frontiers

פרס כדור הארץ של פרונטירס (Frontiers Planet Prize) נוסד בשנת 2022 בשווייץ על ידי קרן פרונטירס (Frontiers Research Foundation), והוא מוענק לחוקרים ולחוקרות מארצות שונות לאות הוקרה על מחקר שפרסמו בשנתיים הקודמות המקדם קיימות ותורם ליישוב המערכת האקולוגית של כדור הארץ. האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים, באמצעות ועדת פרס בראשות פרופ' נגה קרונפלד-שור מאוניברסיטת תל אביב, היא הגוף הרשמי המייצג את ישראל בתחרות היוקרתית. הוועדה הישראלית מעריכה את המועמדים ומגישה עד שלושה מהם לחבר השופטים הבינלאומי של הקרן. תהליך השיפוט הבינלאומי בנוי משני שלבים: בחירת זוכה ארצי מהארצות המשתתפות, ולאחר מכן בחירת שלושה זוכים עולמיים. סכום הפרס למצטיינים העולמיים הוא מיליון דולר אמריקאי שנועדו לסייע לקידום מחקרם.

בשנת 2026 זכה בפרס הארצי של פרונטירס:

ד"ר אלון שבון

אוניברסיטת תל אביב

המאמר הזוכה של ד"ר שבון התפרסם בכתב העת המדעי *Proceedings of the National Academy of Sciences*, ונחשף בו כי שינויים צנועים יחסית בדפוסי הצריכה העולמיים של סוכר יכולים להניב רווחים סביבתיים וחברתיים גדולים במיוחד. ממצאים אלה משנים את ההבנה המקובלת באשר לקשר בין תזונה לסביבה ומציעים נקודת מוצא מעשית ולמרבחה הצער מוזנחת, לצמצום הלחצים על מערכות כדור הארץ – שינוי אקלים, אובדן מגוון ביולוגי, דלדול מים מתוקים, שינוי שימושי קרקע וזרימות ביוכימיות.

7.6 < פרסי בלוטניק למדענים צעירים ישראלים במדעי החיים, בכימיה ובמדעי הפיזיקה וההנדסה

תוכנית פרסי בלוטניק למדענים צעירים הושקה בישראל בשנת 2017 בשיתוף האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים, האקדמיה למדעים של ניו יורק וקרן משפחת בלוטניק. הפרסים מוענקים מדי שנה לשלושה חוקרים צעירים ומבטיחים באוניברסיטאות ישראליות, בשלושה תחומים – מדעי החיים, מדעי הפיזיקה וההנדסה וכימיה – לציון הישגים יוצאי דופן ולעידוד מצוינות, מקוריות וחדשנות. סכום הפרס הוא 100,000 דולר במענק לא מוגבל – אחד הפרסים הגדולים שנוסדו למען חוקרים בתחילת דרכם. ועדת הפרס, המורכבת מחברי האקדמיה וממדענים ידועי שם, בוחנת את המלצות האוניברסיטאות ובוחרת את הזוכים.

מימין: נשיא האקדמיה פרופ' דוד הראל, פרופ' אורי בן־דוד, ד"ר סרגיי סמנוב, פרופ' זבי בנימיני ונשיא ומנכ"ל האקדמיה למדעים של ניו יורק פרופ' ניקולס דירקס. צילום: ערן בארי

אלה זוכי פרסי בלווטניק לחוקרים צעירים בישראל לשנת 2026:

פרופ' אורי בן־דוד | מדעי החיים

המחלקה לגנטיקה של האדם ורפואה חיונית, אוניברסיטת תל אביב

פרופ' זבי בנימיני | מדעי הפיזיקה וההנדסה

המחלקה למדעי הטבע, האוניברסיטה הפתוחה

ד"ר סרגיי סמנוב | כימיה

המחלקה לכימיה מולקולרית ומדע החומרים, מכון ויצמן למדע

בראש הוועדות המדעיות עמדו השנה חברת האקדמיה פרופ' נעמה ברקאי, פרופ' דניאלה גולדפרב ופרופ' מיכאל בן־אור. במועצה המדעית המייעצת (Scientific Advisory Council) חברים בין השאר נשיא האקדמיה פרופ' דוד הראל, הנשיאה לשעבר פרופ' נילי כהן, זוכה פרס נובל וחבר האקדמיה פרופ' אהרן צ'חנובר וחברי אקדמיה נוספים.

פרופ' זבי בנימיני נושא את הרצאת האורח בסימפוזיום בלווטניק.

זוכי וזוכות הפרס הצטרפו לקהילת זוכי פרסי בלווטניק למדענים צעירים בארצות הברית ובבריטניה, המונה כיום יותר מ־480 זוכים. בחודש יוני 2026 התקיים טקס הענקת הפרס במרכז פרס לשלום ולחדשנות בתל־אביב-יפו. כמו כן ערכה האקדמיה [סימפוזיום מדע](#), והזוכים נשאו בו הרצאות לפני בני נוער מצטיינים מרחבי הארץ. את הרצאת האורח בסימפוזיום נשא פרופ' זבי בנימיני, מהפקולטה לרפואה

באוניברסיטה העברית בירושלים, זוכה פרס בלווטניק במדעי החיים לשנת 2023, בנושא "האם כדאי לנסות למנוע מחלות של הגיל המבוגר על ידי בדיקת עוברים בהפריה חוץ גופית?"

7.7 < הפרס בחקר הקבלה על שם גרשם שלום

הפרס מוענק מטעם האקדמיה מדי ארבע שנים לחוקר או חוקרת מצטיינים בתחום הקבלה על כל תקופותיה וזרמיה. הפרס מוענק למן שנת תשנ"ב (1991) להנצחת זכרו של פרופ' גרשם שלום, אשר היה נשיאה השלישי של האקדמיה ומגדולי חוקרי הקבלה והמיסטיקה בארץ ובעולם. את הזוכה בוחרת ועדת שיפוט הממונה בידי נשיא האקדמיה, ובראשה עומדת סגנית נשיא האקדמיה פרופ' מרגלית פינקלברג (לרשימת חברי הוועדה ראו להלן בפרק 12 "ועדות האקדמיה").

זוכה פרס שלום לשנת 2026:

פרופ' אבישי בר־אשר
האוניברסיטה העברית בירושלים

טקס הענקת הפרס והרצאת הזוכה ייערכו בסוף שנת 2026.

7.8 < מלגות קרן פולקס בישראל

קרן פולקס, שמרכזה בלונדון, מעניקה באמצעות האקדמיה **מלגות המיועדות לתלמידי ותלמידות רפואה** הלומדים גם לקראת תואר שלישי במדעי החיים. המלגות מוענקות מדי שנה לתקופה של עד שלוש שנים. סכום המלגה הוא עד 2,000 לירות סטרלינג לשנה. המועמדים נבחרים בוועדה של האקדמיה, והחלטות הוועדה כפופות לאישור נאמני קרן פולקס בלונדון. יו"ר הוועדה בישראל הוא חבר האקדמיה פרופ' גדעון רכבי (לרשימת חברי הוועדה ראו להלן בפרק 12 "ועדות האקדמיה").

אלה הזוכים במלגות פולקס לשנת תשפ"ז:

תומר פולג
אוניברסיטת בן-גוריון בנגב

מארק קורנוס
האוניברסיטה העברית בירושלים

נועם רטנר
אוניברסיטת תל אביב

טל במברגר
אוניברסיטת תל אביב

דרור בן-רובי
אוניברסיטת תל אביב

רים נעאמנה
האוניברסיטה העברית בירושלים

אלה התלמידים שמלגתם נמשכת משנת תשפ"ו:

נדב אגם מאוניברסיטת בן-גוריון בנגב, **עמית אלעד** מהאוניברסיטה העברית בירושלים, **איתי ארליך** מהטכניון – מכון טכנולוגי לישראל, **דניאל דוים** מהאוניברסיטה העברית בירושלים, **אורי מוסקוביץ** מאוניברסיטת תל אביב, **יסמין נתנאלי** מהאוניברסיטה העברית בירושלים

אלה התלמידים שמלגתם נמשכת משנת תשפ"ה:

ידיד אלגאזי מאוניברסיטת תל אביב, **בנימין אסולין** מהאוניברסיטה העברית בירושלים, **אלישיב צנגן** מהאוניברסיטה העברית בירושלים

אלה התלמידים שמלגתם נמשכת משנת תשפ"ה ומסתיימת בסוף תשפ"ו:

דניאל אוסטרובסקי מאוניברסיטת בן-גוריון בנגב, **ארז ברמן** מהאוניברסיטה העברית בירושלים, **מבשרת כהן** מהאוניברסיטה העברית בירושלים

אלה התלמידים שמלגתם נמשכת משנת תשפ"ד ומסתיימת בסוף תשפ"ו:

מאיה זיו-אגם מאוניברסיטת בן-גוריון בנגב, **עדי חובב (ליקסנברג)** מהאוניברסיטה העברית בירושלים, **מיכל נבון** מאוניברסיטת תל אביב, **סיוון קיז'נר** מהאוניברסיטה העברית בירושלים, **עמית רימון** מהאוניברסיטה העברית בירושלים

האקדמיה הצעירה הישראלית

8

8 < האקדמיה הצעירה הישראלית

האקדמיה הצעירה הישראלית פועלת עצמאית, בגיבויה ובסיועה של האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים, משלהי 2012. חברי וחברות האקדמיה הצעירה הם אנשי ונשות מדע מצטיינים מהשורה הראשונה בתחומם, המחויבים למעורבות

האקדמיה הצעירה הישראלית
الأكاديمية الشابة الإسرائيلية
THE ISRAEL YOUNG ACADEMY

ציבורית חברתית פעילה בנושאים הקשורים לאקדמיה הישראלית. החברות והחברים החדשים נבחרים על פי תקנון מוסכם, ובבחירתם מובאת בחשבון השאיפה לשמור על איזון דיסציפלינרי ועל ייצוג הולם של הקהילה המדעית בישראל, כפוף לעקרונ המצוינות כתנאי קובע. כהונת החברים והחברות היא לתקופה קצובה בת ארבע שנים.

הפעילויות של חברות וחברי האקדמיה הצעירה מאורגנות על פי שבעה אשכולות פעילות: בין-לאומיות, צעירים, בין-תחומיות, הנגשת מדע, חברה ורוח, מגוון ומדיניות מדע. חברות וחברי האקדמיה הצעירה משתתפים בצוותי העבודה באשכולות כפי יכולתם ועניינם.

חברי וחברות האקדמיה הצעירה הישראלית, מאי 2026.

במהלך השנה מקיימת האקדמיה הצעירה מפגשים קבועים בהשתתפות חבריה וחברותיה. במפגשים אלו מקודמות הפעילויות באשכולות השונים ונבחרים חברות וחברים חדשים לשורות האקדמיה הצעירה, לוועד המנהל ולוועדת בחירת החברים. בחלק מהמפגשים נישאות [הרצאות מדעיות קצרות](#) בפי החברות והחברים, המדגימות את המצוינות ואת המגוון של תחומי המחקר שבהם הם עוסקים. את פעילות האקדמיה הצעירה הובילו השנה חברות וחברי הוועד המנהל: פרופ' מירי ימיני (יו"ר, עד ינואר 2026), פרופ' אסף שוורץ (חבר ועד ובהמשך יו"ר, מפברואר 2026), פרופ' ג'ניפר אושר, פרופ' יצחק ברקוביץ (מינואר 2026) וד"ר עדי אשכנזי (ממאי 2026).

אשכול בין-לאומיות

שנת תשפ"ו הייתה כמו קודמותיה בצל המלחמה הנמשכת בכמה חזיתות והשלכותיה על סטודנטים, על חוקרים ועל מרצים ישראלים, וכן תחת עננת חרם אקדמי מתמשך וקשיים בקידום מחקר ופרסומים בזירה הבין-לאומית.

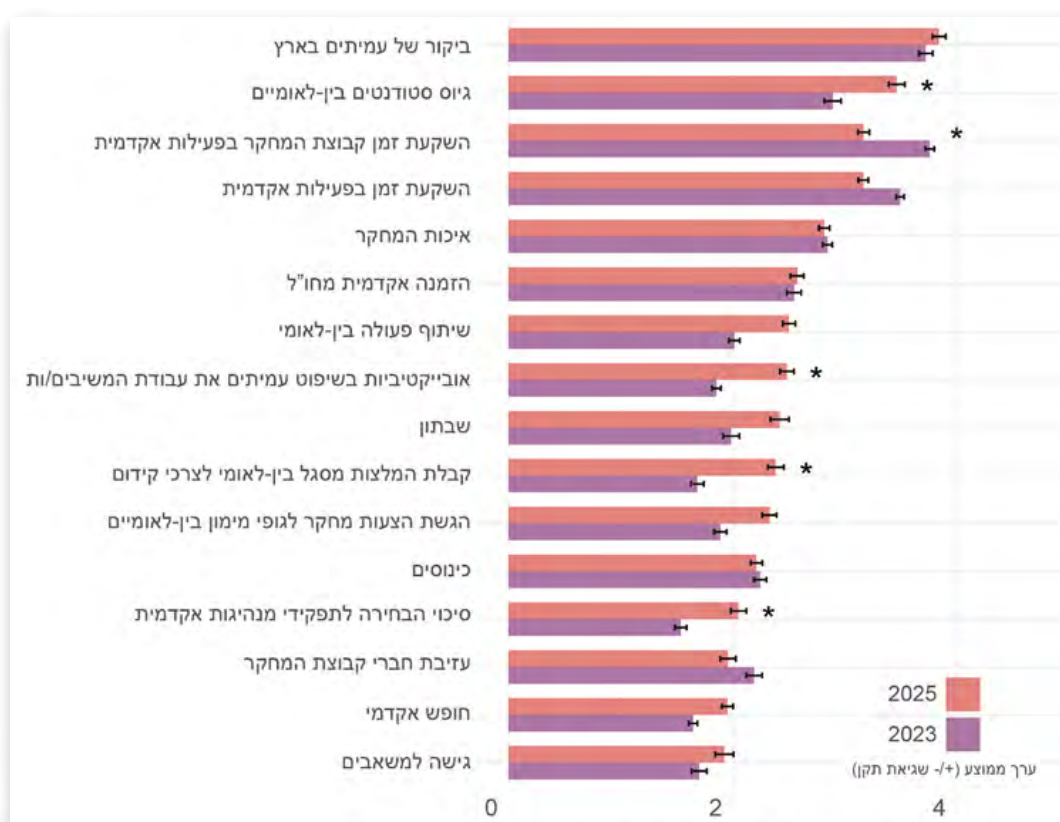
סקר המשך – התמודדות הסגל האקדמי לאחר אירועי השבעה באוקטובר ומלחמת "חרבות ברזל"

אירועי השבעה באוקטובר והמלחמה שבעקבותיהם השפיעו, ועודם משפיעים, דרמטית על מערכת ההשכלה הגבוהה ככלל ועל קהילת החוקרים והחוקרות הצעירים בפרט. בסוף חודש ינואר 2024 פרסמה האקדמיה הצעירה, בשיתוף אפיק באקדמיה – פורום הפרופסוריות באוניברסיטאות, סקר שמטרתו למפות את הקשיים שעיינו מתמודדים חברות וחברי הסגל האקדמי הבכיר. על הסקר ענו 1,015 חברות וחברי סגל. [תוצאות הסקר](#) לימדו על תחושות של פגיעה ניכרת בחיי היומיום ובממדים השונים של העבודה האקדמית באוניברסיטאות וכן על פגיעה בקשרים האקדמיים הבין-לאומיים. נשים, חוקרות וחוקרים ללא קביעות ובדרגות נמוכות, בעלי משפחות שבהן ילדים קטנים וכן חברי וחברות סגל במדעי החברה והרוח דיווחו על פגיעות קשות מאלה שחברי סגל אחרים דיווחו עליהן.

בעקבות עריכתו של הסקר הראשון [הופץ במהלך חודש מאי 2025 סקר שני](#) באוניברסיטאות, גם הפעם בשיתוף אפיק באקדמיה – פורום הפרופסוריות באוניברסיטאות. על הסקר ענו 739 חברות וחברי סגל, ותוצאותיו פורסמו באפריל 2026.

אחד הנתונים המדאיגים העולים מהסקר השני הוא ירידה מדווחת של כ-25% במספר המאמרים שנשלחו לפרסום בשנה האחרונה לעומת השנה שלפני האירועים הללו. המחקר מצביע על פגיעות קשות נוספות, פגיעות שרבים במדינה חוו אותן: כ-4.3% מהמשיבים דיווחו על פגיעה ישירה בהם או בבני משפחתם במהלך המלחמה, 4% פונו מבתיהם, ו-11.9% ציינו כי חברי קבוצות המחקר שלהם או בני משפחותיהם פונו. כ-12.3% מהמשיבים חוו פגיעה ניכרת, בעיקר בתפקוד היומיומי, בגלל שירות מילואים. זאת ועוד, גברים דיווחו על פגיעה רגשית קלה מזו של נשים.

ממצאי הסקר מצביעים על שחיקה מתמשכת ומעמיקה במצבם האישי והמקצועי של חברי הסגל האקדמי בישראל לצד סיכויים הולכים וגדלים לזליגת מוחות. הדוח מדגיש צורך דחוף בנקיטת צעדי מדיניות מערכתיים וממוקדים, ובעיקר תמיכה בחוקרים צעירים, חיזוק הקשרים הבין-לאומיים ושיקום תנאי העבודה והמחקר באקדמיה הישראלית.

דיווחים על פגיעה אקדמית בפרמטרים השונים בסקר הנוכחי (2025) ובסקר הקודם (2023). המשיבים העריכו את הפגיעה בסולם של מ' עד 5. מתוך הסקר "התמודדות הסגל האקדמי לאחר אירועי השבעה באוקטובר ומלחמת חרבות ברזל", אפריל 2026

עם זאת אין ממצאי הסקר מצביעים בהכרח על כרסום בתחושת השייכות. [ממחקר אחר](#) של האקדמיה הצעירה הישראלית, שנערך גם הוא במאי 2025 וכלל ראיונות עם 40 חוקרות וחוקרים מובילים באקדמיה הישראלית, עולה תמונה ברורה של מחויבות עמוקה של האקדמיה לישראל: 93% ציינו כי הקשר החזק לישראל הוא הסיבה העיקרית להישארותם בארץ ובאקדמיה כאן, ממניעים ציוניים, אידאולוגיים, תרבותיים וחברתיים. כלומר, למרבית חוקרי האקדמיה בישראל תחושת שייכות ומחויבות עמוקה בד בבד עם התמודדות עם שחיקה מצטברת ועם תחושת פגיעה מתמשכת בחייהם המקצועיים והאישיים.

ממצאי הסקר הוצגו לפני ועדת המשנה למדיניות חוץ והסברה של ועדת החוץ והביטחון של הכנסת, וכן בדיון בנושא בריחת מוחות בוועדת המדע והטכנולוגיה של הכנסת.

תוכנית למימון מחקרים משותפים עם חוקרים מחו"ל

בחודש נובמבר 2024 יזמה האקדמיה הצעירה קול קורא למימון ביקורי חוקרים מחו"ל, לקידום שיתופי פעולה מחקריים בין-לאומיים ארוכי טווח וכדי לחשוף חוקרים וחוקרות ישראלים לתחומי מחקר מגוונים באמצעות מפגשים ישירים עם חוקרים וחוקרות מובילים מרחבי העולם. התוכנית נועדה להתמודד עם השלכות החרם האקדמי על ישראל שהפחית את שיתופי הפעולה המדעיים הבין-לאומיים. תשע ההצעות הזוכות זכו למימון בסך של עד 50,000 ש"ח כל אחת.

במסגרת היוזמה הוזמנו חוקרים בכירים מחו"ל, בליווי כמה מחברי קבוצות המחקר שלהם, לשהות ממושכת בישראל. עד כה התקיימו שני ביקורים. יתר הביקורים, שמתוכננים להתקיים עד מאי 2027 ולמשך 14 ימים לפחות, יכללו אינטראקצייה הדוקה בין קבוצות המחקר המקומיות לבין החוקרים האורחים וחברי קבוצתם, חשיפה לתחום המחקר של האורחים באמצעות סמינרים בשני מוסדות אקדמיים לפחות, מפגשים ישירים עם סטודנטים וסטודנטיות, יצירת שיתופי פעולה מחקריים וחשיפת האורחים למחקר המקומי. במהלך הביקור ולאחריו ייזמו המארחים והאורחים הצעת מחקר משותפת.

האספה הכללית של ארגוני המדע הבין-לאומיים ENYA ו-YASSAS

בחודש מאי 2026 השתתף יו"ר הוועד המנהל, פרופ' אסף שוורץ, במפגש לנציגי אקדמיות צעירות החברות בארגון המדעי הבין-לאומי ENYA (European National Young Academies) שהתקיים בנרסה שבפולין. פרופ' שוורץ השתתף בדיונים והציג את עיקרי הפעילות של האקדמיה הצעירה הישראלית והשתתף גם במפגש השנתי של הארגון המדעי הבין-לאומי YASSAS (Young Academies Science Advice Structure) – ארגון המתמקד ביעוץ בענייני מדע. האקדמיה הצעירה הישראלית חברה בו משנת 2024.

משתתפי ומשתתפות המפגש בנרסה, מאי 2026. צילום: Piotr Terlecki for the Polish Academy of Sciences

שיתוף פעולה עם מיזם "כלניות"

"כלניות" הוא ארגון שצמח באוניברסיטת MIT והתפשט לאוניברסיטאות נוספות בארצות הברית. הארגון מממן שבתונים בחו"ל לחוקרים ישראלים ונותן מלגות נדיבות לבת-דוקטורנטים ישראלים בחו"ל. מאז ספטמבר 2025 נציגה מהאקדמיה הצעירה משתתפת בפגישות הוועד של "כלניות", והאקדמיה הצעירה מסייעת בתהליך קבלת המועמדים והמועמדות למלגת בת-דוקטורט.

פעילות בנוגע לחרם אקדמי

בחודש מאי 2026 קיבלה האקדמיה הצעירה פנייה מצוות של ור"ה ופורום סגני נשיא לבין-לאומיות באוניברסיטאות לסיוע בהתמודדות עם האיום להוצאת ישראל מתוכנית Horizon Europe. בעקבות הפנייה הוקם צוות עבודה אשר חיבר שני מסמכים המסבירים את חשיבות הישגותיה של ישראל בתוכנית.

אשכול צעירים

סקר דוקטורנטים

בין דצמבר 2025 למרץ 2026 אספה האקדמיה הצעירה מידע מ־1,583 דוקטורנטים ודוקטורנטיות באוניברסיטאות בסקר שעסק בחוויות, בתנאים ובאתגרים של דוקטורנטים ודוקטורנטיות הלומדים בישראל. מטרת הסקר הייתה להבין טוב יותר את הצרכים של חוקרות וחוקרים בתחילת דרכם ולסייע בגיבוש המלצות למדיניות בישראל לחיזוק התמיכה בהם. ניתוח הממצאים וכתובת הדוח נערכו בחודשים האחרונים. הדוח הסופי צפוי להתפרסם בחודש נובמבר 2026.

סדרת המפגשים "מסתגלים לאקדמיה" וסדרת הבת "מיד-סתגלים לאקדמיה"

האקדמיה הצעירה קיימה, זו השנה הרביעית, סדרת מפגשים בשם "מסתגלים לאקדמיה", הפונה לסגל אקדמי בתחילת דרכו, ומטרתה להנגיש להם את הכלים ואת המידע הדרושים להשתלבות מוצלחת באקדמיה הישראלית. לאור הצלחת הסדרה הוחלט לצאת בשנה שעברה בסדרה דומה המיועדת לסגל בכיר באמצע הדרך – "מיד-סתגלים". בכל אחד מהמפגשים השתתפו מאות חוקרים וחוקרות מכל תחומי הדעת. את הסדרות הוביל השנה יו"ר הוועד המנהל פרופ' אסף שוורץ.

מפגש "מסתגלים" מקוון, שעסק ב**התמודדות עם החרם האקדמי**, התקיים בדצמבר 2025, בשיתוף מיזם "מעברים". במפגש נישאו הרצאות על הקווים לדמותו של החרם ועל דרכי ההתמודדות עימו. כן ניתנו טיפים והמלצות בנושא מחבריה ומבוגריה של האקדמיה הצעירה.

מפגש מקוון נוסף בסדרה התקיים בחודש ינואר 2026, **"בין סמכות לאמפתיה: התמודדות עם מתחים באינטראקציה בין מרצים לסטודנטים"**. במפגש נבחנו סוגיות הנוגעות לסמכות, לאמפתיה, לגבולות ולציפיות הדדיות מזוויות שונות, ושולב מבט חברתי וסוציולוגי עם התבוננות אישית, כדי לקדם יחסים ברורים, מאוזנים ומיטיבים בין מרצים לסטודנטים, ולתמוך בעבודה אקדמית בריאה ויעילה.

במאי 2026 התקיים מפגש מקוון בסדרת "מיד-סתגלים לאקדמיה" בנושא **תפקידי ניהול ושירות במוסד ובקהילה המקצועית**. חוקרות וחוקרים רבים באמצע הדרך מתחבטים בנושא של מילוי משימות שירות וניהול, המצריך זמן ואנרגיה מן החיים המקצועיים לצד המחקר וההוראה. המפגש עסק בתפקידי הניהול השונים במוסדות בארץ ובעולם, באתגרי הניהול ובדרכים לאזן בינם לבין מחקר, הוראה וחיים אישיים.

ביולי 2026 התקיים מפגש מקוון נוסף, שעסק ב**הגשת בקשות למענקי מועצת המחקר האירופית** – ERC – במועדי ההגשה הקרובים בכל התחומים, הן ל-Starting והן ל-Consolidator. במפגש השתתפו מומחים לקרן וחברי ועדות שיפוט מתחומים שונים לצד זוכי מענקי ERC, אשר הסבירו מהי הגשה מוצלחת, ענו על שאלות ונתנו טיפים לניהול מיזם ERC.

ובינר לבתר־דוקטורנטים

בדצמבר 2025 התקיים מפגש מקוון "[מפוסט־דוקטורט חזרה לישראל](#)", לבתר־דוקטורנטים ובתר־דוקטורנטיות השוהים בחו"ל ומעוניינים לשמוע על תהליך השיבה לאקדמיה בישראל. המפגש נערך בשיתוף עמותת ScienceAbroad וכלל פאנל בהשתתפות חוקרים וחוקרות צעירים ששבו ארצה ברובם בשנתיים האחרונות. השבים שיתפו מניסיונם האישי והעניקו הצצה כנה לתהליך המעבר לצד תובנות וכלים מעשיים.

אשכול בין־תחומיות

אקדמיקס חוקרים

כינוסי "אקדמיקס חוקרים" מיועדים לחברי וחברות הסגל האקדמי הבכיר בכל תחומי הדעת מכל מוסדות המחקר בישראל. בדצמבר 2025 התקיים במשכנות שאננים בירושלים [הכינוס השביעי](#) במספר, בהשתתפות חוקרות וחוקרים מצוינים בתחומם, מתחומי מחקר מגוונים. מטרת הכינוסים היא קידום שיתופי פעולה בין־תחומיים, הרחבת קשרי המחקר והעבודה וגם מתן פינה שקטה לחוקרים לצורך עבודתם.

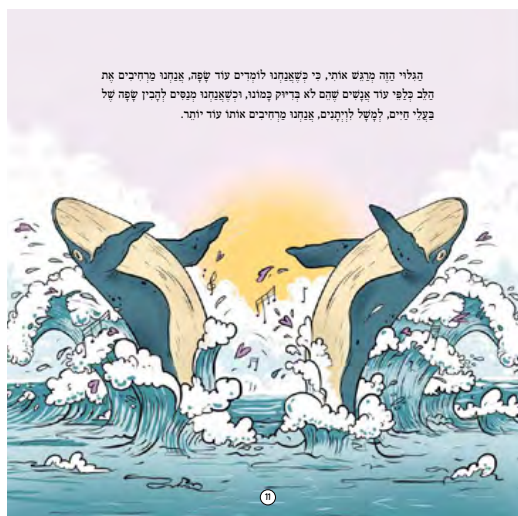

משתתפי ומשתתפות כינוס "אקדמיקס חוקרים", דצמבר 2025

אשכול הנגשת מדע

ספר ילדים המנגיש את המדע ומעודד סקרנות

ביוני 2026 הוציאה האקדמיה הצעירה לאור ספר ילדים המיועד לתלמידות ולתלמידי כיתות ב-ה: **"סיפורי תגלית: מדעניות ומדענים בישראל מספרים לילדים על פריצות דרך במדע"**. הספר, שנכתב בידי תמי שם-טוב, אויר בידי טוהר שרמן-פרידמן ויצא לאור בהוצאת כנרת, מציג את סיפוריהם של עשרים חוקרות וחוקרים צעירים הפעילים כיום באוניברסיטאות ובמוסדות המחקר בישראל, וחושף לפני הילדים את התגליות המדעיות שלהם וגם את הדרך האישית שהובילה אותם לעסוק במדע. דרך הסיפורים האישיים הקוראים הצעירים יכולים לדמיין את עצמם כחוקרים הממציאים והמגלים של העתיד. בהוצאת הספר תמכו שבע אוניברסיטאות.

מתוך הספר "סיפורי תגלית"

מדור "חוקרים פרטיים" באתר YNET

במסגרת פעילותה להנגשת המדע הישראלי לקהל הרחב יזמה האקדמיה הצעירה בשנת 2017 טור מיוחד המתפרסם באתר Ynet בשם **חוקרים פרטיים**. את הטורים כותבים חוקרות וחוקרים ממגוון תחומי ידע מהאקדמיה הישראלית. המדור חזר לפעילות בשנה שעברה והתפרסמו בו מאז 32 טורים חדשים. בכל טור מספרים חוקרת או חוקר על מחקרם ומדוע בחרו להקדיש את חייהם לנושא. הטור מאפשר הזדמנות נדירה להציץ אל מאחורי הקלעים של המחקר הישראלי הרב-תחומי והמרתק, ולהכיר את האנשים ואת הסיפורים שמאחורי הגילויים.

אשכול מדיניות מדע

פעילות מול גורמי ממשל

בספטמבר 2025 הוקם צוות עבודה שמטרתו להגיע לוועדות החשובות המתקיימות בכנסת הקשורות לנושאים מדעיים או לנושאים שיש להם השפעה ישירה על האקדמיה, כדי להציג ולהשמיע את עמדת האקדמיה הצעירה ולקדם את מטרותיה. בדרך כלל מדובר בישיבות של ועדת המדע והטכנולוגיה ושל ועדת החינוך, התרבות והספורט. נוסף על כך השתתפו נציגי האקדמיה הצעירה בדיונים ובוועדות של משרד החינוך ושל משרד החדשנות, המדע והטכנולוגיה, שעסקו בסוגיות הנוגעות לחוקרות ולחוקרים בתחילת דרכם, ובהן גיוסם למערכת האקדמית ושימורם בה.

מיזם השאלת מדענים לגורמי ממשל

דיון בנושא השאלת מדענים בוועדת המדע והטכנולוגיה בכנסת. באדיבות ועדת המדע והטכנולוגיה

בספטמבר 2025 החל להירקם באקדמיה הצעירה מיזם שמטרתו לייסד תוכנית קבועה של "השאלת" מדענים ומדעניות לפרק זמן קצוב של שנה עד שנתיים, למוסדות ממשלתיים שונים. המדענים והמדעניות ייעצו לגורמים השונים במוסדות אלה ויסייעו להם לייעל את עבודתם. במהלך השנה האחרונה בחן הצוות היבטים שונים של תוכניות כאלה במדינות אחרות. בחודש מאי 2026 התקיימה ישיבה של ועדת המדע והטכנולוגיה של הכנסת בנושא, ונראה כי יש רצון

מצד שרת החדשנות, המדע והטכנולוגיה, הגב' גילה גמליאל, לקדם את התוכנית. כרגע התוכנית נמצאת בבדיקה של המשרד, והאקדמיה הצעירה תמשיך לייעץ במקרה הצורך.

פעילויות נוספות של האקדמיה הצעירה

מפגש נציגי ועדי עבר

מפגש נציגי ועדי עבר של האקדמיה הצעירה, פברואר 2026

בפברואר 2026 התקיים בבית האקדמיה בירושלים מפגש מיוחד של נציגי ועדים של האקדמיה הצעירה מאז הקמתה ועד היום. מטרת המפגש הייתה לעסוק בהערכה פנימית של איכות ולחשוב יחד על מבנה האקדמיה הצעירה, על הקווים הרצויים לדמותה – מטרותיה, פעילויותיה ודרך ניהולה. המפגש נגע בסוגיות חשובות ועלו ממנו הדגשים, שחלק מהם כבר מיושמים וחלקים אחרים עוד יידונו במליאה.

מפגש חברים ובוגרים

מפגש חברים ובוגרים במוזיאון ארץ ישראל, יוני 2026

ביוני 2026 התקיים מפגש שני לחברי ובוגרי האקדמיה הצעירה, שמטרתו הייתה ליצור היכרות, גיבוש ושיתופי פעולה בין המשתתפים. המפגש התקיים במוזיאון ארץ ישראל בתל אביב ועסק בנושא "זמן". הבוגרות והבוגרים הם מכפיל כוח חשוב בקידום יעדי האקדמיה הצעירה, ויש אפוא לקוות לקיום מפגשים כאלה גם בעתיד.

רשתות חברתיות

השנה החלה האקדמיה הצעירה להשתמש בספוטטיפי כפלטפורמה נוספת שבה מועלות הקלטות של מפגשי סדרות "מסתגלים לאקדמיה" ו"מיד-סתגלים לאקדמיה". נוסף על זה, עמוד הלינקדאין של האקדמיה הצעירה עודכן והחל לפעול באופן שוטף. גם בפייסבוק עלתה כמות הפרסומים, ויש אפוא עלייה כללית בהיקף הפעילות ברשתות החברתיות השונות.

חברי וחברות האקדמיה הצעירה הישראלית, תשפ"ו

- פרופ' איילת אבן-עזרא, החוג להיסטוריה, האוניברסיטה העברית בירושלים
- פרופ' איגור אוליצקי, הפקולטה לביולוגיה, מכון ויצמן למדע
- פרופ' ג'ניפר אושר, המחלקה לפוליטיקה וממשל, אוניברסיטת בן-גוריון בנגב
- פרופ' אריאל אמיר, הפקולטה לפיזיקה, מכון ויצמן למדע
- ד"ר עדי אשכנזי, הפקולטה למדעים מדויקים, אוניברסיטת תל אביב
- פרופ' יונתן בלינקוב, הפקולטה למדעי המחשב, הטכניון – מכון טכנולוגי לישראל
- פרופ' אורי בן-דוד, הפקולטה לרפואה, אוניברסיטת תל אביב
- פרופ' כרמה בן יוחנן, החוג למדע הדתות, האוניברסיטה העברית בירושלים
- פרופ' יצחק ברקוביץ, המחלקה לחינוך, האוניברסיטה הפתוחה
- פרופ' מורן ברקוביץ, הפקולטה להנדסת מכונות, הטכניון – מכון טכנולוגי לישראל
- פרופ' נטע ברק-קורן, הפקולטה למשפטים, האוניברסיטה העברית בירושלים
- פרופ' צביקה ברקסקי, מדעי המחשב ומתמטיקה שימושית, מכון ויצמן למדע
- פרופ' ניצן גונן, הפקולטה למדעי החיים, אוניברסיטת בראילן
- פרופ' יאיר הרכבי, אסטרופיזיקה, אוניברסיטת תל אביב
- פרופ' סיגל זלכה-מנו, בית הספר לפסיכולוגיה, אוניברסיטת חיפה
- פרופ' ליאור זלמנסון, הפקולטה לניהול, אוניברסיטת תל אביב
- פרופ' איתן יעקובי, הפקולטה למדעי המחשב, הטכניון – מכון טכנולוגי לישראל
- פרופ' גיל כהן, מדעי המחשב, אוניברסיטת תל אביב
- פרופ' אורלי לואיס, החוג ללימודים קלאסיים, האוניברסיטה העברית בירושלים
- ד"ר מעין סודאי, הפקולטה למשפטים, אוניברסיטת חיפה
- פרופ' דניאל סודרי, הפקולטה להנדסת חשמל ומחשבים, הטכניון – מכון טכנולוגי לישראל
- ד"ר רוני פורת, המחלקה למדע המדינה ויחסים בין-לאומיים, האוניברסיטה העברית בירושלים
- פרופ' עופר פירסטנברג, הפקולטה לפיזיקה, מכון ויצמן למדע
- פרופ' רינה רונצוויג, המחלקה לביולוגיה מבנית וכימית, מכון ויצמן למדע
- פרופ' יניב רומנו, הפקולטות למדעי המחשב ולהנדסת חשמל ומחשבים, הטכניון – מכון טכנולוגי לישראל
- פרופ' אלון שב, המחלקה למוזיקה, אוניברסיטת בראילן
- פרופ' אסף שוורץ*, הפקולטה לארכיטקטורה ובינוי ערים, הטכניון – מכון טכנולוגי לישראל
- פרופ' שרגא שוורץ, המחלקה לגנטיקה מולקולרית, מכון ויצמן למדע
- פרופ' עדי שטרן, הפקולטה למדעי החיים, אוניברסיטת תל אביב
- פרופ' יואב שכטמן, הפקולטות להנדסה ביו-רפואית ולהנדסת חשמל ומחשבים, הטכניון – מכון טכנולוגי לישראל
- * פרופ' אסף שוורץ, יו"ר הוועד המנהל, סיים את כהונתו בת ארבע השנים בתחילת ספטמבר 2026, כאשר הוועד החדש החל בתפקידו.

לאתר האקדמיה הצעירה הישראלית <

9 < פעילויות נוספות לקידום מטרותיה של האקדמיה

9 < פעילויות נוספות לקידום מטרותיה של האקדמיה

9.1 < מרכז הקשר לחוקרים ישראלים

מרכז הקשר של האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים מציע פלטפורמת גיוס עובדים מקצועית המותאמת לקהילת המחקר והמדע הישראלית, ומפעיל לוח משרות מקוון המתעדכן מדי יום במשרות סגל ומחקר במוסדות אקדמיים ובתעשייה בישראל. במרכז הקשר מוצעות משרות בכל תחומי הדעת, לרבות תחומי מדעי הטבע, ההנדסה, המחשב, הרוח והחברה. מרכז הקשר הוקם בשנת 2007 כדי לעודד חוקרים ישראלים הלומדים או עובדים בחו"ל לחזור ארצה. במהלך השנים הורחב היקף השירותים כדי לתת מענה גם לחוקרים ישראלים המתגוררים בישראל. לאורך כמעט שני עשורים של פעילות סייע מרכז הקשר למאות חוקרים ישראלים בתהליך הגיוס למשרות סגל ומחקר באקדמיה הישראלית. כיום רשומים במאגר מרכז הקשר יותר מ-5,000 חוקרים וחוקרות. בשנת 2025 נרשמו למרכז הקשר 265 חוקרים וחוקרות חדשים. 42% מהחוקרים שבמאגר הם מתחומי מדעי הרוח והחברה, ו-58% הם מתחומי מדעי החיים והרפואה, המדעים המדויקים ומדעי ההנדסה.

לאתר מרכז הקשר לחוקרים ישראלים <

9.2 < הקרן הלאומית למדע

בשנות השבעים של המאה הקודמת החליטה ממשלת ישראל להקצות כספים למחקר הבסיסי בישראל על בסיס תחרות ומצוינות מדעית והטילה על האקדמיה לפעול למימוש התוכנית. לשם כך הקימה האקדמיה את "הזרוע למחקר בסיסי". תקציב הזרוע החדשה שניהלה האקדמיה בא ממקורות ממשלתיים באמצעות ות"ת (הוועדה לתכנון ולתקצוב של המועצה להשכלה גבוהה).

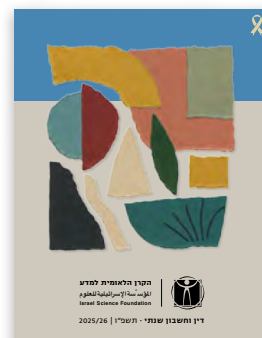

הקרן הלאומית למדע
المؤسسة الإسرائيلية للعلوم
Israel Science Foundation

בשל הגידול הניכר בהיקף פעילותה של הקרן במשך השנים הוחלט על הפיכתה לעמותה עצמאית. במאי 1995 הוקמה הקרן הלאומית למדע (ISF) כעמותה ונרשמה כחוק אצל רשם העמותות. בכך שונה מעמדה המשפטי של הקרן, והוחל בהפעלתה כמסגרת ארגונית עצמאית אשר שואבת את סמכותה מהקהילה המדעית ופועלת לקידום המחקר המדעי הבסיסי.

על אף היותה עמותה עצמאית שומרת הקרן על זיקה לאקדמיה הלאומית הישראלית למדעים. ביטוי לכך ניתן למצוא בין היתר בכהונת נשיא האקדמיה כיו"ר מועצת הקרן (לפי תקנונה). הקרן הלאומית למדע היא כיום הגוף המרכזי התומך במחקר בסיסי בישראל לפי מצוינות מדעית בתחומי הדעת השונים ובמגוון רחב של ערוצי תמיכה. בראש ההנהלה האקדמית של הקרן עומד פרופ' דניאל זייפמן, לשעבר נשיא מכון ויצמן למדע.

מטרת הקרן היא להעריך הצעות למחקר בסיסי בכל תחומי הדעת, הכוללים את מדעי הרוח, מדעי החברה, מדעי החיים והרפואה והמדעים המדויקים והטכנולוגיה, ולתמוך בהצעות הנבחרות, בעיקר באמצעות מענקי מחקר. ההצעות מוערכות ונבחרות בהליך תחרותי, על סמך מצוינות ואיכות מדעית. מרבית התוכניות נשפטות בתהליך שיפוט דואלי, שכולל הקמת ועדות מקצועיות מדי שנה, לפי נושאי הבקשות המוגשות, וכן שליחת ההצעות לסיקור עמיתים, בעיקר בחו"ל. כ-95% מתקציב הקרן לשנת תשפ"ו הם הקצבת ות"ת. חמשת האחוזים הנותרים באים מתרומות ישירות, מפרסים, מקרנות מיועדות ומקרנות שונות שהאקדמיה מנהלת.

בשנת תשפ"ו פועלת הקרן בתקציב כולל של קרוב ל-810 מיליון ש"ח, בכל מסלולי המענקים, ובהם אלה:

- < **תוכניות הליבה** – תוכניות הממומנות מדי שנה מתקציב הליבה ופתוחות להגשה לכל תחומי הדעת ואינן ממוקדות בנושא מסוים.
- < **תוכניות ייעודיות** – תוכניות הממומנות מתקציב תוספתי ומיועדות לקהל חוקרים מסוים או לנושא מסוים, ובדרך כלל מוגבלות בזמן.
- במסגרת תוכניות הליבה מממנת הקרן כ-2,300 מענקי מחקר אישיים באוניברסיטאות ובמוסדות מחקר אחרים. כמו כן תומכת הקרן במסגרת זו ברכישת ציוד מחקרי להקמת מעבדות לחברי סגל חדשים באוניברסיטאות, ברכישת ציוד לחברי סגל ב"אמצע הדרך", בפרסום ספרים בתחומי מדעי הרוח וכן בקיום סדנאות מחקר בין-לאומיות.

נוסף על תוכניות הליבה הנזכרות לעיל מפעילה הקרן את התוכניות האלה (חלק מהן כבר ללא הגשות חדשות):

- < **תוכנית מפ"צ** – מענקי מחקר פורצי דרך
- < **מענקי מחקר לרופאים-חוקרים בבתי החולים**
- < **תוכנית למלגות השתלמות בתר-דוקטורט במדעי החברה**
- < **תוכנית מבריא, בשלושה מסלולים:** מענקי מחקר ביו-רפואיים, מענקי הזנק ומענקים להשתלמות בתר-דוקטורט
- < **תוכנית למחקרים בתחום המדע וטכנולוגיית הקוונטים**
- < **תוכנית תמיכה להנגשת תשתיות מחקר** – במסגרת התוכנית למענקי מחקר אישיים
- < **תוכנית תמיכה להשתתפות במימון ימי שיט** – במסגרת התוכנית למענקי מחקר אישיים
- < **תוכנית לתמיכה ברכישת ציוד לחוקרים ב"אמצע הדרך"**

במחזור הקודם החלו לפעול שתי תוכניות חדשות:

תוכנית "בראשית" – תוכנית חדשה שמטרתה לטפח ולעודד את קליטתם של חוקרים חדשים חוזרים / עולים לישראל באוניברסיטאות מחקר לאחר השתלמות בתרדוקטורט בחו"ל, באמצעות מתן מענקי מחקר רחבי היקף ומענק ציוד חד-פעמי להקמת מעבדה.

תוכנית "אור" – מיועדת לתמוך בחוקרים מחו"ל המעוניינים להצטרף לחברי הסגל האקדמי הבכיר (בעלי קביעות) באחת מאוניברסיטאות המחקר בארץ. התוכנית פונה לחוקרים בכירים אשר בעשר השנים האחרונות הראו יכולת ומנהיגות מדעיות יוצאות דופן במחקר איכותי מקורי/יצירתי במיוחד ושהוכיחו מחויבות עמוקה ומקיפה לתחומם, תרמו תרומות מדעיות חשובות במיוחד, הפגינו מובילות בולטת בהכשרת מדענים ועיסוק בשאלות מחקר מהותיות בעלות השפעה מכרעת בתחומם. התוכנית תאפשר תמיכה במספר קטן ונבחר של חוקרים מצטיינים בהיקף נרחב ולאורך זמן.

תוכנית מענקי מחקר ISF-IsraLab – בחודש מאי 2026 הודיעה הקרן על פתיחת התוכנית ופרסמה את עיקריה. התוכנית שמה לה למטרה לתמוך במחקר בסיסי יוצא דופן (Technology Readiness Level 1-3) בתחומים אסטרטגיים כדי לאפשר מחקרים הדורשים תשתיות רחבות ומורכבות שעשויים להתרגם לתרומה למשק הישראלי בטווח הזמן הבינוני והארוך. לשם כך נדרשים מימון ארוך טווח ותקציב שבדרך כלל אינו מצוי בהישג ידן של קבוצות בודדות. מדי שנה ייבחר נושא אחר להגשת בקשות בוועדה מדעית מיעצת (SAC) שתורכב מנציגים מהאקדמיה, מהתעשייה ומתחום הביטחון.

במחזור הראשון יוגשו בקשות המצויות בחזית המדע בתחומי מדעי הטבע (STEM) שיתמקדו בבינה מלאכותית (AI) לפריצות דרך מדעיות. במחזור זה יוענקו עד שני מענקים בהיקף תקציבי של עד 40 מיליון ש"ח למענק (למשך שמונה שנים) למחקר ניסויי/אמפירי. כאשר הבקשה מוגשת מטעם אוניברסיטת מחקר המתוקצבת על ידי ות"ת, ניתן לכלול עד 40% מסך התקציב לרכישת ציוד.

פעילות בין-לאומית

לפני כמה שנים הרחיבה הקרן את פעילותה הבין-לאומית, והיא משתפת פעולה עם קרנות מחקר שונות לקידום פעילות מדעית משותפת בין חוקרים ישראלים לבין חוקרים מחו"ל. אלה הקרנות: הקרן הלאומית למדעי הטבע בסין (National Natural Science Foundation of China – NSFC), המכון הקנדי לחקר הבריאות (Canadian Institute for Health Research – CIHR), המרכז הבין-לאומי למחקר ולפיתוח בקנדה (International Development Research Center – IDRC) וקרן עזריאלי (The Azrieli Foundation). בעבר שיתפה הקרן פעולה גם עם ה-UGC (University Grant Council) בהודו, עם הקרן הלאומית למחקר בסינגפור (National Research Foundation – NRF) ועם האגודה היפנית לקידום המדע (Japan Society for the Promotion of Science – JSPS).

הקרן שותפה ב-GRC (Global Research Council), והיא פעילה בהנהגה האירופית האזורית.

במחזורים האחרונים החלה הקרן שיתופי פעולה עם קרנות דומות באירופה במסגרת המודל של "הסוכנות המובילה" (Lead Agency – LAP). במחזור זה פועלות שתי תוכניות על פי מודל זה, עם הקרן הלאומית למדע השוויצרית (SNSF) ועם הקרן הלאומית בגרמניה (DFG).

במחזור ההגשות הבא (תשפ"ז) עתידות להיפתח שתי תוכניות נוספות לשיתוף פעולה עם הקרנות הלאומיות למדע בצ'כיה (GACR) ובאוסטריה (FWF), באותה המתכונת.

לאחר הקרן הלאומית למדע <

9.3 > תל"מ – הפורום לתשתיות לאומיות למחקר ולפיתוח

בשנת 1997 הקים נשיא האקדמיה דאז פרופ' יעקב זיו ז"ל את [פורום תל"מ](#), כמסגרת פעולה וולונטרית לאיגום משאבים ולתיאום בין הגופים הממשלתיים המתכננים והביצועיים שפעולתם מתבססת על תשתיות מחקר נרחבות ועל מאגרי נתונים לאומיים.

בראש הפורום יושב נציג האקדמיה הלאומית המתמנה בידי נשיא האקדמיה. יושב הראש בשנים האחרונות הוא חבר האקדמיה פרופ' שמעון אולמן, וחברים בו יו"ר הות"ת, ראש הרשות לחדשנות, מנכ"ל משרד המדע והטכנולוגיה, ראש מפא"ת (המנהל למחקר ולפיתוח אמצעי לחימה ותשתית טכנולוגית) במשרד הביטחון וסגן ראש אגף התקציבים במשרד האוצר. מנכ"לית האקדמיה משמשת משקיפה בפורום. את פעילות הפורום ריכז אביקם בלר.

הפורום בוחן הצעות להקמת תשתיות לאומיות למחקר ופיתוח (מו"פ), ובשנים האחרונות גם תוכניות מו"פ לאומיות, וממליץ על דרך איגום המשאבים המתאימה מתוך התקציבים של השותפים בפורום ושל גופים מעוניינים אחרים. כמו כן הוא ממליץ על הגופים שיהיו אחראים לביצוע ולבקרה במסגרת התקציבית שנקבעה.

בשנים האחרונות השקיע פורום תל"מ במיזמים מדעיים וטכנולוגיים בהיקף כולל של מיליארדי ש"ח, ובהם אלה:

1. תוכנית הקוונטים

ביוזמת ות"ת הוקמה ב-2018 ועדת בדיקה מקצועית, בראשות ד"ר ארנה ברי, שנועדה לבחון את הצורך באיגום משאבים להשקעה בתוכנית לאומית בטכנולוגיות קוונטים. על בסיס המלצות הוועדה השקיעו הגופים החברים בפורום בתשתית חומרה לחישוב קוונטי באקדמיה, בתשתית חישוב יישומי בתעשייה, בציוד משותף באקדמיה ובמעבדה יישומית, בחישה קוונטית (מו"פ ביטחוני ודואלי), ברכיבים קוונטיים לתעשייה, בהכשרת הון אנושי, במחקר ישיר ובשיתוף פעולה בין-לאומי. במהלך 2026 הסתיימה התוכנית. בשנה האחרונה הקים הפורום ועדה מקצועית לבדיקת תוכנית המשך לטכנולוגיות הקוונטים, בראשות ד"ר משה שוקר מחברת רפאל. הוועדה סיימה את עבודתה והגישה את מסקנותיה ואת המלצותיה לפורום. במהלך התקופה הקרובה ידון הפורום בהמלצות ובאופן יישומן.

2. תוכנית לבינה מלאכותית

ועדת בדיקה לנושא, בראשותה של ד"ר ארנה ברי, בחנה את הצורך בהקמת תשתית לבינה מלאכותית ולמדעי הנתונים, את כדאיות הקמתה ואת היתכנותה. הפורום אישר את המלצות הוועדה ואת התוכנית המוצעת בדוח הוועדה. בשנת 2021 אושר תקציב בן 520 מיליון ש"ח לצורך התנעת המיזם וביצוע פעימה ראשונה, שהתרכזה בנושאים של מודלי שפה בעברית ובערבית, של תשתיות חישוב לבינה מלאכותית ושל תמיכה בכוח אדם.

במהלך 2024 אושרה והופעלה הפעימה השנייה של המיזם בתקצוב של כ-500 מיליון ש"ח נוספים. עיקרי התוכנית הם אלה: הגדלת עתודות הסגל האקדמי, הקמת מכון מחקר בסיסי ויישומי לאומי לבינה מלאכותית, תמיכה באתגרים פורצי דרך (moonshot projects) המשלבים פריצות דרך מדעיות עם יישומים בתעשייה ובמערכת הביטחון, הקמה של מוקדי מחקר פורצי דרך באוניברסיטאות מחקר, יצירת נכסי דאטה תחומיים כבסיס ליצירת חדשנות, הנגשת מידע ממשלתי לתעשייה ולאקדמיה, כלי פיתוח לאימון מודלים, הפעלת מיזמים משני מציאות, הגדלת מספר המומחים בבינה מלאכותית בתעשייה, קידום האסדרה והאתיקה, קידום ההטמעה של הבינה המלאכותית במגזר הציבורי וברשויות המקומיות ועוד.

3. תוכנית הביו־קונוורג'נס (bio-convergence)

ועדת בדיקה מקצועית, בראשותה של פרופ' רבקה כרמי, עסקה בקידום נושא הביו־קונוורג'נס, נושא בין־תחומי שהוא חיבור סינרגטי בין מדעי החיים והביולוגיה למדעי ההנדסה. הוועדה בדקה את האפשרות להקים בישראל תשתית למו"פ שתתמוך בפיתוחו ובקידומו של מחקר רב־תחומי אקדמי בסיסי, טכנולוגי־יישומי, רפואי ותעשייתי כמנוע חדשנות טכנולוגי וכלכלי, ובפיתוח ידע ויכולות מו"פ וייצור להקמת חברות בישראל שיעסיקו כוח אדם איכותי ושיהיו בעלות פריון גבוה. בחודש אפריל 2022 אישרו חברי הפורום עקרונית את המלצות ועדת הבדיקה. באפריל 2023 הצטרפו ות"ת ומשרד הבריאות לתוכנית והוסיפו תוכניות להשקעה בתשתיות ציוד באקדמיה, ללימוד לתארים מתקדמים ולמענקי מחקר המשרתים את תחום הביו־קונוורג'נס, והיקף התוכנית הורחב לכ-525 מיליון ש"ח. ליד פעילות זו מקיימים הגופים השונים פעילות עצמאית בתחום בהיקף של כ-725 מיליון ש"ח.

נוסף על שלוש התוכניות רחבות היריעה האלה קידם הפורום את התוכנית להנגשת טכנולוגיות לחלל. ועדת בדיקה מקצועית, בראשותו של פרופ' תא"ל (מיל') חיים אשד, נועדה לבדוק את הצורך בהקמת "תשתית לאומית ללויינות זעירה". לויינות זעירה היא אחד המייצגים המובהקים של מהפכת "החלל החדש". קידום התוכנית נתקל בקשיים, וב-2024 החליט הפורום, בשיתוף סוכנות החלל הישראלית, על חשיבה מחדש בנושא. לאחר בדיקות שביצע החליט הפורום על התמקדות בתשתית להנגשת טכנולוגיות לחלל שיעדה יהיה להרחיב את האפשרויות של חברות החלל הישראליות ואת הגורמים האחרים העוסקים בתחום בסגמנט המכונה Upstream. סגמנט ה-Upstream כולל כל מוצר או שירות שמועלה על משגר וטס לחלל. בהגדרה זו נכללים לויינים בגדלים שונים ושימושים שונים.

ולבסוף, **תוכנית מידג"ם** (מאגר ישראלי לדגימות ביולוגיות למחקר) הוקמה על ידי פורום תל"ם ב-2014. בשנת 2024, במלאת עשור להקמתה, החליט הפורום להמשיך את תמיכתו בתוכנית לכמה שנים נוספות, בהיקף של חמישה מיליון ש"ח, מחציתם במימון פורום תלם ומחציתם במימון משרד הבריאות.

לראשונה מאז הקמת פורום תל"מ נקבעה ואושרה בפברואר 2026 **סדרת נהלים** שעיקרה מיקוד עבודת הפורום בתשתיות לאומיות בסדרי גודל תקציביים נכבדים, הקמת ערוץ נפרד למיזמים קטנים יותר ברמה תקציבית או בשותפויות בהיקף מצומצם, ובניית תהליכי עבודה מוסכמים שיאפשרו לפורום להמשיך ולפעול באופן מקצועי, אפקטיבי ועצמאי בהתבסס על הנכסים שכל גוף בפורום מביא עימו לשולחן ועל הערך המוסף שבתכנון, בחשיבה ובמעקב ובקרה משותפים. גובשו נהלים בנוגע ללוחות הזמנים ולדרכי הביצוע של פעולות תל"מ, כולל מועדים להצעות לתוכניות ולתשתיות חדשות, פורמט ונוסח של הצעות, לוחות זמנים ונהלים להצגה, דיון והחלטה על תוכניות. הנהלים גם מסדירים את פעילותן של ועדות התוכניות ואת תפקידי ניהול התוכנית וריכוזה.

OPHIOTHIN
Auditorium

10 הרצאות, כינוסים ואירועים ביוזמת האקדמיה

10 הרצאות, כינוסים ואירועים ביוזמת האקדמיה

במסגרת תפקידה המוגדר בחוק – "לטפח ולקדם פעילות מדעית" – האקדמיה עורכת הרצאות, כינוסים וימי עיון. רבים מהאירועים פתוחים לקהל הרחב (בפרק זה מצוינים האירועים שיזמה האקדמיה מיום 1 בספטמבר 2025 עד 10 בספטמבר 2026).

* לצפייה בהרצאות המוקלטות יש ללחוץ על הקישור בשם האירוע.

ערב נר שלישי של חנוכה תשפ"ו (16 בדצמבר 2025)

הישיבה הפתוחה של האספה הכללית
וטקס קבלת החברות והחברים החדשים לאקדמיה

ברכות

פרופ' דוד הראל, פרופ' מרגלית פינקלברג

משתתפים

פרופ' אבנר הולצמן, פרופ' יוסף קוסט,
פרופ' ליעד מודריק (מנחה)

החברות והחברים החדשים

פרופ' אלון גני

פרופ' אבנר דה שליט

פרופ' חוה יבלונקה

פרופ' ששון צחייק

פרופ' יגאל שוורץ

פרופ' רותם שורק

הרצאות שנתיות

י"ג בכסלו תשפ"ו (3 בדצמבר 2025)

ההרצאה השנתית ע"ש צ'ארלס דרווין לשנת 2025

ברכות: פרופ' דוד הראל

יו"ר: פרופ' יוסף קוסט

פרופ' לירן כרמל, המחלקה לגנטיקה, המכון למדעי החיים
ע"ש אלכסנדר סילברמן, האוניברסיטה העברית בירושלים,
הרצה בנושא: Ancient DNA is rewriting human
evolution: A journey through genetics and
epigenetics

ט"ז בתמוז תשפ"ו (1 ביולי 2026)

ההרצאה השנתית ע"ש צ'ארלס דרווין לשנת 2026

ברכות: פרופ' דוד הראל

יו"ר: פרופ' יוסף קוסט

פרופ' יואל רק, חבר האקדמיה, הפקולטה למדעי
הרפואה והבריאות ע"ש גריי, אוניברסיטת תל אביב,
הרצה בנושא: Tempo and Mode in Human
Evolution

כינוסים ימי עיון

כ"ט בתשרי תשפ"ו (21 באוקטובר 2025)

הרצאה בסדרת "הרצאות מבית"

חברת האקדמיה פרופ' נעמה פרידמן

דיסלקסיות: מתאוריה לאנשים, מאנשים לתאוריה

ברכות: פרופ' דוד הראל

יו"ר: פרופ' שמעון אולמן

כ"א במרחשוון תשפ"ו (12 בנובמבר 2025)

המפגש הראשון בסדרת "בשערי האקדמיה" לשנת תשפ"ו

"התחלות ביקום"

דברי פתיחה: פרופ' דוד הראל

יו"ר: פרופ' אורה אנטין-וולמן

משתתפים: פרופ' רנן ברקנא, פרופ' צחי פלפל

י' בכסלו תשפ"ו (30 בנובמבר 2025)

כינוס לכבוד פרופ' מייקל וולצר בהגיעו לגיל 90

בשיתוף מכון ון ליר בירושלים

ברכות: פרופ' משה הלברטל, פרופ' שי לביא, פרופ'
יולי תמיר

יו"ר: פרופ' שי לוי, פרופ' אבישי מרגלית, פרופ' רונית
עיר-שי, פרופ' יולי תמיר

מרצה אורח: פרופ' מייקל וולצר

משתתפים: פרופ' נעם גדרון, פרופ' חיים גנז, פרופ' דוד
הד, פרופ' משה הלברטל, פרופ' נעם זהר, פרופ' ראיף
זריק, פרופ' מנחם לורברבוים, פרופ' פניה עוז-זלצברגר,
פרופ' מנחם מאוטנר, פרופ' ניסים מזרחי, פרופ' חאלד
פוראני, פרופ' ג'ולי אליזבת קופר, פרופ' יעל שטרנהל,
פרופ' יולי תמיר

מימין: חברת האקדמיה פרופ' אורה אנטין-וולמן, פרופ' רנן ברקנא ופרופ' צחי פלפל במפגש "התחלות ביקום"

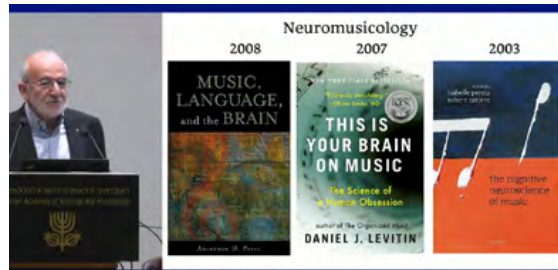
י"ח בטבת תשפ"ו (7 בינואר 2026)

המפגש השני בסדרת "בשערי האקדמיה" לשנת תשפ"ו

Ⓢ "התחלות בתרבות"

יו"ר: פרופ' יגאל שוורץ

משתתפים: פרופ' נתן וסרמן, פרופ' אדוין סרוסי

חבר האקדמיה פרופ' אדוין סרוסי במפגש "התחלות בתרבות"

ט"ז בשבט תשפ"ו (3 בפברואר 2026)

Ⓢ כינוס אדמס לשנת 2026

מנחה ודברי פתיחה: פרופ' משה אורן

ברכות: פרופ' דוד הראל

המלגאים: עמית אלעד, נדיר בוני, אלעד בלאס, מעין

זיו, איה מארק, אוהד סגל, ירון שפר

הרצאת אורח: פרופ' אריאל פורת, פרופ' מור פרץ

חבר האקדמיה פרופ' אריאל פורת בכינוס אדמס 2026

כ"ט בשבט תשפ"ו (16 בפברואר 2026)

Ⓢ ובינר להצגת דוח מצב המדע בישראל תשפ"ו / 2025

דברי פתיחה: פרופ' דוד הראל

הצגת עיקרי הדוח: פרופ' מיכל פלדמן

ח' באדר תשפ"ו (25 בפברואר 2026)

המפגש השלישי בסדרת "בשערי האקדמיה" לשנת תשפ"ו

Ⓢ "התחלות ביהדות"

יו"ר: פרופ' שולמית אליצור

משתתפים: פרופ' אהרן ממון, פרופ' ורד נעם

כ"ו באייר תשפ"ו (13 במאי 2026)

המפגש הרביעי בסדרת "בשערי האקדמיה" לשנת תשפ"ו

Ⓢ "התחלות בישראל"

יו"ר: פרופ' נילי כהן

משתתפים: פרופ' רון חריס, פרופ' מעוז עזריהו

מימין: פרופ' רון חריס, פרופ' מעוז עזריהו ונשיאת האקדמיה לשעבר פרופ' נילי כהן במפגש "התחלות בישראל"

ב'–ד' בסיוון התשפ"ו (18–20 במאי 2026)

כינוס בין-לאומי Tracing Topoi

ברכות: פרופ' לאונה טוקר, פרופ' מרגלית פינקלברג

יו"ר: פרופ' סנפורד בודיק, פרופ' ראובן בורג, פרופ'

שולי ברזילי, פרופ' חניטה גוטבלאט, פרופ' אבנר

הולצמן, פרופ' יונתן ויטמן, ראובן וייס, פרופ' אלי

לדרהנדלר, פרופ' שרה סטרומזה, פרופ' שמואל פיינר,

פרופ' מרגלית פינקלברג, ד"ר יעל שפירא

משתתפים: ד"ר אור אמיר, ד"ר זואי בינסטוק, פרופ'

גליה בנזימן, פרופ' איתן בר-יוסף, ד"ר דוד הדר, פרופ'

שירה וולוסקי, פרופ' יונתן ויטמן, פרופ' אפרים זיכר,

חנה לנדס, לוני מונקה, פרופ' יהונתן סטבסקי, פרופ'

גדליה סטרומזה, ד"ר הנא סליבא-סלמאן, נתן עברון,

ד"ר אסנת עתאמנה, אורית קליין ורצקי, ד"ר יפית שחר

Prof. Ahmed H. al-Rahim, Prof. Adina Ciugureanu, Prof. Rita Copeland, Dr. Hillel

Feuerstein, Dr. Phillip Lobo, Arleen Lonescu,

Prof. Carsten Meiner, Prof. Laurent Milesi,

Edward Waysband, Prof. Márcia Vinha

ט"ז בסיוון תשפ"ו (1 ביוני 2026)

סימפוזיון המדע של פרסי בלווטניק לחוקרים

צעירים בישראל לשנת 2026

ברכות: ד"ר סוניה דוגאל, פרופ' דוד הראל
הרצאת אורח: פרופ' שי כרמי
הרצאות הזוכים בפרסים: פרופ' אורי בן-דוד, פרופ'
פז בנימיני, ד"ר סרגיי סמנוב

פרופ' אורי בן-דוד בסימפוזיון המדע של פרסי בלווטניק

י"ח בסיוון תשפ"ו (3 ביוני 2026)

יום העיון הרביעי בסדרה "תשתיות במדעי הרוח" הילכו שניים (או יותר) יחדיו? מחקר רב-תחומי

במדעי הרוח

דברי פתיחה: פרופ' ישראל ברטל
ברכות: פרופ' דוד הראל
יו"ר: פרופ' דין דודאי, פרופ' נילי כהן, פרופ' אהוד למ
משתתפים: פרופ' אהוד אחישר, פרופ' יונתן בן-דב, פרופ'
ארז בן-יוסף, פרופ' מיכל בראשר סיגל, פרופ' מירי ימיני, פרופ' הילה יעקובסון, פרופ' דפנה לנגוט,
פרופ' יובל רוטמן, פרופ' אורלי שנקר

כ"ז בסיוון תשפ"ו (11 ביוני 2026)

יום עיון בנושא: התמדה במסלולי מצוינות

במתמטיקה ובמדעים

ברכות: פרופ' אבישי הניק, פרופ' דוד הראל
יו"ר: פרופ' רותי סגל, פרופ' סראב אבורביעה קווידר, פרופ'
אורלי רובינשטיין

משתתפים: פרופ' פאדיה נאסר אבו אלהיג'א, פרופ'
ג'האד אלצאנע, פרופ' רקפת אקרמן, פרופ' אדר בן-
אליהו, ד"ר יניב ביטון, פרופ' זהבית כהן, מר מוהנא
פארס, פרופ' יניב פניגר, פרופ' שולמית קפון, פרופ'
אבי קפלן

ג' בתמוז תשפ"ו (18 ביוני 2026)

סימפוזיון אתגרי השיטור בישראל

ברכות: פרופ' דוד הראל, פרופ' באדי חסייסי
יו"ר: פרופ' דיויד וייסבורד, פרופ' באדי חסייסי,
פרופ' טל יונתן-זמיר, פרופ' יעל ליטמנוביץ'
משתתפים: רנ"צ בדימוס רוני אלשיך, פרופ' ברק
אריאל, אמנון בארי-סוליציאנו, עו"ד רדא ג'אבר, אבי
אלון, פרופ' רוני פקטור, ד"ר גלי פרי, רנ"צ בדימוס
משה קראדי, שרי קרויזר, פרופ' אפרת שהם

רב השיח בהשתתפות מפכ"ל המשטרה בדימוס בכינוס בנושא אתגרי השיטור בישראל

ז' בתמוז תשפ"ו (22 ביוני 2026)

הרצאה במסגרת פורום דרכי המשי

Transforming Urban Patterns and Pilgrimage:

Routes in Post-Mongol Central Asia

ברכות: פרופ' מרגלית פינקלברג
יו"ר: פרופ' מיכל בירן
משתתפים: פרופ' אלנה פסקלבה

ח' בתמוז תשפ"ו (23 ביוני 2026)

סמינר אדמס לשנת 2026

Celebrating the Awardees of the Adams Fellowships
in Memory of Mr. Marcel Adams

ברכות: פרופ' דוד הראל

ברכות מטעם המשפחה: מר סילבן אדמס

מנחה: פרופ' משה אורן

המלגאים: עמית אלעד, נדיר בוני, אלעד בלאס,
מעין זיו, איה מארק, אוהד סגל, יונתן יונג, יעל כהן,
אביעזר סילברמן, יעלה פרסקי וייל, תומר דויד קידר,
מיה שלזינגר

חבר האקדמיה פרופ' משה אורן בסמינר אדמס

ב' באב תשפ"ו (16 ביולי 2026)

ערב עיון לרגל צאתו לאור של הספר "קונטרס ימי

שמואל: תולדות ר' שמואל הורוויץ וסדר נסיעתו לאומן"

מאת חבר האקדמיה פרופ' יונתן מאיר

דברי פתיחה: פרופ' ישראל ברטל

יו"ר: פרופ' אבנר הולצמן

משתתפים: פרופ' יונתן מאיר, ד"ר אלה מרצ'נקו, פרופ'

צבי מרק, פרופ' גדי שגיב

חבר האקדמיה פרופ' יונתן מאיר בערב העיון לרגל צאתו לאור של הספר "קונטרס ימי שמואל"

אירועים לזכר חברי אקדמיה

ד' בחשוון תשפ"ו (26 באוקטובר 2025)

ערב עיון לזכרו של נשיא האקדמיה לשעבר

פרופ' יעקב זיו בנושא פועלו המדעי ותרומתו למדינת
ישראל

ברכות: פרופ' שמעון אולמן, פרופ' דוד הראל, ד"ר

יוסי ורדי, פרופ' נילי כהן, גדעון פרנק

משתתפים: פרופ' חיים הררי, נעם זיו, פרופ' יהושע

יורטנר, פרופ' נרי מרחב, Prof. Andrew Viterbi

י"א במרחשוון תשפ"ו (2 בנובמבר 2025)

ערב עיון לזכרו של חבר האקדמיה

פרופ' יהודה באואר במלאת שנה לפטירתו

דברי פתיחה: פרופ' נילי כהן

יו"ר: פרופ' שולמית וולקוב

משתתפים: פרופ' חוי דרייפוס, דנית כהן (באואר),

פרופ' דן מכמן, פרופ' מנואלה קונסוני

הרצאות לכבוד חברי האקדמיה

למעלה, מימין: חבר האקדמיה פרופ' יוחנן פרידמן, חבר האקדמיה פרופ' הלל פורסטנברג; למטה, מימין: חבר האקדמיה פרופ' יעקב כדורי, חבר האקדמיה פרופ' שהרן שלח וחברת האקדמיה פרופ' רחל אלתרמן

יו"ר: פרופ' מאיר בראשר

משתתפים: פרופ' ליבנת הולצמן, ד"ר רועי פישל, פרופ' יוחנן פרידמן, פרופ' דוד שולמן

כ"ג בתמוז תשפ"ו (8 ביולי 2026)

▶ **ערב עיון לכבוד חבר האקדמיה פרופ' הלל פורסטנברג**
בהגיעו לגיל 90

"יש סדר באי-סדר"

ברכות: פרופ' אלי גלזר, פרופ' דוד הראל, פרופ' בנימין ווייס

יו"ר: פרופ' אלכס לובוצקי, פרופ' תמר ציגלר
משתתפים: פרופ' אורי בדר, פרופ' ויטלי ברגלסון, פרופ' מיכאל (מייק) הוכמן, פרופ' הלל פורסטנברג, ד"ר שולמית פורסטנברג-לוי, פרופ' גיל קלעי.
הסרט פרקי הלל בבימוי ישעיהו פורסטנברג

א' באב תשפ"ו (15 ביולי 2026)

▶ **ערב עיון לכבוד חברת האקדמיה**
פרופסור רחל אלתרמן בהגיעה לגבורות

ברכות: פרופ' מרגלית פינקלברג

יו"ר: פרופ' יורם בילו
משתתפים: פרופ' רחל אלתרמן

ה' במרחשוון תשפ"ו (27 באוקטובר 2025)

▶ **ערב עיון לכבוד חבר האקדמיה פרופ' יעקב כדורי**
בהגיעו לגבורות

ברכות: פרופ' מרגלית פינקלברג

יו"ר: פרופ' עמנואל טוב
משתתפים: פרופ' יעקב כדורי, פרופ' מנחם קיסטר, פרופ' ישי רוזן-צבי, Prof. Hindy Najman

כ' במרחשוון תשפ"ו (11 בנובמבר 2025)

▶ **ערב עיון לכבוד חבר האקדמיה פרופ' שהרן שלח**
בהגיעו לגבורות

"מכאוס לסדר ובחזרה, מאוקלידס ליציבות וכפייה נאותה"

ברכות: פרופ' אורי אברהם, פרופ' דוד הראל, פרופ' תמר ציגלר, פרופ' דוד קשדן
יו"ר: פרופ' יאיר חיות, פרופ' איתי קפלן
משתתפים: פרופ' אהוד הרושובסקי, פרופ' אסף חסון, פרופ' קובי פטרזיל, פרופ' מנחם קוג'מן, פרופ' אסף רינות, פרופ' שהרן שלח

ט' בטבת תשפ"ו (29 בדצמבר 2025)

▶ **ערב עיון לכבוד חבר האקדמיה פרופ' יוחנן פרידמן**
בהגיעו לגיל 90

ברכות: פרופ' דוד הראל, ד"ר ורדית טוקטלי, פרופ' איתן קולברג, Prof. Sujata Ashwarya

11 < תקציב האקדמיה

11 < תקציב האקדמיה לשנת תשפ"ו

(כל הסכומים באלפי שקלים)

14,000	הקצבות ות"ת (הוועדה לתכנון ולתקצוב)
70	הכנסות מפרסומים
1,210	הכנסות מקרנות
850	תקורה מהקרן הלאומית למדע
320	תקורה מניהול פרויקטים
250	הכנסות מימון נטו
16,700	סה"כ הכנסות תקציב שוטף
19,515	סה"כ הכנסות מיזמים במימון חיצוני
36,215	סה"כ הכנסות

460	החטיבה למדעי הטבע
420	החטיבה למדעי הרוח
255	קידום המדע
660	כינוסים מדעיים וקשרי קהילה
430	פרסומים
1,250	האגף לקשרים בין-לאומיים
270	ייעוץ וקשרי ממשל
200	האקדמיה הצעירה הישראלית
75	מלגות רות ארנון
2,280	הנהלה, כלליות ומשרדיות
9,620	שכר ונלוות
780	פחת
16,700	סה"כ הוצאות תקציב שוטף
19,515	סה"כ הוצאות מיזמים במימון חיצוני
36,215	סה"כ הוצאות

עודף (גירעון) 0

"THE PURSUIT OF KNOWLEDGE
ITS OWN SAKE, AN ALMOST
LOVE OF JUSTICE AND DESIRE
PERSONAL INDEPENDENCE THE
THE FEATURES OF THE JEWISH
TRADITION WHICH MADE ME THANK
STARS THAT I BELONG TO IT" (1934)

אני סקרו חסד חקנה -
איתי, ידוד - פערנות -
CALIT (1934)

12 < ועדות האקדמיה

12 < ועדות האקדמיה

ועדות פעילות לשנת תשפ"ו (לפי סדר האל"ף-בי"ת)

הוועד המנהל של האקדמיה הצעירה הישראלית

פרופ' מירי ימיני (עד ינואר 2026), פרופ' אסף שוורץ – יו"ר (מפברואר 2026), פרופ' ג'ניפר אושר, ד"ר עדי אשכנזי (ממאי 2026), פרופ' יצחק ברקוביץ; תמי פלג – רכזת

הוועדה הישראלית של פרס כדור הארץ של פרונטירס (Frontiers Planet Prize)

פרופ' נגה קרונפלד-שור – יו"ר, פרופ' סיגל אברמוביץ, פרופ' איתי הלוי, פרופ' יוסי לוי, פרופ' מיה נגב, פרופ' רם פישמן; מאירה ברנדויין – רכזת

הוועדה הלאומית לאנרגיות גבוהות

פרופ' מרק קרלינר – יו"ר, פרופ' הלינה אברמוביץ, פרופ' שקמה ברסלר, פרופ' יונית הוכברג, פרופ' שלומית טרם, פרופ' ירון עוז, פרופ' גלעד פרז, פרופ' יעל שדמי; ד"ר יעל בן-חיים – רכזת

הוועדה הלאומית לפיזיקה גרעינית

פרופ' אלי פיסצקי – יו"ר, חברים בוועדה נציגי המוסדות הבאים: אוניברסיטת בן-גוריון בנגב, האוניברסיטה העברית בירושלים, הטכניון – מכון טכנולוגי לישראל, מכון ויצמן למדע, אוניברסיטת תל אביב

הוועדה הלאומית לקרינת סינכרוטרון

פרופ' שרון שוורץ – יו"ר, פרופ' יובל גולן, פרופ' יואל הירש, פרופ' יואל זוסמן, פרופ' עודד ליבנה, פרופ' מיטל לנדאו, פרופ' בעז פוקרוי; ד"ר יעל בן-חיים – רכזת

הוועדה המייעצת הישראלית למלגות קרן פולקס

פרופ' גדעון רכבי – יו"ר, פרופ' אוהד בירק, פרופ' יהודית ברגמן, פרופ' ליאור גפטיין, פרופ' רביד שטראוסמן; ד"ר יעל בן-חיים – רכזת

הוועדה להצעת מועמדים חדשים לחטיבה למדעי הטבע

פרופ' מוטי שגב – יו"ר, פרופ' מיכל אירני, פרופ' ינון בן-נריה; ד"ר יעל בן-חיים – רכזת

הוועדה להצעת מועמדים חדשים לחטיבה למדעי הרוח

פרופ' ישראל ברטל – יו"ר, פרופ' אבנר הולצמן, פרופ' לאונה טוקר, פרופ' סמי סמוחה; סימה דניאל – רכזת

המרכז האקדמי בקהיר

הנהלה: אסתר סיוון – יו"ר, פרופ' גבריאל רוזנבאום, פרופ' יצחק רייטר, פרופ' שמעון שמיר

ועדת ביואתיקה

פרופ' שי לביא – יו"ר, פרופ' ליאת איילון, ד"ר עתניאל דרור, פרופ' יעקוב חנא, פרופ' יוסף ירדן, פרופ' אפרת לוי-להד, פרופ' פרנצ'סקה לוי-שפר, פרופ' מישל רבל, עו"ד ד"ר סיון תמיר; ד"ר יעל בן-חיים – רכזת

ועדת דוח מצב המדע בישראל 2025

פרופ' עדי קמחי – יו"ר, פרופ' גדי אייזנשטיין, פרופ' ינון בן-נריה, פרופ' נירה ליברמן, פרופ' שרה סטרומזה, פרופ' מיכל פלדמן, פרופ' מוטי שגב; לירון דין – רכזת

תת-הוועדה לבין-לאומיות

פרופ' מוטי שגב (יו"ר), פרופ' אורי בנין, פרופ' דניאל זייפמן, פרופ' מירי ימיני, פרופ' ערן משורר

תת-הוועדה למדעי החברה

פרופ' נירה ליברמן (יו"ר), פרופ' תומר בלומקין, פרופ' ורד ויניצקי-סרוסי, פרופ' מוחמד חאג'־יחיא, פרופ' עמרי ידלין

תת-הוועדה למדעי החיים והרפואה

פרופ' ינון בן-נריה (יו"ר), פרופ' קרן אברהם, פרופ' יובל דור, פרופ' ארז לבנון, פרופ' ליעד מודריק

תת-הוועדה למדעי הרוח

פרופ' שרה סטרומזה (יו"ר), פרופ' דוד אנוך, פרופ' שחר גלילי, פרופ' גיל גמבש, פרופ' גליה צבר

תת-הוועדה למדעים המדויקים

פרופ' מיכל פלדמן (יו"ר), פרופ' חיים ביידנקופף, פרופ' מינה טייכר, פרופ' אילן מרק, פרופ' אבי צדוק

תת-הוועדה לתשתיות מחקר

פרופ' גדי איזנשטיין (יו"ר), פרופ' יובל גולן, פרופ' בני גייגר, פרופ' ניר טסלר, פרופ' ארז עציון

ועדת הביקורת

פרופ' מרדכי (מוטי) הייבלום, פרופ' יוסף קפלן; יואב טאובמן – רכז

ועדת ההיגוי והשיפוט של תוכנית מלגות אדמס

פרופ' משה אורן – יו"ר, פרופ' יואב בנימיני, פרופ' אשרף בריק, פרופ' נעמה ברקאי, פרופ' דוד (דודי) גרשוני, פרופ' גדעון דגן, פרופ' יובל דור, פרופ' שמריהו הוז, פרופ' ישעיהו (איש) טלמון, פרופ' יוסף קוסט, מר דוד קורי (משקיף), פרופ' שרית קראוס, פרופ' חרמונה שורק, פרופ' מיכה שריר; מאירה ברנדויין – רכזת

ועדת ההיגוי להרצאה השנתית על שם אלברט איינשטיין

פרופ' יוסי קוסט – יו"ר; ד"ר יעל בן-חיים – רכזת

ועדת ההיגוי להרצאה השנתית על שם מרטין בובר

פרופ' יגאל שוורץ – יו"ר, פרופ' גיא בר-עוז, פרופ' אבנר דה שליט, פרופ' אבנר הולצמן, פרופ' חוה יבלונקה; סימה דניאל – רכזת

ועדת ההיגוי להרצאה השנתית על שם צ'ארלס דרווין

פרופ' יוסי קוסט – יו"ר, פרופ' תמר דיין, פרופ' חוה יבלונקה; ד"ר יעל בן-חיים – רכזת

ועדת ההיגוי למיפוי פגיעות לסיכוני אקלים

פרופ' ערן פייטלסון – יו"ר, פרופ' תמר דיין, פרופ' אלון טל, פרופ' דן יקיר, פרופ' נעמי כרמון ז"ל, פרופ' דורון לביא, פרופ' מיה נגב, פרופ' ערן פרידלר, פרופ' דוד פרלמוטר, פרופ' נגה קרונפלד-שור; שגית פורת – רכזת

ועדת ההיגוי להתמודדות עם משבר האקלים

פרופ' דן יקיר – יו"ר, פרופ' צבי בן-אברהם, פרופ' נעמה גורן-ענבר, פרופ' נדב דוידוביץ, פרופ' יואב יאיר, פרופ' יוסי לוי, פרופ' שלומית פז, פרופ' טליה פישר, פרופ' דני רבינוביץ, פרופ' דני רוזנפלד, פרופ' איתן ששינסקי; ד"ר נירית טופול – רכזת

ועדת ההיגוי לסדרה "בשערי האקדמיה"

פרופ' ידן דודאי, פרופ' אבנר הולצמן, פרופ' דוד הראל, פרופ' נילי כהן; נעמה שילוני – רכזת

ועדת ההיגוי של מיזם MGH (Monumenta Germaniae Historica)

פרופ' אלישבע באומגרטרן – יו"ר, פרופ' משה אידל, יעקב גוגנהיים, פרופ' שמחה עמנואל, פרופ' אפרים שהם-שטיינר; סימה דניאל – רכזת

ועדת ההשקעות

דן זיסקינד, גרי ליבלר, יוסי לנץ, אהוד נייגר; יואב טאובמן – רכז

ועדת הכספים

ירום אריאב, פרופ' קרנית פלוג; יואב טאובמן – רכז

ועדת הערכת מצוינות אקדמית

פרופ' חגית מסרירון – יו"ר, פרופ' שרה סטרומזה – יו"ר, פרופ' רוזה אזהרי, פרופ' דוד אנוך, פרופ' אשרף בריק, פרופ' יצחק ברקוביץ, פרופ' עודד גולדרייך, פרופ' סיריל כהן, פרופ' נירה ליברמן; אלעד כהן – רכז

ועדת הפאונה והפלורה של ארץ ישראל

ד"ר מנחם גורן – יו"ר, פרופ' עוזי פליטמן – יו"ר, פרופ' בלה גליל, פרופ' גדעון דגן, פרופ' נטע דורצ'ין, ד"ר דניאל יואל, פרופ' מרדכי כסלו, ד"ר אורי פרגמן-ספיר, ד"ר יותם ציפר-ברגר; ד"ר יעל בן-חיים – רכזת

ועדת הפרסומים

פרופ' יונתן מאיר – יו"ר, פרופ' מאיר מיכאל בראשר, פרופ' ידין דודאי, פרופ' תמר דיין, פרופ' אבנר הולצמן, פרופ' שמואל פיינר; ליאת אושרי – רכזת

ועדת השיפוט לתוכנית המלגות לתלמידי מחקר במדעי הרוח והחברה

מיסודה של הקרן ע"ש אליכס דה רוטשילד

פרופ' נילי כהן – יו"ר, פרופ' איריס אידלסון-שיין, פרופ' יורם בילו, פרופ' אבנר הולצמן; מאירה ברנדווין – רכזת

ועדת חיפוש מועמדים לתפקידי נשיא וסגן נשיא

פרופ' נילי כהן – יו"ר, פרופ' אורה אנטין-וולמן, פרופ' עודד גולדרייך, פרופ' גדליה סטרומזה, פרופ' יוחנן פרידמן, פרופ' אהרן צ'חנובר; אסתר סיוון – רכזת

ועדת מאגרי מידע לאומיים למדעי הרוח והחברה

פרופ' אבנר דה שליט – יו"ר, פרופ' איריס אידלסון-שיין, פרופ' אורלי לואיס, פרופ' ורד נעם, פרופ' רננה קידר, פרופ' דפנה רבן; סימה דניאל – רכזת

ועדת מומחים בנושא התמדה במסלולי מצוינות במתמטיקה ומדעים

פרופ' אבישי הניק – יו"ר צוות המומחים, פרופ' סראב אבו רביעה קוידר, פרופ' רותי סגל, פרופ' דיויד פורטס, פרופ' רחל גלי צינמון, פרופ' אורלי רובינשטיין; ד"ר נירית טופול – רכזת

ועדת מפת דרכים למדע

פרופ' דוד הראל – יו"ר, פרופ' ברק מדינה – יו"ר, פרופ' אלישבע באומגרטן, פרופ' אשרף בריק, פרופ' אבנר דה שליט, פרופ' משה הלברטל, פרופ' דניאל זייפמן, פרופ' מנואל טרכטנברג, פרופ' פרץ לביא, פרופ' ליעד מודריק, פרופ' פייסל עזאיזה, פרופ' חגית עטייה, מר אורני פטרושקה, פרופ' מיכל פלדמן, פרופ' גליה צבר, פרופ' אהרון צ'חנובר, פרופ' בינה קליסקי, פרופ' עדי קמחי; לירון דין – רכזת

ועדת עתיד המשטרה והשיטור בישראל – מה ניתן ללמוד מן המחקר?

פרופ' דוד וייסבורד – יו"ר, פרופ' באדי חסייסי – יו"ר, פרופ' גיא בן פורת, תת־ניצב בדימוס יגאל חדד, פרופ' מונא חורי, פרופ' פני יובל, פרופ' טל יונתן־זמיר, ניצב משנה בדימוס לילך לאופמן, ד"ר יעל ליטמנוביץ, פרופ' ברק מדינה, פרופ' אביטל מנטוביץ, פרופ' גוסטבו מש, פרופ' יובל פלדמן; ד"ר טלי פרידמן – רכזת

ועדת פרס בחקר הקבלה על שם גרשם שלום

פרופ' מרגלית פינקלברג – יו"ר, פרופ' שרה סטרומזה, פרופ' שמחה עמנואל, פרופ' מישל רבל; סימה דניאל – רכזת

ועדת תוכניות החטיבה למדעי הטבע

פרופ' תמר דיין – יו"ר, פרופ' נעם ניסן, פרופ' יוסי קוסט; ד"ר יעל בן־חיים – רכזת

ועדת תוכניות החטיבה למדעי הרוח והחברה

פרופ' אהרן ממון – יו"ר, פרופ' שולמית אליצור, פרופ' אבנר הולצמן, פרופ' מוחמד חאג'־יחיא, פרופ' שרה סטרומזה; סימה דניאל – רכזת

ועדת תוכנית מלגות הצטיינות לחוקרי בתר־דוקטורט מחו"ל

פרופ' מוטי שגב – יו"ר, ד"ר גדעון אבני, פרופ' יונינה אלדר, פרופ' עמנואל בלוך, פרופ' אהוד בנין, פרופ' אשרף בריק, פרופ' נעמה ברקאי, פרופ' רג'א ג'ריס, פרופ' יונית הוכברג, פרופ' לירן כרמל, פרופ' אילן מרק, פרופ' מארן ניהוף, פרופ' אבינועם צדוק, פרופ' נתן קלר, פרופ' שרית קראוס, פרופ' מיכאיל קרייני, פרופ' מני שלום, פרופ' דוד שפריצק; מאירה ברנדויין – רכזת

13 נציגי האקדמיה בגופים ובמוסדות

13 < נציגי האקדמיה בגופים ובמוסדות

מועצת הספרייה הלאומית פרופ' דוד הראל (יו"ר)	הוועדה המדעית-חינוכית של המכון לחקר מורשת דוד לוי פרופ' שמחה עמנואל
מועצת הקרן הלאומית למדע פרופ' דוד הראל (יו"ר) פרופ' ישראל ברטל, פרופ' סרג'יו הרט	הוועדה המדעית של המרכז למורשת יהדות אתיופיה פרופ' חגי ארליך, פרופ' גליה צבר
מועצת פרסי הארז פרופ' נוגה אלון, פרופ' סרג'יו הרט	הוועדה לבחירת זוכי מלגות פולונסקי פרופ' יורם בילו
פורום תל"מ (תשתיות לאומיות למחקר ולפיתוח) פרופ' שמעון אולמן (יו"ר)	המועצה הלאומית למחקר ופיתוח (מולמו"פ) פרופ' יוסי קוסט
קורטוריון הטכניון – מכון טכנולוגי לישראל פרופ' יוסף קוסט	המועצה של מרכז זלמן שזר לחקר תולדות העם היהודי פרופ' יורם בילו, פרופ' ישראל ברטל
קרן יוספה וליאוניד אולשוונג (האפוסטרופוס הכללי) אסתר סיוון	הקרן הדו-לאומית למדע ארצות-הברית-ישראל פרופ' אלכס לובוצקי
	הקרן על שם ד"ר מינה שפירמן וד"ר אוטו שפירמן ז"ל אסתר סיוון

14 < חברים שהלכו לעולמם

חברים שהלכו לעולמם בשנה החולפת (תשפ"ו)

פרופ' מיכאל רבין

(תרצ"א-תשפ"ו)

פרופ' מיכאל רבין נולד בשנת 1931 בברסלאו (כיום ורוצלב שבפולין). עלה לישראל עם משפחתו כילד. למד בבית הספר הריאלי העברי בחיפה, ובמלחמת העצמאות שירת בחיל התותחנים. פרופ' רבין סיפר שבצעירותו רצה להיות מיקרוביולוג בהשפעת הספר "צידי החיידקים" של פאול דה קריף, אולם עבר למתמטיקה בשל "ניקיונה" והאפשרות להגיע בה להישגים בכוח המחשבה בלבד.

את התארים הראשון והשני עשה רבין במתמטיקה באוניברסיטה העברית בירושלים, ואת הדוקטורט כתב בפרינסטון בהנחיית אלונזו צ'רץ, מאבות תורת החישוביות. לאחר תקופה במכון למחקרים מתקדמים בפרינסטון

הגיע ב־1958 כמרצה לאוניברסיטה העברית.

פרופ' רבין היה אחד המדענים הגדולים והחשובים ביותר שמדינת ישראל הצמיחה. הוא היה חריף שכל במיוחד ומתמטיקאי מבריק, שעסק בתחילת דרכו בעיקר בלוגיקה מתמטית ובאלגברה. בסוף שנות החמישים פנה רבין לנושאים הקשורים למחשבים, כשהוא מפליא בגיבוש מושגי יסוד ובהישגים חלוציים בחישוביות, בסיבוכיות ובתורת ההצפנה.

פריצת הדרך הידועה ביותר של רבין הייתה ב־1959, בעבודה משותפת עם דנה סקוט במעבדת המחקר של IBM. במאמרם הניחו את הבסיס לתורת האוטומטים הסופיים והגדירו את מושג האוטומט הלא-דטרמיניסטי. ב־1976 זכו על עבודתם בפרס טיורינג, ה"נובל" של מדעי המחשב. רבין היה מהראשונים שהפנו את תשומת הלב לקבוצת הבעיות P, שניתנות לחישוב בזמן "סביר", דהיינו פולינומיאלי בגודל הקלט, והניח את היסודות לאלגוריתמים הסתברותיים/אקראיים, בהציגו אלגוריתם הסתברותי מהיר מאוד, ויפהפה, לבדיקת ראשוניות של מספרים. בהמשך פרסם אלגוריתמים חשובים נוספים, בין השאר לחיפוש שרשרות תווים בטקסט, ובנושאים בתורת ההצפנה. במאמר חשוב ב־1969 הראה את הכריעות (כלומר הניתנות לחישוב) של התורה הלוגית S2S, ובכך פתר שאלה פתוחה בסיסית ביכולת האלגוריתמית להגיע לאמת מתמטית במסגרת עשירת כוח ביטוי. ב־1970 יסד רבין, עם פרופ' אלי שמיר, את המחלקה למדעי המחשב באוניברסיטה העברית, ובהמשך שימש רקטור האוניברסיטה שלוש שנים. לאחר מכן בילה את רוב זמנו בארה"ב, בעיקר באוניברסיטת הרווארד.

השפעתו של פרופ' רבין על מדעי המחשב ועל הטכנולוגיות המשמשות אותנו ביום-יום הייתה עצומה. יש הטוענים שלו היה אפשר לזכות בפרס טיורינג יותר מפעם אחת, הוא היה מקבלו פעמיים ויותר. הוא זכה בעוד פרסים ואותות הוקרה רבים, והיה הראשון במדעני המחשב לזכות בפרס ישראל. רבין גידל דורות של תלמידי מחקר ותרם רבות להתפתחות עולם המחשבים בארץ ולחוסנה המדעי והטכנולוגי של ישראל.

אשתו, רות, שהיה נשוי לה באושר 71 שנים, נפטרה רק כמה חודשים לפניו. רבין היה בן 94 במותו.

יהי זכרו ברוך!

כתב: נשיא האקדמיה פרופ' דוד הראל, עמיתו של פרופ' רבין

פרופ' יגאל תלמי

(תרפ"ה-תשפ"ו)

פרופ' יגאל תלמי, מעמודי התווך של חקר הפיזיקה הגרעינית בישראל, הלך לעולמו בפברואר 2026, יומיים בלבד לאחר יום הולדתו ה-101 ושבעיים לאחר מות אשתו חנה, בגיל 100. פרופ' תלמי תרם תרומות תאורטיות פורצות דרך לחקר המבנה של גרעין האטום, ועבודתו הייתה לאבן דרך בהתפתחות הפיזיקה הגרעינית המודרנית.

פרופ' תלמי נולד בקיבוץ בשנת 1925 ועלה לארץ כתינוק עם הוריו, משה ולאה סמילנסקי, מורים לעברית. המשפחה התיישבה בכפר יחזקאל שבעמק יזרעאל ושינתה את שמה לתלמי, מן השורש "תלם", שסימל בעיניה עיבוד והתחדשות. בילדותו הרבה לקרוא ולטייל, וההיקסמות המוקדמת שלו מדפוסים בטבע באה לידי ביטוי גם בהמשך חייו, כאשר החל לחקור את המבנים הסמויים של גרעין האטום.

באוניברסיטה העברית למד תלמי פיזיקה ומתמטיקה אצל פרופ' יואל רקח, ובמלחמת העצמאות שירת בחיל המדע. הוא היה חלק מקבוצה קטנה של פיזיקאים צעירים שנשלחו להשתלם במרכזי המחקר המובילים בעולם, במימון ממשלתי, מתוך שאיפה לבנות בישראל מחקר בפיזיקה גרעינית ברמה עולמית. "לכולנו הייתה תחושה שהפיזיקה הניסויית בארץ פיגרה אחר מה שנעשה במקומות אחרים. פיזיקה גרעינית הייתה דבר חדש; קרינה קוסמית הייתה אז המקור היחיד לחלקיקים יסודיים", סיפר תלמי.

את הדוקטורט עשה תלמי בהדרכת וולפגנג פאולי בציריך, ואת מחקר הבת-רדוקטורט אצל יוג'ין ויגנר בפרינסטון. עם שובו לישראל היה, ב-1954, מאנשי הסגל הראשונים במחלקה לפיזיקה גרעינית במכון ויצמן למדע, המחלקה האקדמית הראשונה בישראל בתחום.

אחת מתרומותיו המדעיות החשובות ביותר של תלמי הייתה שכלול "מודל הקליפות" של גרעין האטום, המתאר את האופן שבו הפרוטונים והניטרונים בגרעין מאורגנים ברמות אנרגיה, או "קליפות". בשנת 1956 הראה כי חישובים שערך לחיזוי רמות האנרגיה בגרעין הכלור תואמים היטב את תוצאות הניסויים, ובכך סיפק אישוש מובהק ראשון למודל. הצלחת חישוביו העניקה לחוקרים ביטחון בכוחו של המודל, שהיה לכלי רב-עוצמה בחקר מבנה גרעין האטום. ב-1963 פרסם תלמי עם פרופ' עמוס דה-שליט את הספר Nuclear Shell Theory, שהפך לקלאסיקה בתחום.

תלמי כיהן כחבר הוועדה לאנרגיה אטומית, היה חבר האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים משנת 1963 וזכה בפרסים רבים, ובהם פרס ישראל, פרס רוטשילד ופרס א.מ.ת. הוא השתייך לדור הראשון של מדענים שצמח בישראל, ביסס בה מחקר מדעי ברמה בין-לאומית, ולצד הישגיו המדעיים היה שותף מרכזי בבניית של קהילת חוקרי הפיזיקה המקומית ובטיפוח הדורות שבאו אחריו. סיפור חייו ועבודתו שזור בסיפורה של התפתחות המדע במדינה.

יהי זכרו ברוך!

כתב: חבר האקדמיה פרופ' מוטי הייבלום, עמיתו של פרופ' תלמי ז"ל

תרגום: יניב פרקש

חברים שהלכו לעולמם

השנה המצוינת היא שנת הבחירה

תשע"ב/2012	פרופסור למדע המדינה, האוניברסיטה העברית בירושלים	אבינרי, שלמה (תרצ"ג-תשפ"ד)
תשל"ח/1978	פרופסור לתלמוד, האוניברסיטה העברית בירושלים	אברמסון, שרגא (תרע"ו-תשנ"ו)
תשכ"ד/1964	פרופסור למתמטיקה, האוניברסיטה העברית בירושלים	אגמון, שמואל (תרפ"ב-תשפ"ה)
תש"ך/1959	פרופסור לפריזיטולוגיה, האוניברסיטה העברית בירושלים	אדלר, שאול (תרנ"ה-תשכ"ו)
תש"ך/1959	פרופסור לאלקטרוניקה, הטכניון – מכון טכנולוגי לישראל	אולנדורף, פרנץ (תר"ס-תשמ"ב)
תש"ך/1959	פרופסור לתלמוד, האוניברסיטה העברית בירושלים	אורבך, אפרים אלימלך (תרע"ב-תשנ"א)
תשכ"ה/1965	פרופסור לסוציולוגיה, האוניברסיטה העברית בירושלים	אייזנשטדט, שמואל נח (תרפ"ד-תש"ע)
תשכ"א/1961	פרופסור להיסטוריה של העמים המוסלמיים, האוניברסיטה העברית בירושלים	איילון, דוד (תרע"ד-תשנ"ח)
תש"ך/1959	פרופסור לתלמוד, האוניברסיטה העברית בירושלים	אלבק, חנוך (תר"ן-תשל"ב)
תשמ"ז/1987	פרופסור לפיזיקה, מכון ויצמן למדע	אלכסנדר, שלמה (תר"ץ-תשנ"ח)
תשע"ז/2017	פרופסור לגאוגרפיה, האוניברסיטה העברית בירושלים	אלנבלום, רוני (תשי"ב-תשפ"א)
תשס"ב/2002	פרופסור לפיזיקה, מכון ויצמן למדע	אמרי, יוסף (תרצ"ט-תשע"ח)
תשע"ז/2017	פרופסור לאימונולוגיה, מכון ויצמן למדע	אשחר, זליג (תש"א-תשפ"ה)

תשנ"ב/1991	פרופסור ללימודים קלאסיים, האוניברסיטה העברית בירושלים	אשרי, דוד (תרפ"ה-תש"ס)
תש"ס/2000	פרופסור לחקר השואה, האוניברסיטה העברית בירושלים	באואר, יהודה (תרפ"ו-תשפ"ה)
תשנ"ך/1959	פרופסור לפילוסופיה סוציאלית, האוניברסיטה העברית בירושלים	בובר, מרדכי מרטין (תרל"ח-תשכ"ה)
תשמ"א/1981	פרופסור לתולדות עם ישראל, האוניברסיטה העברית בירושלים	ביינארט, חיים (תרע"ח-תש"ע)
תשנ"ג/1993	פרופסורית לביוכימיה חקלאית, האוניברסיטה העברית בירושלים	בירק, יהודית (תרפ"ז-תשע"ג)
תשס"ג/2003	פרופסור לפלאוגרפיה וקוודיקולוגיה, האוניברסיטה העברית בירושלים	בית-אריה, מלאכי (תרצ"ז-תשפ"ד)
תשכ"ח/1968	פרופסור לשפה וספרות ערבית, האוניברסיטה העברית בירושלים	בלאו, יהושע (תרע"ט-תשפ"א)
תשכ"ט/1969	פרופסור לכימיה ביולוגית, אוניברסיטת בן-גוריון בנגב	בלור, משה רודולף (תרס"ב-תשמ"ה)
תשס"ז/2007	פרופסור למחשבת ישראל, אוניברסיטת בן-גוריון בנגב	בלידשטיין, יעקב (תרצ"ח-תש"ף)
תשמ"א/1981	פרופסור לסוציולוגיה, האוניברסיטה העברית בירושלים	בן-דוד, יוסף (תר"ף-תשמ"ו)
תשכ"ו/1966	פרופסור ללשון העברית, האוניברסיטה העברית בירושלים	בן-חיים, זאב (תרפ"ז-תשע"ג)
תשנ"ך/1959	פרופסור לתולדות עם ישראל, האוניברסיטה העברית בירושלים	בער, יצחק פריץ (תרמ"ט-תש"ם)
תשכ"ד/1964	פרופסור לדמוגרפיה ולסטטיסטיקה, האוניברסיטה העברית בירושלים	בקי, רוברטו (תרס"ט-תשנ"ו)
תשנ"ז/1997	פרופסור לפיזיקה, האוניברסיטה העברית בירושלים	בקנשטיין, יעקב (תש"ז-תשע"ה)
תשכ"ג/1963	פרופסור ללוגיקה ולפילוסופיה של המדעים, האוניברסיטה העברית בירושלים	בר-הלל, יהושע (תרע"ה-תשל"ו)
תשנ"ך/1959	פרופסור לכימיה אורגנית, האוניברסיטה העברית בירושלים	ברגמן, ארנסט דוד (תרס"ד-תשל"ה)

תשכ"ח/1968	פרופסור לפרמקולוגיה, בית הספר לרפואה של האוניברסיטה העברית והדסה בירושלים	ברגמן, פליקס (תרס"ח-תשס"ב)
תש"ך/1959	פרופסור לפילוסופיה, האוניברסיטה העברית בירושלים	ברגמן, שמואל הוגו (תרמ"ד-תשל"ה)
תשל"ו/1975	פרופסור לכלכלה, האוניברסיטה העברית בירושלים	ברונו, מיכאל (תרצ"ב-תשנ"ז)
תשס"ח/2008	פרופסור לספרות עברית ולפילוסופיה, האוניברסיטה העברית בירושלים	בריקר, מנחם (תרצ"ה-תשע"ו)
תש"ך/1959	פרופסור לביוכימיה, מכון ויצמן למדע	ברנבלום, יצחק (תרמ"ד-תש"ס)
תשע"ה/2015	פרופסורית למשפטים, האוניברסיטה העברית בירושלים	גבזון, רות (תש"ה-תש"ח)
תשל"א/1971	פרופסור לסוציולוגיה, האוניברסיטה העברית בירושלים	גוטמן, אליהו לואיס (תרע"ו-תשמ"ח)
תשנ"ו/1996	פרופסור לבלשנות ולשפות שמיות, האוניברסיטה העברית בירושלים	גולדנברג, גדעון (תר"צ-תשע"ג)
תשל"ו/1976	פרופסור לכימיה, הטכניון – מכון טכנולוגי לישראל	גינצבורג, דוד (תר"ך-תשמ"ח)
תשנ"ט/1999	פרופסור לתולדות עם ישראל, האוניברסיטה העברית בירושלים	גרוסמן, אברהם (תרצ"ו-תשפ"ד)
תשנ"ח/1998	פרופסור לנירוביולוגיה, מכון ויצמן למדע	גרינולד, עמירם (תש"ה-תשפ"ב)
תשנ"ה/1994	פרופסור לבלשנות ולשפות שמיות, האוניברסיטה העברית בירושלים	גרינפלד, חיים יונה (תרפ"ו-תשנ"ה)
תש"ך/1959	פרופסור למתמטיקה, מכון ויצמן למדע	דבורצקי, אריה (תרע"ו-תשס"ח)
תשכ"ג/1963	פרופסור לפיזיקה, מכון ויצמן למדע	דה-שליט, עמוס (תרפ"ז-תשכ"ט)
תשמ"ב/1982	פרופסור לכימיה פיזיקלית, מכון ויצמן למדע	דוסטובסקי, ישראל (תרע"ט-תשע"א)
תש"ך/1959	פרופסור לתולדות עם ישראל, האוניברסיטה העברית בירושלים	דינור, בן-ציון (תרמ"ד-תשל"ג)

תשנ"ג/1993	פרופסור לספרות אנגלית, האוניברסיטה העברית בירושלים	דלסקי, הלל (תרפ"ו-תשמ"א)
תשכ"ו/1966	פרופסור לזואולוגיה, האוניברסיטה העברית בירושלים	האז, גיאורג (תרס"ה-תשמ"א)
תשנ"ו/1996	פרופסור למקרא, האוניברסיטה העברית בירושלים	הרן, מנחם (תרפ"ה-תשע"ה)
תשכ"א/1961	פרופסור ללימודים קלאסיים, האוניברסיטה העברית בירושלים	וירשובסקי, חיים (תרע"ו-תשל"ז)
תשנ"ך/1959	פרופסור לפיזיולוגיה פתולוגית, בית הספר לרפואה של האוניברסיטה העברית והדסה בירושלים	ורטהיימר, חיים ארנסט (תרנ"ג-תשל"ח)
תשנ"ך/1960	פרופסור לבוטניקה, האוניברסיטה העברית בירושלים	זהרי, מיכאל (תרנ"ח-תשמ"ג)
תשמ"א/1981	פרופסור-מחקר להנדסת חשמל, הטכניון – מכון טכנולוגי לישראל	זיו, יעקב (תרצ"ב-תשמ"ג)
תשע"ג/2013	פרופסור לפיזיקה, מכון ויצמן למדע	זילברברג, ירון (תשי"א-תשע"ט)
תשס"א/2001	פרופסור לרפואה, המרכז הרפואי שיבא, תל השומר ואוניברסיטת תל אביב	זליגסון, אורי (תרצ"ז-תשפ"ב)
תשנ"ג/1993	פרופסור להנדסת חשמל, הטכניון – מכון טכנולוגי לישראל	זכאי, משה (תרפ"ז-תשע"ו)
תשל"ו/1975	פרופסור לביוולוגיה, מכון ויצמן למדע	זקס, ליאו (תרפ"ז-תשע"ד)
תשנ"ך/1959	פרופסור למשפט אזרחי, האוניברסיטה העברית בירושלים	טדסקי, גוידו (גד) (תרס"ז-תשנ"ג)
תשנ"ך/1959	פרופסור ללשון העברית, האוניברסיטה העברית בירושלים	טורסיני, נפתלי הרץ (תרמ"ז-תשל"ד)
תשכ"ח/1968	פרופסור להיסטוריה של העת החדשה, האוניברסיטה העברית בירושלים	טלמון, יעקב לייב (תרע"ו-תש"ס)
תשכ"ד/1964	פרופסור לארכאולוגיה, האוניברסיטה העברית בירושלים	ידין, יגאל (תרע"ז-תשמ"ד)
תש"ס/2000	פרופסורית לביוולוגיה מבנית, מכון ויצמן למדע	יונת, עדה (תרצ"ט-תשפ"ו)

תשנ"ב/1992	פרופסור ללשון העברית, האוניברסיטה העברית בירושלים	יבין, ישראל (תרפ"ג-תשס"ט)
תשכ"ד/1964	פרופסור לפיזיקה ניסויית, האוניברסיטה העברית בירושלים	כהן, סולי גבריאל (תרפ"א-תשמ"ד)
תשכ"ג/1963	פרופסור לאווירונאוטיקה, הטכניון – מכון טכנולוגי לישראל, מכון ויצמן למדע	כוגן, אברהם (תרפ"א-תשס"ט)
תשכ"ט/1969	פרופסור לתלמוד, בית המדרש לרבנים באמריקה, ניו יורק	ליברמן, שאול (תרנ"ח-תשמ"ג)
תשמ"ה/1985	פרופסור למקרא, אוניברסיטת תל אביב	ליכט, יעקב (תרפ"ב-תשנ"ג)
תשל"ט/1979	פרופסור לפיזיולוגיה, מכון ויצמן למדע	לינדנר, יוחנן (תרפ"ט-תשמ"ג)
תשמ"ה/1985	פרופסור למתמטיקה, האוניברסיטה העברית בירושלים	לינדשטראוס, יורם (תרצ"ז-תשע"ב)
תשנ"ט/1999	פרופסור לכימיה פיזיקלית, מכון ויצמן למדע	ליפסון, שניאור (תרע"ד-תשס"א)
תשל"ו/1970	פרופסור לפיזיקה, מכון ויצמן למדע	ליפקין, צבי (תרפ"א-תשע"ו)
תשנ"ז/1997	פרופסור ללשון העברית, האוניברסיטה העברית בירושלים	מורג, שלמה (תרפ"ו-תשנ"ט)
תשנ"ך/1960	פרופסור לארכאולוגיה ולתולדות עם ישראל, האוניברסיטה העברית בירושלים	מזר, בנימין (תרס"ו-תשנ"ה)
תשכ"ח/1968	פרופסור לרפואת עיניים, בית הספר לרפואה של האוניברסיטה העברית והדסה בירושלים	מיכאלסון, יצחק (תרס"ג-תשמ"ב)
תשנ"ד/1994	פרופ' לכימיה, האוניברסיטה העברית בירושלים	משולם, רפאל (תרצ"א-תשמ"ג)
תשכ"ו/1966	פרופסור לאסטרופיזיקה ולפיזיקה, אוניברסיטת תל אביב	נאמן, יובל (תרפ"ו-תשס"ו)
תשמ"ו/1986	פרופסורית לספרות אנגלית, האוניברסיטה העברית בירושלים	נבו, רות (תרפ"ד-תשמ"א)
תשנ"ה/1994	פרופסור לאפיגרפיה ולפלאוגרפיה, האוניברסיטה העברית בירושלים	נוה, יוסף (תרפ"ח-תשע"ב)

תשמ"ד/1984	פרופסור לקרדיולוגיה, אוניברסיטת תל אביב והמרכז הרפואי שיבא, תל השומר	נויפלד, הנרי (תרפ"ג-תשמ"ז)
תשכ"ך/1960	פרופסור למקרא, האוניברסיטה העברית בירושלים	סגל, משה צבי (תרל"ז-תשכ"ח)
תשכ"ב/1962	פרופסור ללשון ולספרות יידיש, האוניברסיטה העברית בירושלים	סדן, דב (תרס"ב-תש"ן)
תשל"א/1971	פרופסור לאימונולוגיה, מכון ויצמן למדע	סלע, מיכאל (תרפ"ד-תשפ"ב)
תשכ"ב/1962	פרופסור לפילוסופיה, האוניברסיטה העברית בירושלים	סמבורסקי, שמואל (תר"ס-תש"ן)
תשכ"ט/1969	פרופסור למתמטיקה, האוניברסיטה העברית בירושלים	עמיצור, שמשון אברהם (תרפ"א-תשנ"ד)
תשכ"ך/1959	פרופסור לבלשנות, האוניברסיטה העברית בירושלים	פולוצקי, הנס יעקב (תרס"ה-תשנ"א)
תשכ"ג/1963	פרופסור לכלכלה, האוניברסיטה העברית בירושלים	פטינקין, דן (תרפ"ב-תשנ"ה)
תשל"ח/1978	פרופסור למתמטיקה, אוניברסיטת תל אביב	פיאטצקי-שפירן, איליה (תרפ"ט-תשס"ט)
תשכ"ך/1960	פרופסור לפילוסופיה, האוניברסיטה העברית בירושלים	פינס, שלמה (תרס"ח-תש"ן)
תשכ"א/1961	פרופסור לגאולוגיה, האוניברסיטה העברית בירושלים	פיקרד, יהודה ליאו (תר"ס-תשנ"ז)
תשל"ז/1977	פרופסור לביולוגיה של התא, מכון ויצמן למדע	פלדמן, מיכאל (תרפ"ו-תשס"ה)
תש"ס/1980	פרופסור למדע הדתות, האוניברסיטה העברית בירושלים	פלוסר, דוד (תרע"ז-תש"ס)
תשמ"ד/1984	פרופסור לספרות עברית, האוניברסיטה העברית בירושלים	פליישר, עזרא (תרפ"ט-תשס"ו)
תשס"א/2001	פרופסור למתמטיקה שימושית, מכון ויצמן למדע	פנואלי, אמיר (תש"א-תש"ע)
תשכ"א/1961	פרופסור למתמטיקה שימושית, מכון ויצמן למדע	פקריס, חיים לייב (תרס"ח-תשנ"ג)

תשכ"ג/1963	פרופסור להיסטוריה, האוניברסיטה העברית בירושלים	פראוור, יהושע (תרנ"ז-תש"ן)
תש"ך/1959	פרופסור למתמטיקה, האוניברסיטה העברית בירושלים	פרנקל, אברהם הלוי (תרנ"א-תשכ"ו)
תש"ך/1959	פרופסור לאובסטרטורה ולגינולוגיה, בית הספר לרפואה של האוניברסיטה העברית והדסה בירושלים	צונדק, ברנהרד (תרנ"א-תשכ"ז)
תשכ"א/1961	פרופסור לרפואה, האוניברסיטה העברית בירושלים	צונדק, הרמן (תרמ"ז-תשל"ט)
תשס"א/2001	פרופסור לארכאולוגיה, האוניברסיטה העברית בירושלים	צפירי, יורם (תרצ"ח-תשע"ו)
תש"ך/1960	פרופסור למקרא, האוניברסיטה העברית בירושלים	קויפמן, יחזקאל (תרנ"א-תשכ"ד)
תשנ"ה/1994	פרופסור להיסטוריה של רוסיה ומזרח אירופה, אוניברסיטת תל אביב	קונפינו, מיכאל (תרפ"ו-תשע"ג)
תשל"ו/1975	פרופסור לשפה וספרות ערבית, האוניברסיטה העברית בירושלים	קיסטר, מאיר יעקב (תרע"ד-תשע"ה)
תשי"ט/1959	פרופסור לכימיה פיזיקלית, מכון ויצמן למדע	קציר, אהרן (תרע"ג-תשל"ב)
תש"ך/1959	פרופסור לביופיזיקה, מכון ויצמן למדע	קציר, אפרים (תרע"ו-תשס"ט)
תשל"ד/1974	פרופסורית לספרות אמריקאית וספרות אנגלית, האוניברסיטה העברית בירושלים	קרוק-גלעד, דורותיאה (תר"ף-תש"ן)
תשמ"ב/1982	פרופסור למתמטיקה, האוניברסיטה העברית בירושלים	רבין, מיכאל (תרצ"א-תשפ"ו)
תשמ"א/1981	פרופסור לבלשנות, האוניברסיטה העברית בירושלים	רוזן, חיים ברוך (תרפ"ב-תש"ס)
תש"ך/1960	פרופסור לפיזיקה, הטכניון – מכון טכנולוגי לישראל	רוזן, נתן (תרס"ט-תשנ"ו)
תש"ך/1959	פרופסור לפילוסופיה, האוניברסיטה העברית בירושלים	רוטנשטריין, נתן (תרע"ד-תשנ"ד)
תשס"ח/2008	פרופסור לביולוגיה מולקולרית, בית הספר לרפואה של האוניברסיטה העברית והדסה בירושלים	רזין, אהרן (תרצ"ה-תשע"ט)

תש"ך/1959	פרופסור למכניקה תאורטית ויישומית, הטכניון – מכון טכנולוגי לישראל	רינר, מרכוס (תרפ"ו–תשל"ו)
תש"ך/1959	פרופסור לפיזיקה, האוניברסיטה העברית בירושלים	רקח, יואל (תרס"ט–תשכ"ה)
תש"ס/1980	פרופסור לרפואה, בית הספר לרפואה של האוניברסיטה העברית והדסה בירושלים	שטיין, יחזקאל (תרפ"ו–תשע"ה)
תשמ"ז/1987	פרופסור לכימיה פיזיקלית, מכון ויצמן למדע	שטיינברג, יצחק צבי (תרצ"א–תשע"ז)
תשנ"ה/1994	פרופסור לפיזיקה שימושית, מכון ויצמן למדע	שטריקמן, שמואל (תר"ץ–תשס"ד)
תשל"ח/1978	פרופסור לתולדות עם ישראל, האוניברסיטה העברית בירושלים	שטרן, מנחם (תרפ"ה–תשמ"ט)
תש"ע/2010	פרופסור למדע המדינה, האוניברסיטה העברית בירושלים	שטרנהל, זאב (תרצ"ה–תש"ף)
תשכ"ד/1964	פרופסור לספרות עברית, האוניברסיטה העברית בירושלים	שירמן, חיים (תרס"ה–תשמ"א)
תש"ך/1959	פרופסור לקבלה, האוניברסיטה העברית בירושלים	שלום, גרשם (תרנ"ז–תשמ"ב)
תשע"ג/2013	פרופסור לכלכלה ולמתמטיקה, אוניברסיטת תל אביב	שמיידלר, דוד (תרצ"ט–תשפ"ב)
תשמ"ו/1986	פרופסור לספרות יידיש, האוניברסיטה העברית בירושלים	שמרוק, חנא (תרפ"א–תשנ"ו)
תש"ס/2000	פרופסור לספרות עברית, האוניברסיטה העברית בירושלים	שקד, גרשון (תרפ"ט–תשס"ז)
תשמ"ו/1986	פרופסור ללימודים איראניים ולמדע הדתות, האוניברסיטה העברית בירושלים	שקד, שאול (תרצ"ג–תשפ"ב)
תשנ"ב/1992	פרופסור לביולוגיה מולקולרית, מכון ויצמן למדע	שרון, נתן (תרפ"ו–תשע"א)
תשמ"ה/1985	פרופסור לאשורולוגיה ולהיסטוריה של המזרח הקדום, האוניברסיטה העברית בירושלים	תדמור, חיים (תרפ"ד–תשס"ו)
תשכ"ג/1963	פרופסור לפיזיקה גרעינית, מכון ויצמן למדע	תלמי, יגאל (תרפ"ה–תשפ"ו)

נספחים < 15

15.1 < חוק האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים, התשכ"א–1961*

הקמת האקדמיה

1 מוקמת בזה האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים (להלן – האקדמיה).

מטרות

2 מטרות האקדמיה ותפקידיה הם:

- (1) לרכז בתוכה כחברים מטובי אישי המדע תושבי ישראל;
- (2) (תיקון מס' 2) התש"ע–2010; לייעץ לממשלה בסוגיות בעלות חשיבות לאומית בתחום המחקר והתכנון המדעי, לרבות במתן הערכות מצב לאומיות ביוזמת האקדמיה, ולהגיש דוחות וסקירות כאמור בסעיף 4ג, וכן לייעץ ולתת מידע למשרדי הממשלה לפי פנייתם בהתאם להוראות סעיף 4ב;
- (3) (תיקון מס' 2) התש"ע–2010; לטפח ולקדם פעילות מדעית, לרבות פעילות מדעית בין-תחומית ופעילות מדעית בתחומי דעת חדשים;
- (4) לקיים מגע עם גופים מקבילים בחוץ לארץ;
- (5) לפעול בייצוג המדע הישראלי במוסדות ובכינוסים בין-לאומיים, מתוך תיאום עם מוסדות המדינה;
- (6) לפרסם כתבים שיש בהם כדי לקדם את המדע;
- (7) לעסוק בכל פעילות אחרת שיש בה כדי לשמש את המטרות האמורות.

מושב האקדמיה

3 מושב האקדמיה יהיה בירושלים.

האקדמיה – תאגיד

4 האקדמיה היא תאגיד, כשר לכל חובה, זכות ופעולה משפטית.

4א פטור ממסים (תיקון מס' 1) התשל"ג–1973; לענין פקודת מס הכנסה, נחשבת האקדמיה כמוסד בעל אופי ציבורי לעניני תרבות, חינוך ומדע, וכל עסקה של האקדמיה וכל נכסיה יהיו פטורים מכל אגרה, ארנונה או תשלום-חובה אחר המשתלמים למדינה או לרשות מקומית.

4ב קבלת ייעוץ ומידע מהאקדמיה (תיקון מס' 2) התש"ע–2010; משרד ממשלתי רשאי לפנות לאקדמיה לשם קבלת ייעוץ ומידע בנושאים בתחום מטרות האקדמיה ותפקידיה, שנדרש לגביהם ידע מדעי או נושאים הקשורים לפיתוח המדע בישראל; מתן ייעוץ ומידע כאמור ימומן מסעיף התקציב של אותו משרד ממשלתי כפי הדרוש לביצועו, בכפוף להוראות לפי חוק יסודות התקציב; בסעיף זה – "חוק יסודות התקציב" – חוק יסודות התקציב, התשמ"ה–1985; "סעיף תקציב" – כהגדרתו בחוק תקציב שנתי, כמשמעותו בחוק יסודות התקציב.

4ג דיווח לממשלה ולכנסת (תיקון מס' 2) התש"ע–2010; (א) האקדמיה תכין דוח שנתי על פעולותיה וכן סקירה תלת-שנתית על מצב המדע והמחקר בישראל בהשוואה למצב המדע והמחקר בעולם; סקירה כאמור יכול שתתייחס לתחומים מדעיים מסוימים כפי שתחליט האקדמיה או כפי שתבקש הממשלה. (ב) הדוח השנתי והסקירה התלת-שנתית כאמור בסעיף קטן (א) יוגשו לשר המדע והטכנולוגיה; ועדת השרים לענייני מדע וטכנולוגיה שקבעה הממשלה, תקיים דיון בדוח ובסקירה, סמוך לאחר הגשת כל אחד מהמסמכים האמורים; הממשלה תקיים דיון כאמור בתוך שנה מיום הגשת הדוח או הסקירה, לפי העניין. (ג) הדוח השנתי והסקירה התלת-שנתית כאמור בסעיף קטן (א) יוגשו לוועדת המדע והטכנולוגיה של הכנסת; הוועדה תקיים דיון בדוח ובסקירה בתוך שנה מיום הגשת כל אחד מהמסמכים האמורים.

חברי האקדמיה

5 חברי האקדמיה יהיו חברי הועד המכין להקמת האקדמיה הלאומית למדעים, שנתמנו לכך בתוקף החלטת הממשלה מיום כ"ו בחשוון תשי"ט (9 בנובמבר 1958), וחברים נוספים שייבחרו על ידי האקדמיה באסיפה כללית.

חברות והפסקתה

6 חבר האקדמיה יהיה חבר בה לכל ימי חייו; חברותו תיפסק באחת מאלה:
(1) אם ביקש מאת נשיא האקדמיה, בכתב, לראות את מקומו פנוי;
(2) אם חדל להיות תושב ישראל והוא איננו חבר-חוק;
(3) אם הורשע בעבירה בפסק דין סופי והאקדמיה מצאה כי בנסיבות הענין היה בעבירה משום קלון.

נשיא האקדמיה וסגנו

7 נשיא האקדמיה יתמנה על ידי נשיא המדינה, על פי המלצת האקדמיה, מבין חבריה תושבי ישראל; נשיא האקדמיה יתמנה לשלוש שנים, והוא יוסיף לכהן אף לאחר מכן עד למינוי הבא של נשיא האקדמיה; סגן הנשיא ייבחר על ידי האקדמיה.

החטיבות

8 באקדמיה יהיו חטיבה למדעי הרוח וחטיבה למדעי הטבע; כל חטיבה תבחר ביושב ראש החטיבה.

מועצת האקדמיה

9 עניני האקדמיה ינוהלו על ידי מועצת האקדמיה.

הרכב המועצה

10 מועצת האקדמיה תהיה מורכבת מנשיא האקדמיה, סגן הנשיא, יושב ראש החטיבה למדעי הרוח, יושב ראש החטיבה למדעי הטבע והמנהל האדמיניסטרטיבי שיתמנה על ידי יתר חברי המועצה;
נעדר הנשיא – ימלא את מקומו סגן הנשיא; נעדרו הנשיא וסגנו, תבחר המועצה ממלא מקום לנשיא מבין חברי האקדמיה לתקופת העדרם של הנשיא וסגנו.

האסיפה הכללית של האקדמיה

11 האקדמיה תתכנס לאסיפה כללית לפי הצורך, ולפחות אחת לשנה, למטרות אלה:
(1) לעשות כל פעולה שיוחדה לאסיפה הכללית לפי חוק זה או לפי התקנון;
(2) להחליט בדבר אישור הדו"חות של המועצה, תכנית הפעולות של האקדמיה ומוסדותיה שתוגש על ידי המועצה, דו"ח רואה החשבון והצעת התקציב;
(3) להחליט בכל ענין אחר שיועמד על סדר היום של האסיפה הכללית על ידי המועצה, או על ידי חמישה מחברי האקדמיה..

חברי חוץ

12 האקדמיה רשאית לבחור באנשי מדע מובהקים תושבי חוץ-לארץ כחברי-חוץ של האקדמיה.

ביצוע

13 שר החינוך והתרבות ממונה על ביצוע חוק זה.

תקנון

14 האקדמיה רשאית, בהתייעצות עם שר החינוך והתרבות, להתקין תקנון לאקדמיה ובו ייקבעו בין היתר:
(1) הכללים לפיהם תבחר האקדמיה את חבריה ונושאי תפקידים בה, במידה שלא נקבעו בחוק זה;
(2) סדרי העבודה של האקדמיה ומוסדותיה;
(3) ניהול המשק והכספים;
(4) מעמדם וזכויותיהם של חברי-חוץ.

הוראות מעבר

15 (א) תקנון האקדמיה הלאומית למדעים שאושר על ידי הממשלה ביום י' באלול תשי"ט (13 בספטמבר 1959) – פרט להוראותיו שנכללו בחוק זה – ובתיאומים לפי הענין, יהיה תקנון האקדמיה, כל עוד לא שונה או הוחלף על פי סעיף 14.
(ב) בחירה לאקדמיה ומינוי לתפקיד בה וכן כל פעולה לקידומה ולקידום פעולותיה, שנעשו בהתאם לתקנון האקדמיה לפני תחילתו של חוק זה, שרירים מיום עשייתם.

נוסח החוק: נבו הוצאה לאור בע"מ nevo.co.il המאגר המשפטי הישראלי.

* פורסם ס"ח תשכ"א מס' 348 מיום 23.6.1961 עמ' 193 (ה"ח תשכ"א מס' 452 עמ' 134).

תוקן ס"ח תשל"ג מס' 679 מיום 18.1.1973 עמ' 45 (ה"ח תשל"ב מס' 995 עמ' 268) – תיקון מס' 1; תחילתו ביום 23.6.1961.

ס"ח תש"ע מס' 2256 מיום 29.7.2010 עמ' 649 (ה"ח הכנסת תש"ע מס' 333 עמ' 191) – תיקון מס' 2.

15.2 < תקנון האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים, התשס"ח – 2008

בחירת מועמדים

4 (א) מתוך רשימת המועמדים המוצעים על פי תקנה 3(א) תבחר החטיבה, בהצבעה חשאית וברוב של שני שלישים מבעלי זכות ההצבעה שנוכחותם בישיבה נרשמה כדין, את המועמדים שהיא ממליצה לבחור לאותה חטיבה לפי תקנה 2. המניין החוקי של המשתתפים בהצבעה לבחירת מועמדים הוא רוב חברי החטיבה הנמצאים בארץ במועד הישיבה. המועמדים שיומלצו כאמור יבואו לבחירה סופית באספה הכללית של האקדמיה.

(ב) מתוך רשימת המועמדים המוצעים על פי תקנה 3(ב) תבחר המועצה, בהצבעה חשאית ופה אחד, את המועמדים הנוספים שהיא ממליצה לבחור לאקדמיה. המניין החוקי של המשתתפים בהצבעה לבחירת מועמדים לפי תקנת משנה זו הוא שלושה מארבעת אלה: הנשיא, סגנו ושני יושבי ראש החטיבות. המועמדים יבואו לבחירה סופית באספה הכללית של האקדמיה. חבר שנבחר בהליך זה יבחר את החטיבה שאליה יתייך בהתייעצות עם הנשיא.

בחירת חברים

5 רשימת המועמדים שנבחרו כאמור בתקנה 4 תועבר לבחירה סופית באספה הכללית של האקדמיה. המניין החוקי בהצבעה לבחירת חברים הוא מחצית חברי האקדמיה הנמצאים בארץ במועד הישיבה. ההצבעה תהיה על דף הצבעה אחד. הבחירה תהיה בהצבעה חשאית וברוב של שני שלישים מבעלי זכות ההצבעה שנוכחותם בישיבה נרשמה כדין.

הודעה על הבחירה

6 נשיא האקדמיה יודיע על בחירתם של החברים החדשים, לאחר שקיבל את הסכמתם; חברותו של חבר חדש מתחילה ביום קבלת הסכמתו לכהן כחבר האקדמיה.

בתוקף סמכותה לפי סעיף 14 לחוק האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים, התשכ"א-1961' (להלן: החוק), מתקינה האקדמיה, בהתייעצות עם שר המדע, התרבות והספורט,² תקנון זה:

פרק ראשון: חברות באקדמיה

מספר החברים

1 מספר החברים בכל חטיבה לא יעלה על ארבעים, אולם חברים שגילים שבעים וחמש שנים ומעלה וחברי חוץ לא יבואו במניין זה.

בחירת חברים חדשים

2 (א) מדי שנה בשנה רשאית האקדמיה לבחור עד חמישה חברים חדשים בכל חטיבה, בכפוף לאמור בתקנה 1.
(ב) חברי האקדמיה, למעט חברי חוץ, הם אישי מדע תושבי ישראל כמשמעותם בסעיף 2 (1) לחוק; לעניין זה – "איש מדע" – אדם שעיקר פעילותו הוא במחקר ובקידום הידע האנושי בכלים מדעיים; "תושב ישראל" – אדם שמקום מגוריו העיקרי הוא בישראל ובשעת בחירתו פעילותו המחקרית נמנית עם מסכת העשייה המדעית הישראלית.
(ג) מועצת האקדמיה מוסמכת להחליט החלטות הנוגעות לתקנה זו.

הצעת מועמדים

3 (א) המועמדים לחברות בכל חטיבה יוצעו בכתב ליושב הראש שלה על ידי שלושה מחברי אותה חטיבה לפחות. ההצעות תוגשנה לכל המאוחר 30 יום לפני מועד ישיבת החטיבה שבה ייבחרו המועמדים לפי תקנה 4. בכל שנה יודיע יו"ר החטיבה לחברי החטיבה, בכתב, שלושה חודשים לפחות לפני מועד ישיבת הבחירה, מהו המועד האחרון להגשת שמות המועמדים.
(ב) מועצת האקדמיה רשאית למנות ועדה של שישה חברים, שלושה מכל חטיבה, שמסמכותה להציע בכתב למועצת האקדמיה מועמד או מועמדים לחברות נוסף על המועמדים המוצעים על ידי החטיבות.

(1) ח' התשכ"א, עמ' 193; התשל"ג, עמ' 45.

(2) י"פ התש"ס, עמ' 1088.

חברי חוץ

7 (א) חברי חוץ ייבחרו בדרך הקבועה בתקנות 3 עד 6. בהיותם בישראל יהיו רשאים להשתתף בישיבות האספה הכללית ובישיבות החטיבה שהם משתייכים אליה, אך ללא זכות הצבעה. (ב) מספר חברי החוץ לא יעלה על עשירית ממספר חברי האקדמיה שאינם חברי חוץ. בכל שנה ייבחרו בכל חטיבה לכל היותר שני חברי חוץ.

פרק שני: ישיבות האקדמיה**האספה הכללית**

8 (א) מליאת האקדמיה תתכנס פעמיים בשנה לפחות ותדון בעניינים הנתונים לסמכותה לפי סעיף 11 לחוק. בכל שנה תוקדש אחת הישיבות לבחירת חברים חדשים, ובעת הצורך לבחירת הנשיא וסגן הנשיא. כאשר מספר המועמדים לבחירה גדול משלושה, תוקדש הישיבה כולה לנושא זה. (ב) כמו כן תוקדש ישיבה אחת בכל שנה לדיון בדוח השנתי של האקדמיה, בדוח הביקורת, בדוחות הכספיים ובתקציב האקדמיה. (ג) יו"ר האספה הכללית הוא נשיא האקדמיה, ובהיעדרו – סגן הנשיא. (ד) יכול שהמליאה תתכנס לישיבות נוספות, על פי החלטת מועצת האקדמיה, לשמיעת הרצאות מדעיות או לדיון בעניינים ובהתפתחויות שהמועצה סבורה שאין לדחות. ישיבה מיוחדת של המליאה תכונס גם כל אימת שתתקבל בקשה בכתב לכך מחמישה עשר מחברי האקדמיה לפחות. המועצה תיענה לבקשה כזאת בהקדם האפשרי.

המניין החוקי בישיבות האספה הכללית

9 (א) המניין החוקי בישיבת האספה הכללית של האקדמיה הוא מחצית חברי האקדמיה הנמצאים בארץ במועד הישיבה. (ב) באין מניין חוקי בשעה שנקבעה לישיבת האספה הכללית, יוכל יושב הראש לפזר את האספה למשך 30 דקות ולכנסה מחדש בתום הזמן הזה. ישיבת האספה תהיה אז חוקית בכל מספר נוכחים. באין מניין חוקי לא ייבחרו חברים חדשים, לא ייבחר נשיא או סגן נשיא, לא תיבחר ועדת ביקורת ולא יידונו שינויים בתקנון. (ג) כל חבר שנוכחותו נרשמה כדן לפני ההצבעה יכלל במניין החוקי הנדרש בהצבעה זו. חבר שנוכחותו נרשמה כאמור ולא השתתף בהצבעה ייחשב כמי שהצבעתו "נמנע".

הזמנות לישיבות האספה הכללית

10 הזמנות לישיבה של האספה הכללית יישלחו לחברים בדואר או בדואר אלקטרוני בהסכמתם, 21 יום לפחות לפני מועד הישיבה, ויכילו את סדר היום של הישיבה.

ישיבות סגורות ופתוחות

11 ישיבות האספה הכללית סגורות לקהל. בשנה שבה נבחרים חברים חדשים תתקיים ישיבה פתוחה ובה יוצגו הנבחרים לפני הציבור. מועצת האקדמיה רשאית לכנס ישיבות פתוחות נוספות.

הצבעה באספה הכללית

12 ההצבעה באספה הכללית תהיה גלויה, אלא אם כן נדרשת על פי תקנון זה הצבעה חשאית או אם חמישה חברים שאינם חברי חוץ דרשו הצבעה חשאית. ההחלטות שתקבלנה ברוב רגיל של הנוכחים בהצבעה, אלא אם כן נדרש על פי תקנון זה רוב גדול יותר. היו הקולות שקולים, יהיה ליושב הראש קול נוסף מכריע.

תוצאות ההצבעה

13 תוצאות ההצבעה יוכרזו על ידי נשיא האקדמיה. פרוטוקול מאושר על ידו ייחשב להוכחה של תוצאות ההצבעה. נבצר מן הנשיא לאשר את הפרוטוקול, יאשרו סגן הנשיא.

תוקפן של החלטות

14 תוקפן של החלטות האקדמיה לא ייפגע בשל פגם פרוצדורלי שנתגלה בדיעבד, לרבות פגם בתהליך בחירתו של חבר או אי-מסירת הזמנה לחבר.

ישיבות החטיבות

15 (א) כל חטיבה תתכנס לשתי ישיבות בשנה לפחות. לפי הצורך תוקדש אחת הישיבות כולה לבחירת חברים חדשים ולבחירת יו"ר החטיבה וממלא מקומו. ישיבה זו תתקיים 30 יום לפחות לפני ישיבת המליאה המוקדשת לבחירת החברים החדשים. המניין החוקי בישיבת החטיבה הוא מחצית חברי החטיבה הנמצאים בארץ במועד הישיבה. (ב) יו"ר החטיבה רשאי לזמן ישיבות נוספות של החטיבה, והוא חייב לזמן בהקדם האפשרי אם חמישה מחברי החטיבה מבקשים שיעשה כן.

(ו) נשיא האקדמיה וסגנו ייבחרו בהצבעה חשאית, ברוב רגיל של בעלי זכות ההצבעה שנוכחותם בישיבה נרשמה כדין, לתקופת כהונה של שלוש שנים. לא קיבל שום מועמד רוב קולות בהצבעה הראשונה, תיערך הצבעה שנייה לבחירה בין שני המועמדים שקיבלו את מספר הקולות הגדול ביותר.

(ז) נשיא האקדמיה וסגנו לא יכהנו יותר משתי תקופות כהונה רצופות.

(ח) פסקה כהונתו של נשיא האקדמיה או של סגן נשיא האקדמיה, או נבצר מאחד מהם או משניהם למלא את תפקידם באופן קבוע, תכונס האספה הכללית לישיבה מיוחדת ותבחר את נשיא האקדמיה או את סגן הנשיא, לפי הצורך, על פי הוראות סעיף 7 לחוק ותקנה זו.

(ט) ככלל, א' בתשרי הוא יום כניסתם לתפקיד של הנשיא, של סגן הנשיא ושל החברים הנבחרים של המועצה.

(י) עם מינויו של נשיא חדש תסתיים כהונתו של סגן הנשיא הקודם.

יושבי ראש החטיבות וממלאי מקומם

17 (א) יושבי ראש החטיבות ייבחרו בחטיבות ברוב רגיל בבחירות חשאיות לתקופה של שלוש שנים. שלושה חברי חטיבה רשאים להציע יחד מועמד לתפקיד יו"ר החטיבה. לא קיבל שום מועמד רוב קולות בהצבעה הראשונה, תיערך הצבעה שנייה לבחירה בין שני המועמדים שקיבלו את מספר הקולות הגדול ביותר.

(ב) יו"ר החטיבה לא יכהן יותר משתי תקופות כהונה רצופות.

(ג) לכל יושב ראש ייבחר ממלא מקום לתקופת כהונתו בהליך שיקבע יושב הראש.

הצבעות במועצה

18 ההצבעות במועצה הן בהרמת ידיים בלבד וההחלטות יתקבלו ברוב רגיל, אלא אם כן נקבע אחרת בתקנון זה. היו הקולות שקולים, יהיה לנשיא קול נוסף מכריע. חתימת הנשיא או חתימת סגן הנשיא על הפרוטוקול, ובכללו ההחלטות, תשמשנה הוכחה כאמורה לנכונות.

המניין החוקי במועצה

19 המניין החוקי בישיבות המועצה הוא שלושה.

(ג) הזמנות לישיבה של החטיבה יישלחו לחברי החטיבה בדואר (או בדואר אלקטרוני בהסכמתם) 21 יום לפחות לפני מועד הישיבה. במקרים מיוחדים רשאי יו"ר החטיבה לקבוע כי ההזמנות תישלחנה פחות מ-21 יום לפני מועד הישיבה. בהזמנה לישיבת חטיבה יפורט סדר היום של הישיבה.

(ד) לפי הזמנת יו"ר החטיבה יוכל להשתתף ולהרצות בישיבות אלה גם מי שאינו חבר האקדמיה.

פרק שלישי: מינהל

הנשיא וסגנו

16 (א) בתקנון זה, "בחירת נשיא האקדמיה" – בחירת חבר האקדמיה שהאספה הכללית ממליצה לנשיא המדינה למנותו לתפקיד נשיא האקדמיה.

(ב) נשיא האקדמיה וסגנו יהיו מחטיבות שונות. ככלל, תפקיד הנשיא יעבור בין שתי החטיבות לסירוגין. תקנה זו לא תחול על בחירת נשיא מכהן לתקופת כהונה שנייה.

(ג) סגן הנשיא ייבחר על ידי מליאת האקדמיה לתקופת כהונתו של נשיא האקדמיה.

(ד) לא יאוחר משנה לפני סיום תקופת כהונתם של הנשיא ושל סגן הנשיא, או בשעה שנבצר מאחד מהם או משניהם למלא את תפקידם, תבחר כל חטיבה, בהליך שיקבע יו"ר החטיבה, שלושה חברים לוועדת חיפוש שתפקידה להציע מועמדים לתפקידים המתפנים. כל חבר רשאי להציע מועמדים לכהונה בוועדת החיפוש. חברי המועצה לא יוכלו להיבחר לוועדת החיפוש. חברי הוועדה יבחרו מביניהם את יו"ר הוועדה. הוועדה רשאית להציע יותר ממועמד אחד לכל תפקיד. להחלטה בוועדה דרושים ארבעה קולות. הצעות הוועדה תימסרנה לחברים בכתב 45 יום לפחות לפני ישיבת הבחירה.

(ה) נוסף על האמור לעיל, חמישה מחברי האקדמיה רשאים להציע יחד מועמדים לשני התפקידים. הצעות אלה תימסרנה למזכירות האקדמיה 30 יום לפחות לפני ישיבת הבחירה ותישלחנה לחברי האקדמיה בדואר 21 יום לפחות לפני ישיבת הבחירה. יו"ר ועדת החיפוש ינהל את החלק של ישיבת המליאה שבו ייבחרו הנשיא וסגן הנשיא. הוא יציג הן את מועמדי ועדת החיפוש והן את המועמדים שהציעו חברי האקדמיה.

ועדות

20 המועצה תקבע את רשימת הוועדות הקבועות הפועלות באקדמיה ותמנה את חבריהן ואת יושבי הראש שלהן לתקופת כהונה של עד שלוש שנים. יושבי ראש הוועדות לא יכהנו יותר משתי תקופות כהונה רצופות. המועצה רשאית, ביזמתה או לפי הצעת החטיבות, למנות גם ועדות אד הוק לטיפול בעניינים הקשורים בתפקידי האקדמיה או בעניינים אחרים שלדעת המועצה ראויים לבחינה על ידי ועדה. לוועדות אלה יכול להתמנות גם מי שאינו חבר האקדמיה. המועצה תמנה את נציגי האקדמיה בגופים ציבוריים, במוסדות בין-לאומיים ובגופים אחרים לפי הצורך, ויכול שגם הם לא יהיו חברי האקדמיה.

המנהל האדמיניסטרטיבי

21 (א) המנהל האדמיניסטרטיבי (להלן: המנהל) לא ישתתף בדיונים בעניין מינויו או פיטוריו ובדיונים לפי תקנה 4(ב) ולא תהיה לו באלה זכות הצבעה.

(ב) פסקה כהונתו של המנהל או נבצר ממנו למלא את תפקידו ימנו יתר חברי המועצה ממלא מקום או מנהל בפועל עד מינוי המנהל החדש.

זכות חתימה

22 (א) בענייני מינהל וכספים תחייב את האקדמיה חתימת שני חברי המועצה, או חתימת ממלא מקום המנהל, או חתימת המנהל בפועל יחד עם חתימת אחד מחברי המועצה האחרים.

(ב) מועצת האקדמיה תהיה רשאית להסמיך מורשי חתימה נוספים מבין חברי האקדמיה ועובדיה ולקבוע את גבולות סמכותם.

סדרי העבודה

23 האספה הכללית תקבע, על פי הצעת המועצה, כללים והוראות לעבודתה ולעבודת החטיבות והוועדות.

פרק רביעי: ביקורת

ועדת ביקורת

24 האספה הכללית תבחר ועדת ביקורת, שתורכב מחברים משתי החטיבות. וועדת הביקורת תבחר את היושב ראש שלה מבין חבריה.

הזמנת מבקר

25 (א) המועצה תזמין מדי פעם, במועדים שייראו לה, אדם שאינו עובד האקדמיה לערוך ביקורת בעניינים של מינהל האקדמיה (להלן: המבקר).

(ב) המבקר יבדוק אם המינהל פעל על פי החוק ועל פי ההוראות שנגזרו ממנו ואם רשויות האקדמיה ועובדיה נהגו לפי העקרונות של מינהל תקין.

(ג) בעת מילוי תפקידו לא יהיה המבקר כפוף לגוף או לאדם כלשהו באקדמיה ולא יהיה תלוי בהם. הנושאים שיבדוק ייקבעו בתיאום עם ועדת הביקורת.

(ד) המבקר יגיש לוועדת הביקורת דין וחשבון ויפרט בו את ממצאי ביקורתו. אם גילה ליקויים, יביא בדין וחשבון את המלצותיו לתיקונם ולמניעתם לעתיד לבוא. בד בבד יגיש המנהל לוועדת הביקורת מסמך ובו תגובת המינהל על ממצאי הביקורת ופירוט הצעדים שבדעתו לנקוט לתיקון הליקויים שנתגלו. המועצה תביא את ממצאי הביקורת ואת תגובת המינהל לידיעת המליאה.

פרק חמישי: הוראות שונות

שינויים בתקנון

26 המליאה רשאית, ברוב של שני שלישים מבעלי זכות ההצבעה שנוכחותם בישיבה נרשמה כדין, להכניס שינויים בתקנון זה, להוסיף על הוראותיו ולגרוע מהן. התיקונים ייכנסו לתוקפם לאחר התייעצות עם השר הממונה על ביצוע חוק האקדמיה.

ביטול

27 תקנון האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים, התשכ"ב-1962³ – בטל.

(3) קת' התשכ"ב, עמ' 1495; התשל"ו, עמ' 300; התשמ"ו, עמ' 772; התשמ"ט, עמ' 1453; התשנ"ז, עמ' 816; התשנ"ה, עמ' 1455; התשנ"ז, עמ' 832.

האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים

THE ISRAEL ACADEMY OF SCIENCES AND HUMANITIES

כיכר אלברט איינשטיין, ת"ד 4040, ירושלים 9104001

טלפון 02-5676222, דוא"ל info@academy.ac.il

www.academy.ac.il

